

Suomen Pankki

Suomen Pankin ennusteita

kevät 1987
osa 2

I VIENTI

- 1 Toteutunut kehitys vuoden 1986 lopulla
- 2 Vientimarkkinoiden kehitys
- 3 Vientimenestykseen vaikuttavat tekijät
- 4 Vientikehitys toimialoittain
 - a) Metsäteollisuus
 - b) Metalliteollisuus
 - c) Muut toimialat
- 5 Ennuste
- 6 Käytetyt menetelmät

Liitekuviot

II TUONTI

- 1 Tuonnin määrä
- 2 Tuontihinnat

Liitekuvioita

Liite: Vaihtotaseen dekomponointi

JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

VIENTI

1 Toteutunut kehitys vuoden 1986 lopulla

Viime vuoden lopun voimakas viennin kasvu oli yllätys sekä toimialajärjestöille että ennustelaitoksille. Osittain kasvu johtui kevään lakkojen aiheuttamista toimitusviiveistä, erityisesti idänviennin lisäys johtui paljolti tästä syystä. Toisaalta länsimarkkinoiden imu, varsinkin metsäteollisuudessa oil ennakoitua vahvempaa. Metalliteollisuudessa yritysten keväiset, positiiviset odotukset koko vuoden osalta toteutuivat, vaikka ennustajat ja toimialajärjestöt menettivät jo uskonsa todella heikon alkuvuoden jälkeen.

Yllättävintä viime vuonna oli kuitenkin metalliteollisuuden nopea sopeutuminen sekä markkina-alueissa että viennin hyödykerakenteessa tapahtuneisiin muutoksiin. Mm. kulutuskysynnän kasvu Euroopassa öljyn halpenemisen seurauksena lisäsi kulutustavaroiden vientiä melko voimakkaasti. Myös metsäteollisuudessa osa OPECin ja USA:n kysynnän supistumisesta on korvattu. Tosin aluksi halpeneminen on jarruttanut erityisesti paperin hintojen nousuun.

Eurooppa

Talven kuluessa paljastui, ettei kilpailukyvyyn tila ollutkaan niin heikko viime vuonna kuin syksyn ennusteessa arvioitiin. Pääosin virhe johtui siitä, että kilpailukykyindikaattoreissa suhteellisissa yksikkötyökustannuksissa käytettiin vuodelta 1981 olevia painoja. Viennin alueellinen jakautuminen on 1980-luvulla muuttunut niin paljon, että vuoden 1985 painojen käyttö paransi kilpailukykyä melkoisesti. Kilpailukyky paransi viime vuonna myös kilpailijoiden ennustettua nopeammin kasvaneet yksikkötyökustannukset. Valuuttaindeksin rakenteesta johtuen markka heikkeni huomattavasti eurooppalaisiin valuuttoihin verrattuna. Siten Suomen viennin kilpailukyky vahvistui viime vuonna erityisesti Euroopan markkinoilla.

Tavaraviennissä oli siten vuonna 1986 kasvua 0.6 prosenttia idänviennin supistuttua odotettua vähemmän.

Vuositasolla metsäteollisuuden vientihinnat laskivat viime vuonna yli 2 %, vaikka hintakehitys vuoden sisällä oli hienokseltaan nouseva. Viime vuoden vientihintojen kehityksen arviointi, ja siten myös ennusteen tekoa kuluvalle vuodelle, häyttasi metalliteollisuuden yksikköarvon voimakas nousu, 8 %. Koska yksikköarvo lasketaan painon perusteella, viennin rakenteen muutos raskaista metallirakenteista esim. kulutustavaroihin kasvattaa yksikköarvoa. Tästä syystä Tilastokeskuksen ja Tullin viennin hintaa kuvaavat indeksit poikkesivat huomattavasti (ks. tarkemmin muistio

Tilastokeskuksen deflaattorin laskemistavasta johtuen (metalliteollisuuden viennin hintaindeksi nousi vain pari

prosenttia) huoltotaseessa tavaroiden ja palvelusten vienti kasvoi viime vuonna 1.8 %, vaikka palvelusten vienti supistui 10 %. Tämä arvio on kuitenkin huomattavasti lähempänä todellista kehitystä kuin Tullin lukujen perusteella saatu, edellä mainituista syistä johtuen.

2 Vientimarkkinoiden kehitys

Kansainvälisen ennusteen mukaan kysynnän moottorina ennusteperiodilla on yksityinen kulutus OECD-maissa. Suurissa teollisuusmaissa huonosti synkronoitu talouspolitiikka on aikaansaanut reaalisisissä valuuttakursseissa ja vaihtotaseissa epätasapainon, jonka liian hidas korjautuminen pitää maailmankaupan kasvun hitaana, keskimäärin noin 3.7 prosenttina koko ennusteperiodin. Suomen vientimarkkinat (pl. SEV) kasvavat tosin tänä ja ensi vuonna maailmankauppaa nopeammin, koska Euroopassa tuontikysyntä on muita pirteämpää. Erityisesti tänä vuonna SVT-maiden tuonti kasvaa 5.4 % eli 2.4 prosenttiyksikköä maailmankauppaa nopeammin. Maailmankauppaa kuluvana vuonna heikentää edelleen OPECin tuonnin sopeutuminen öljyn hinta laskuun, mutta Suomen osalta sillä ei ole enää kovin suurta merkitystä viennin supistuttua OPEC-maihin jo viime vuonna melko alhaiselle tasolle. Suomen vientikysynnän painopiste on siten ennusteperiodilla Euroopassa. Tätä kehitystä tukee myös valuuttakurssien muutokset, tosin ennusteessa oletetaan päävaluuttojen jäävän suurinpiirtein nykyiselle tasolleen. On myös muistettava, että markan suhde Ruotsin kruunuun on säilynyt melko vakaana. Monille yrityksille joko Ruotsin markkinat tai ruotsalaisten yritysten kilpailu ovat hyvin merkittäviä.

Idänkaupassa on sekä tänä että ensi vuonna melkoista epävarmuutta, vientimahdollisuuksien riippuessa toisaalta öljyn hinnan kehityksestä ja toisaalta välitysöljykauppojen toteutumisesta. Epävarmuudesta johtuen vientitoimitukset saattavat ajoittua kuluvana vuonna vuoden loppupuolelle tai jopa siirtyä ensi vuoteen. Ennusteessa kuitenkin arvioidaan, että idänvientä supistuisi tänä vuonna määrällisesti 23.5 prosenttiin eli jonkin verran syksyn arvioita vähemmän. Ensi vuonna väheneminen olisi vielä viitisen prosenttia ja vuonna 1989 viennin määrä jäisi ensi vuoden tasolle. Viennin supistuminen näin voimakkaasti kahden lähimmän vuoden aikana merkitsee toimialoittaisten ennusteiden teon vaikeutumista, onhan viennin jakautuma pitkälti kiinni neuvostoliittolaisten ostajien toiveista. Sivumennen voi myös todeta, että idänviennin osuu skoko viennistä laskisi vuoteen 1989 mennessä ennusteen mukaan hieman yli 15 prosenttiin eli ensimmäistä öljykriisiä edeltäneelle tasolle.

3 Vientimenestykseen vaikuttavat tekijät

Yksikkötyökustannusten kasvu on Suomessa hidastunut melkoisesti. Ennusteperiodilla niiden nousu on enää vain 1/2 % korkeampi kuin kilpailijamaissa kansallisissa valuutoissa laskettuna. Valuuttakurssien muutosten ansiosta hintakilpailukyky jopa paranee tänä vuonna hieman yhteisessä valuutassa laskettuna ja kumulatiivisesti ennusteperiodin loppuun mennessä heikkenemistä olisi vain prosentit verran. Euroopan markkinoilla kilpailukyky on parantunut selvästi markan kurssimuutosten seurauksena. Syksyn ennusteessa näkemys oli huomattavasti pessimistisempi. Toisaalta idänviennin täysimääräinen kompensointi länsimarkkinoilla edellyttäisi kilpailukykyyn huomattavaa paranemista. Viime vuosien aikana kertyneitä hintakilpailukykykymenetyksiä on tosin korvattu talouspoliittisilla keinoilla, kuten energiaverotuksen uudistuksella ja yritysten tuloveroprosentin alennuksella.

Pääosa metsäteollisuudesta ja osa metalliteollisuudesta toimii tällä hetkellä täydellä kapasiteetilla. Myös pitkään jatkunut epäsuhta suhteellisissa palkoissa on ohjannut työvoiman tarjontaa suljetulle sektorille. Siten idänviennistä vapautuvasta kapasiteetista huolimatta saattaa länsivientiä kuluvana vuonna rajoittaa kapasiteetin puute.

4 Vientikehitys toimialoittain

- a) Metsäteollisuudessa suhdannenousu on jatkunut viime keväästä lähtien. Paperiteollisuudessa kapasiteetti on tällä hetkellä lähes täydessä käytössä ja sahojen lopettamiset ovat parantaneet myös puutavarateollisuuden käyttöastetta (ks. kuvio) Huolimatta metsäteollisuustuotteiden markkinoiden elpymisestä vientihintojen kehitys näyttää jäävän hyvin epäyhtenäiseksi. Varastojen pienuudesta johtuen sellun hinta nousee edelleen nykyiseltä varsin korkealta tasolta. Joidenkin paperilaatujen hinnat pysyvät jatkossakin suhteellisen alhaisella tasolla, pääosin dollarin arvon alhaisuuden vuoksi.

USA:n ja OPECin viennin kutistuttua metsäteollisuuden vientimarkkinat ovat ennusteperiodilla pääasiassa Euroopassa. Paperiteollisuuden investoinnit pitävät reaalisen kilpailukykyyn edelleen hyvänä. Vaikka metsäteollisuuden viennin kasvu on kokonaisuudessaan jäänyt alhaiseksi, on paperiteollisuuden vientimenestys säilynyt hyvänä.

Metsäteollisuuden viennin määrä kasvaa kuluvana vuonna 3 % huolimatta idänviennin supistumisesta, sillä länsivienti kasvaa lähes 6 %. Vientihintojen nousun arvioidaan olevan 4 %. Metsäteollisuus itse arvioi viennin määrän kasvavan vielä nopeammin, tosin heidän näkemyksensä idänviennistä on optimistisempi.

- b) Metalliteollisuuden vientimarkkinat ja viennin rakenne muuttuivat melko radikaalisti viime vuonna. Muutokset jatkuvat

myös kuluvana vuonna idänviennin supistuessa melkoisesti. Perusmetallin viennin kasvu jatkunee myös tänä vuonna huolimatta dollarin krussin laskun aikaansaamasta vientihintojen alhaisuudesta. Metallituoteteollisuudessa länsiviennin ennustetaan kasvavan kuluvana vuonna 13 prosenttiin, mikä on huomattavasti enemmän kuin koko vientimarkkinoiden kasvu. Historiassa on toki vielä suurempia kasvulukuja.

Metalliteollisuuden Keskusliitto arvioi länsiviennin kasvavan ennustettua vieläkin nopeammin. Heidän arvionsa taustalla olevan vientikyselyn mukaan yritysjohtajat ovat vielä keskusliittoakin optimistisempia.

Ennusteessa arvioidun koko metalliteollisuuden viennin määrän ennustetaan kasvavan tänä vuonna 4.5 prosenttia ja ensi vuonna 4.5 % idänviennin pysyessä kuluvan vuoden tasolla.

c)

Muun viennin kasvuluvuissa on kuluvana vuonna pitkiä miinuksia idänviennin supistuessa neljänneksellä. Elintarvike- ja tekstiiliteollisuuden vienti supistuu yli 10 %, koska näillä toimialoilla länsiviennin kasvun arvioidaan jäävän vain muutama prosenttiin. Huolimatta kilpailukyvyn pränemisestä suhteessa Eurooppaan on työvoimakustannusten korkeus esteenä nopealle viennin siirtämiselle idästä länteen.

5 Ennuste (ks. taulukko)

Kuluvana vuoden sekä länsi- että erityisesti itävienti jäävät alkuvuonna viime vuoden lopun korkean tason alapuolelle. Vuoden sisällä länsivienti kasvaa melko rauhallisesti kapasiteetin rajoitusten ollessa monissa yrityksissä efektivisiä. Vuositaolla lännenvienti kasvaa kuitenkin selvästi markkinoita nopeammin. Toimialajärjestöt ovat sekä länsi- että itäviennin osalta selvästi optimistisempia.

Ensi vuonna lännenvienti kasvaa hieman hitaammin kuin markkinat metsäteollisuuden markkinoiden kiihkeimmän vaiheen mentyä ohitse. Vuosina 1986 - 89 markkinoiden kasvun arvioidaan olevan keskimäärin 4 % länsiviennin kasvun ollessa samana ajanjaksona keskimäärin 4.1 %. Suhteellisten yksikkötyökustannusten heikkeneminen samana neljän vuoden jaksolla on kumulatiivisesti vain 1.5 %. Siten ennusteen mukaan Suomen teollisuus kyennee siirtämään idänviennistä vapautuvan kapasiteetin tuottamaan länsimarkkinoille kelpaavia tuotteita.

TAULUKKO

	1986 %-muutos	1987 %-muutos	1988 %-muutos	1989 %-muutos
Suomen vientimarkkinat	3.7	4.1	4.4	3.8
Kilpailukyky	-0.5	0.3	-0.7	-0.6
Länsivienti	2.5	7.5	3.8	2.5
Itävienti	-6	-23.5	-5.1	-1
TAVARAT YHTEENSÄ	0.6	1.1	2.4	2
Palvelut	-10.1	4.6	2.4	1.7
Tavarat ja palvelut	1.8	1.6	2.4	1.9

6 Käytetyt menetelmät

Viennin ennustamisessa on vakiintunut käytännöksi, että kuluva vuosi ennustetaan aikasarjojen toteutuneen kehityksen ja järjestöjen arvioiden pohjalta. Seuraavaa vuotta koskeva ennuste on pääasiassa länsiviennin mallin antama ennuste, korjattuna kuluvan vuoden siirtymillä, mikäli tiedossa ei ole erityistekijöitä, kuten laiva- tai öljytoimitukset. Pääperiaate on, että kumulatiivisesti ennuste ei poikkea mallin antamasta ennusteperiodilla. Siten toimialajärjesteöiltä saatu seuraavan vuoden arvio on ainoastaan suuntaa antava. Vientihintojen ennustamiseen käytetään kansainvälistä hintakehitystä korjattuna kustannuksilla kotimaisen ja ulkomaisen tuotannon välillä.

%-MUUTOKSIA E LLISVU(ISESTA

13.3-1987

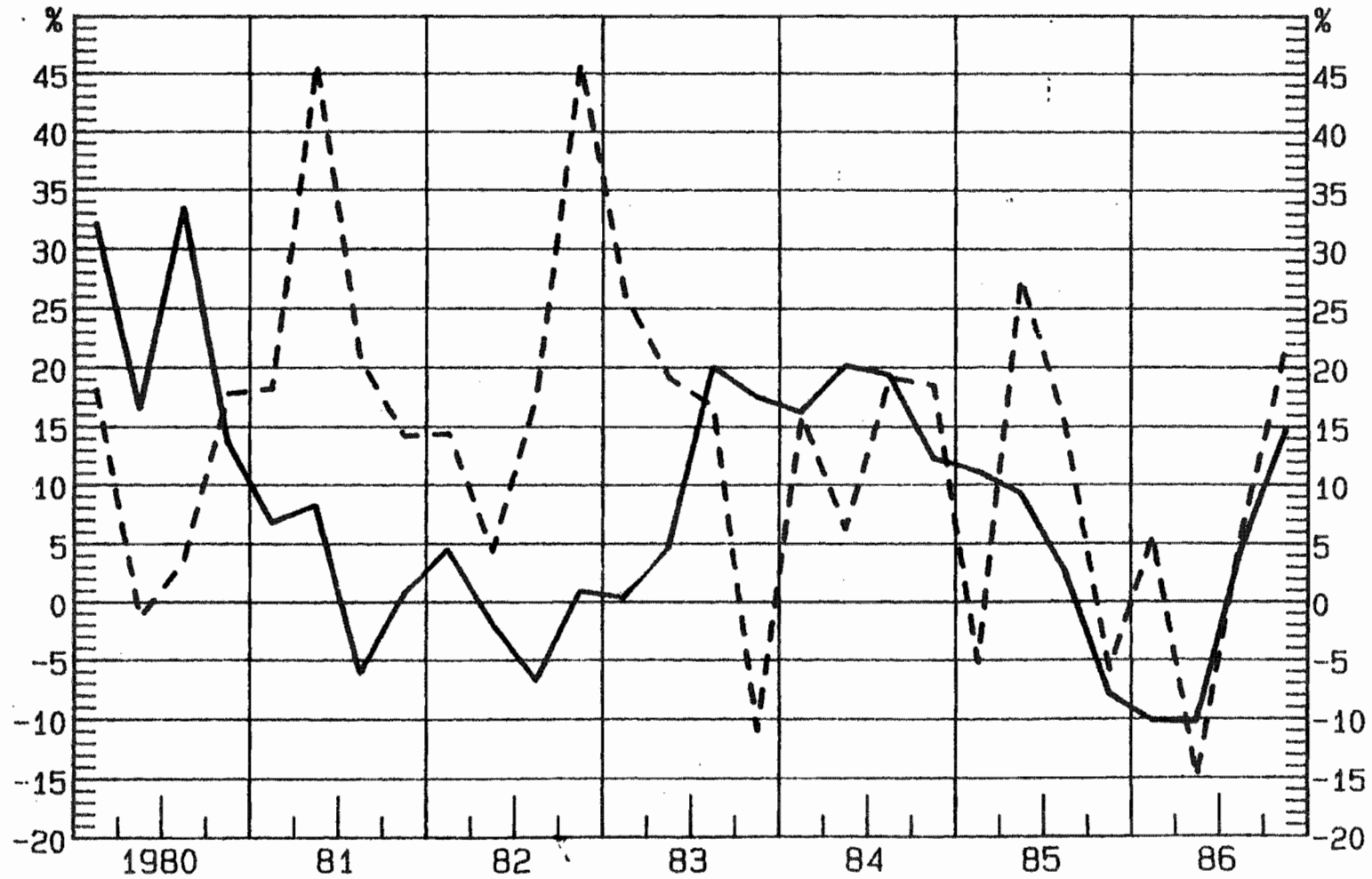
	1985	1986	1987	1988	1989
MAA- JA METSATALOUS	-15.2	24.6	0.0	3.0	2.0
ELINTARVIKETEOLLISUUS	8.5	-12.6	-11.0	-3.0	2.0
TEKSTIILITEOLLISUUS	0.5	-2.1	-10.0	-1.0	2.0
PUUTAVARATEOLLISUUS	-0.9	2.5	3.0	0.0	0.0
PAPERITEOLLISUUS	3.8	2.0	3.0	2.0	2.5
KEMIAN TEOLLISUUS	-8.7	-5.4	-2.0	1.8	0.9
METALLIN PERUSTEOLLISUUS	7.5	4.7	6.0	2.0	1.0
METALLITUOTETEOLLISUUS	2.6	-1.0	1.0	5.0	3.0
TAVARAT YHT.	1.0	0.6	1.1	2.4	2.0
ITAVIENTI	14.1	-6.0	-23.5	-5.1	-1.0
SIITA PAPERIA	6.9	-9.4	-20.4	-18.4	9.3
METALLITUOTTEITA	23.7	-11.2	-22.3	2.2	-3.1
MUUTA	8.4	24.5	-25.8	-19.8	1.3
LANSIVIENTI	-2.2	2.5	7.5	3.8	2.5
PALVELUKSET	-4.3	-10.1	4.6	2.4	1.7
TAVARAT JA PALVELUKSET	0.6	1.8	1.6	2.4	1.9

2.3 VIENTIHINNAT

13.3-1987

	1986 AR- VON %-OS	1986	1987	1988	1989
MAA- JA METSATALOUS	2.6	-25.4	8.0	3.0	2.0
ELINTARVIKETEOLLISUUS	2.2	-5.8	-2.0	1.0	2.0
TEKSTIILITEOLLISUUS	6.5	3.0	3.0	3.0	2.5
PUUTAVARATEOLLISUUS	8.4	0.7	5.0	1.0	0.0
PAPERITEOLLISUUS	29.8	-3.7	3.5	2.5	1.0
KEMIAN TEOLLISUUS	9.5	-15.3	-6.0	4.8	2.3
METALLIN PERUSTEOLLISUUS	7.0	-11.9	-1.0	1.0	2.0
METALLITUOTETEOLLISUUS	31.6	8.1	4.0	2.0	2.0
TAVARAT YHT.	100.0	-2.3	2.4	2.5	1.7
ITAVIENTI	22.7	0.0	2.2	2.5	1.7
LANSIVIENTI	77.3	-2.8	3.2	2.7	1.7
PALVELUKSET	13.8	-5.0	4.0	3.5	3.5
TAVARAT JA PALVELUKSET	115.7	-5.3	2.6	2.6	2.0

METSÄTEOLLISUUDEN VIENNIN ARVO
%-MUUTOS EDELLISEN VUODEN VAST. NELJ.
METALLITEOLLISUUDEN VIENNIN ARVO
%-MUUTOS EDELLISEN VUODEN VAST. NELJ.

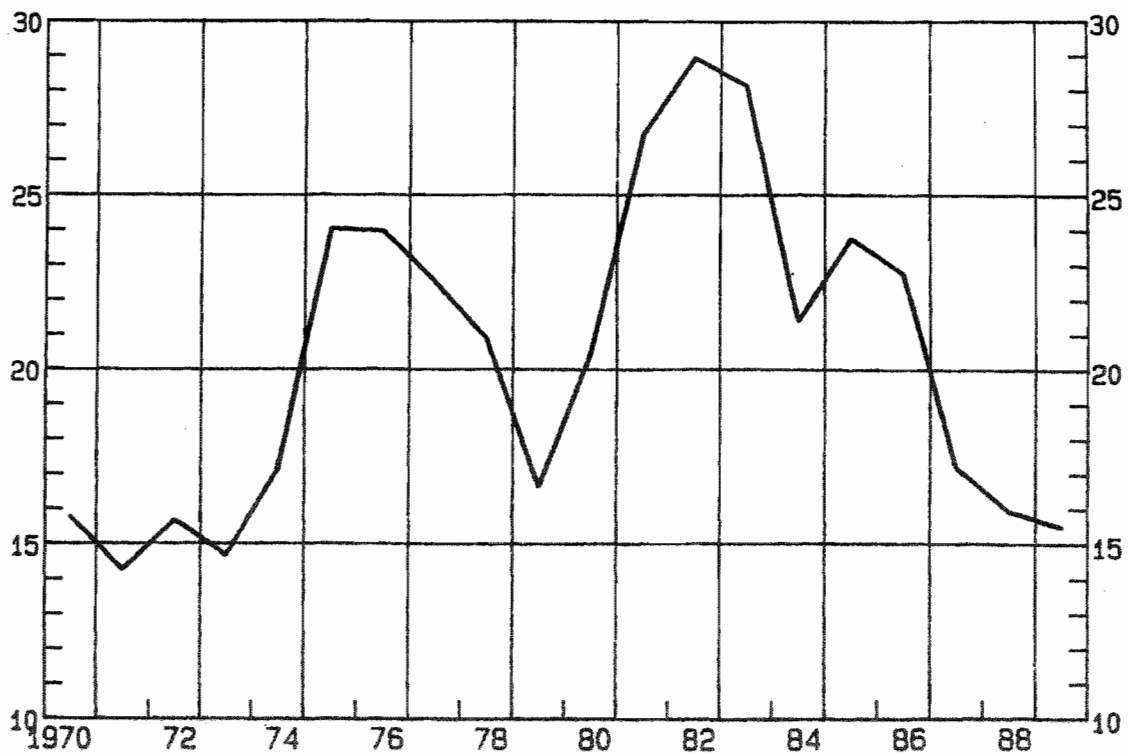

22-Jan-8

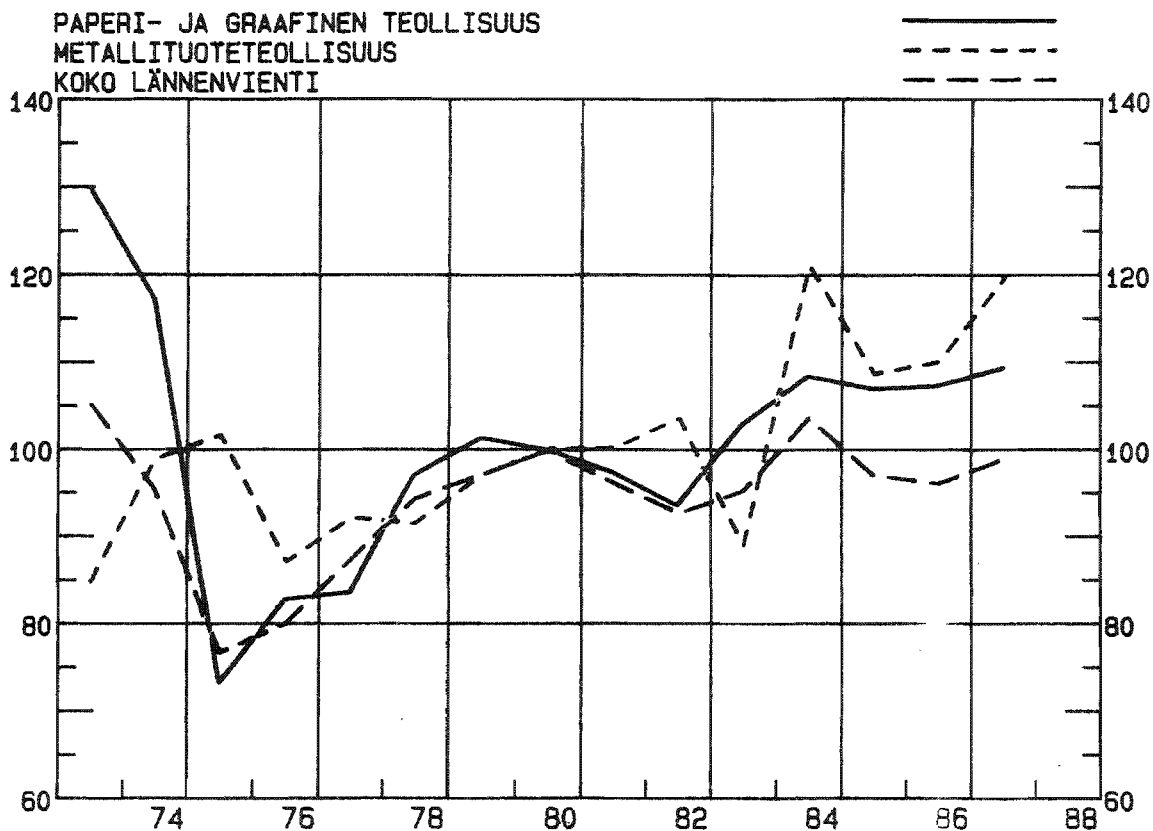
TAVAROIDEN JA PALVELUSTEN VIENNIN MÄÄRÄN OSUUS BKT: STA

ITÄVIENNIN OSUUS KOKO TAVARANVIENNISTÄ

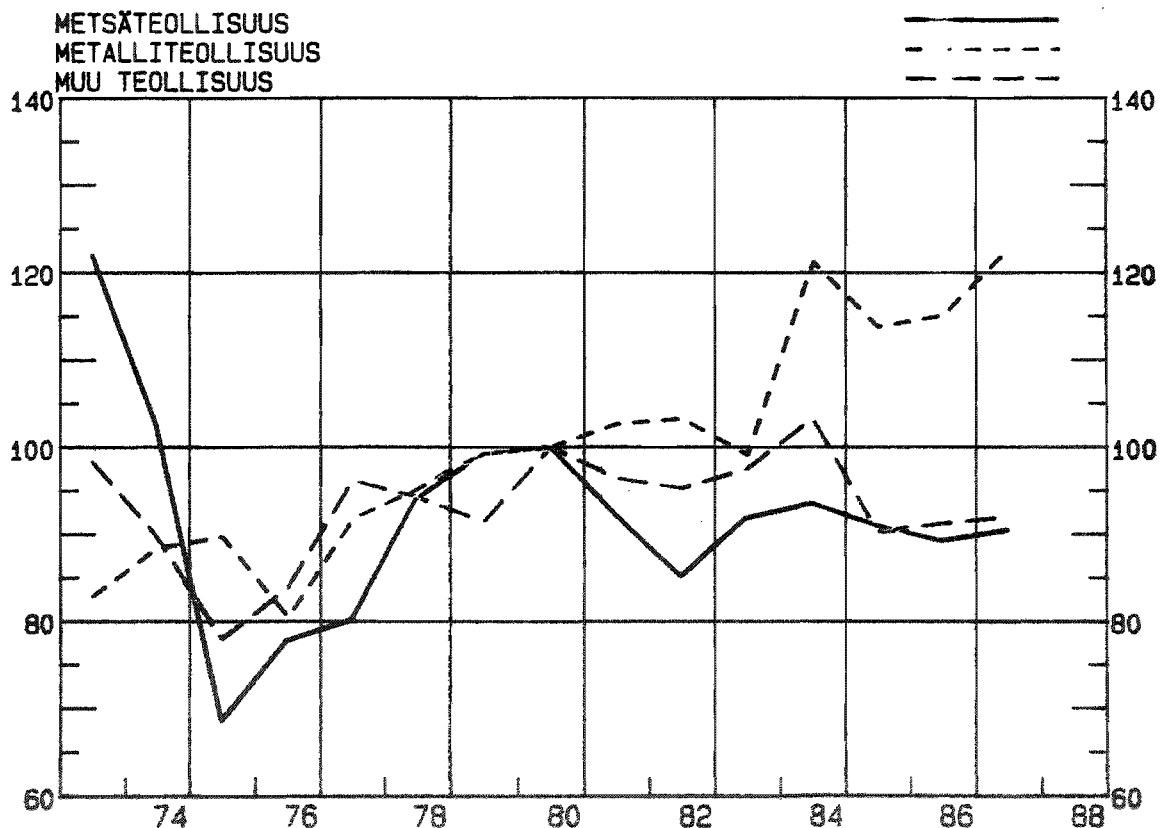

LÄNNENVIENNIN MÄÄRÄ/SUOMEN VIENTIMARKKINAT, 80=100

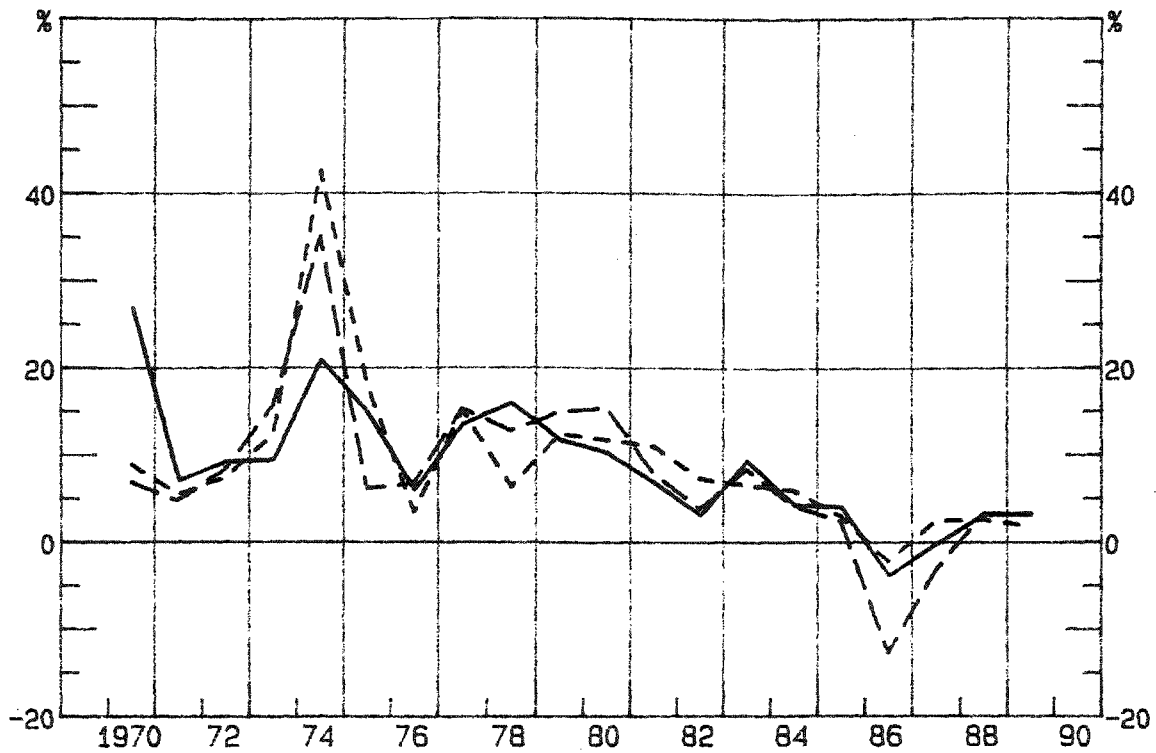
5-Mar-87

LÄNNENVIENNIN MÄÄRÄ/SUOMEN VIENTIMARKKINAT, 80=100

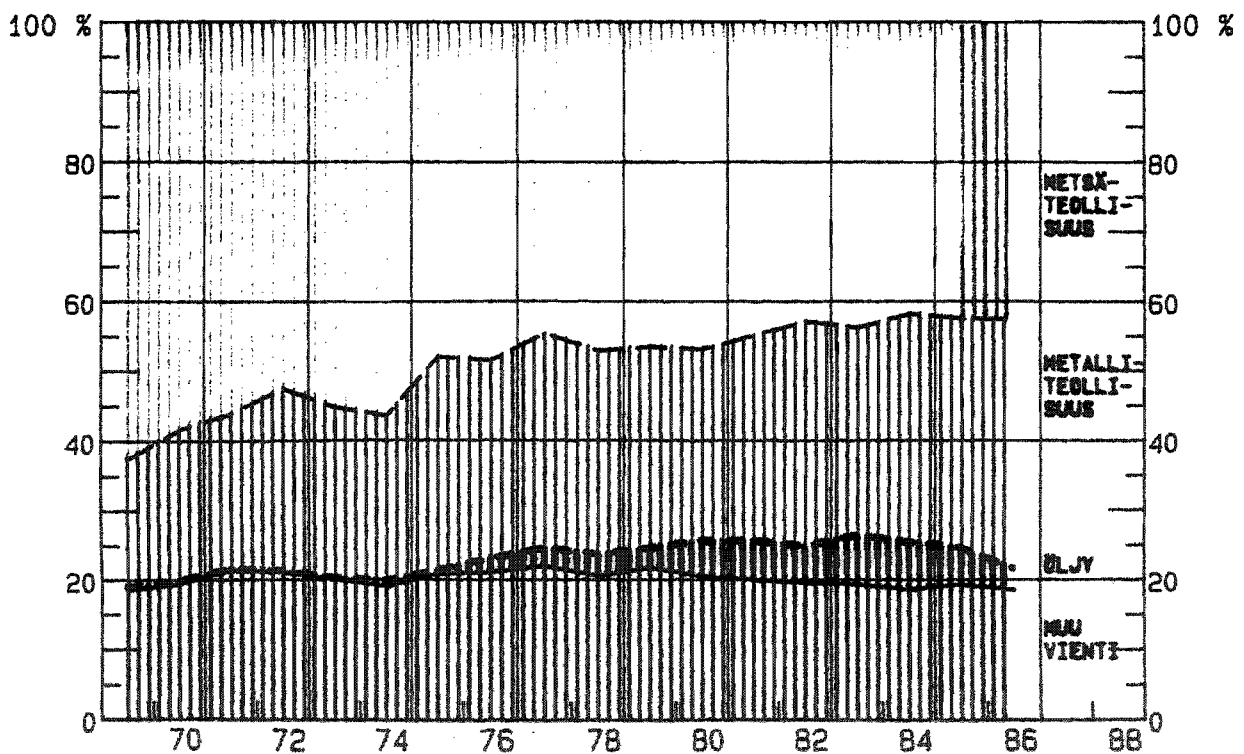

VIENTIHINNAT, %-MUUTOS EDELLISESTÄ VUODESTA

SVT-MAIDEN VIENTIHINNAT
 SUOMEN VIENTIHINNAT
 SVT-MAIDEN TUONTIHINNAT

LÄNNENVIENNIN RAKENNE OSUUKSIA LÄNNENVIENNIN ARVOSTA

TUONTI

1 Tuonnin määrä

Tuonti kasvoi viime vuoden lopulla melko voimakkaasti. Osittain tämä saattoi johtua devalvaatio-odotuksista, mihin viittaisi myös mallien antamat, huomattavasti alhaisemmat ennusteet viime vuodelle. Mikäli raaka-aineiden tuonti ja osa kulutustavaroiden tuonnista olisi johtunut devalvaatio-odotuksista, niin tuonti supistuisi vastaavasti kuluvana vuonna devalvaatio-odotusten vaimennuttua. Ennusteessa valittiin kuitenkin varovainen linja tässä suhteessa ja oletettiin viime syksyisen tuonnin kasvun johtuneen pääasiassa kysynnän rakenteen muutoksista, jotka jäävät pysyviksi.

Kuluvana vuonna koko tuonnin kasvu olisi jokin verran BKT:n kasvua nopeampaa, koska investointi- ja kulutustavaroiden tuonti kasvaa nopeasti. Valmiiden tavaroiden tuonnin kasvu heijastaa voimistunutta investointi- ja kulutuskysyntää. Raaka-aineiden (pl. energia) tuonti kasvaa samaa vauhtia teollisuustuotannon kanssa. Ennusteessa arvioidaan, että teollisuuden rakennemuutos on lisännyt tuontialttiutta. Myös koko ennusteperiodilla raaka-aineiden tuonnin osuus teollisuuden arvonlisäyksestä säilyy viime vuoden tasolla, kun se on trendinomaisesti laskenut 1960-luvulta lähtien.

Eriyistekijöiden vuoksi energiantuonti supistuu kuluvana vuonna jonkin verran. Raakaöljyn tuonnissa oli viime vuonna 500 000 tonnin erä, joka meni suoraan Neuvostoliitosta Ruotsiin käymättä lainkaan Suomen satamassa. Myös polttoaineiden tuonnin määrä kasvoi viime vuonna erityistekijöiden vuoksi. Jatkossa energiantuonti kasvaa samaa vauhtia BKT:n kanssa.

Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen voimakas kasvu lisää edelleen matkailumenoja. Palvelusten tuonti kasvaneekin tänä vuonna muuta tuontia nopeammin.

2 Tuontihinnat

Tuontihinnoissa on kuluvana vuonna vain lievää nousua. Markan heikentyminen Saksan ja Japanin valuuttoihin nostaa investointi- ja kulutustavaroiden tuontihintoja. Vaikka energian hintojen halpeneminen onkin jo pysähtynyt, niin vuositasolla sekä raakaöljyn että polttoaineiden hinnat supistuvat 4 %. Arvio on ehdollinen oletukselle raakaöljyn hinnasta (16 \$/barreli). Mikäli öljyn keskihinta olisi esim. 17 \$/b, niin raakaöljyn hinta nousisi vähenemisen sijasta pari prosenttia tänä vuonna. Raaka-aineiden hinnat ovat jo kääntymässä nousuun, mutta vuositasolla niiden tuotnihinnat jäänevät viime vuoden tasolle.

SUOMEN PANKKI

Kansantalouden osasto
Pentti Forsman/TN

SEKTORIRAPORTTI
Luottamuksellinen

2.4.1987

8

Ennusteperiodin jälkimmäisinä vuosina tuontihintojen nousuvauhti kiihtyy kolmen prosentin tasolle. Siten kansainvälisen inflaatiovauhdin ja tuontihintojen muutosvauhtien välille ei jää enää eroja.

4.2.2 TUONNIN MAARA

13-3-1987

% - MUUTOKS A EDELL. VUOTISESTA

	1985	1986	1987	1988	1989
RAAKAÖLJY	4.9	1.4	-4.0	2.0	2.0
MUUT RAAKA-AINEET	6.3	4.1	3.0	0.5	0.5
POLTTO- JA VOITELUAINHEET	11.3	19.5	-5.0	4.0	4.0
INVESTOINTITAVARAT	2.0	5.4	8.0	2.0	0.0
KULUTUSTAVARAT	5.5	10.8	4.0	3.5	3.0
TAVARAT YHTEENSÄ	5.8	6.0	2.3	1.7	1.3
ITATUONTI	-0.2	13.9	-2.0	1.0	0.0
LÄNSITUONTI	7.9	4.2	4.3	1.8	1.4
PALVELUKSET	5.8	-8.9	5.6	5.4	3.7
TAVARAT JA PALVELUKSET	6.3	4.2	3.6	2.3	1.6

4.2.3 TUONTIHINNAT

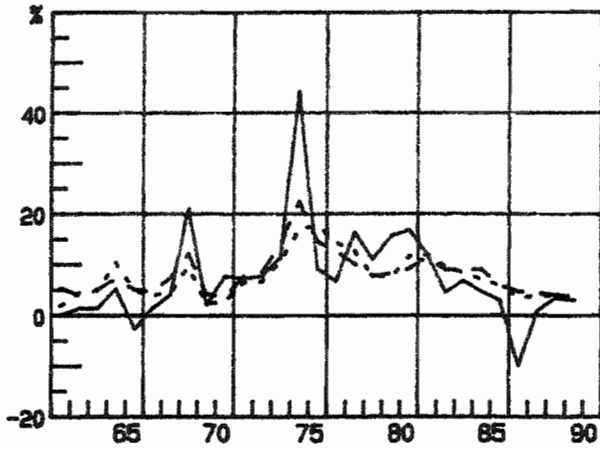
13-3-1987

1989	1986 AR- VON %-OS	1986	1987	1988	1989
RAAKAÖLJY	7.9	-50.8	-4.0	6.0	3.0
MUUT RAAKA-AINEET	50.6	-2.3	0.0	3.0	3.0
POLTTO- JA VOITELUAINHEET	5.1	-39.8	-4.0	6.0	3.0
INVESTOINTITAVARAT	16.6	4.8	3.5	3.0	3.0
KULUTUSTAVARAT	19.4	4.9	4.0	3.0	3.0
TAVARAT YHTEENSÄ	100.0	-10.0	0.8	3.3	3.0
ITATUONTI	18.6	-35.4	0.2	4.6	3.2
LÄNSITUONTI	81.4	-1.9	1.0	3.1	3.0
PALVELUKSET	17.0	2.6	3.0	3.5	3.5
TAVARAT JA PALVELUKSET	117.3	-9.1	1.2	3.4	3.1

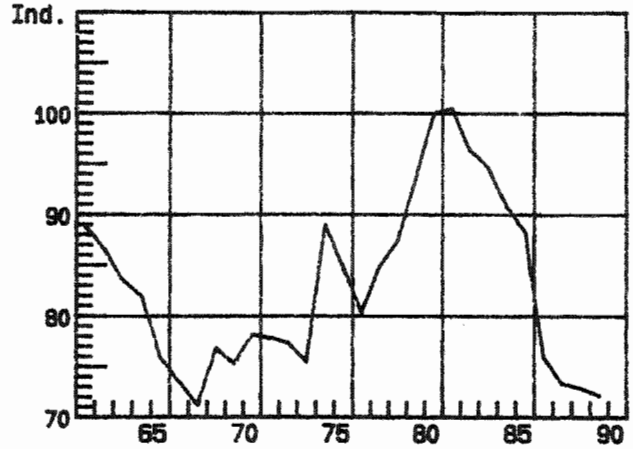
KUVIO 1.

TUONTIHINNAT

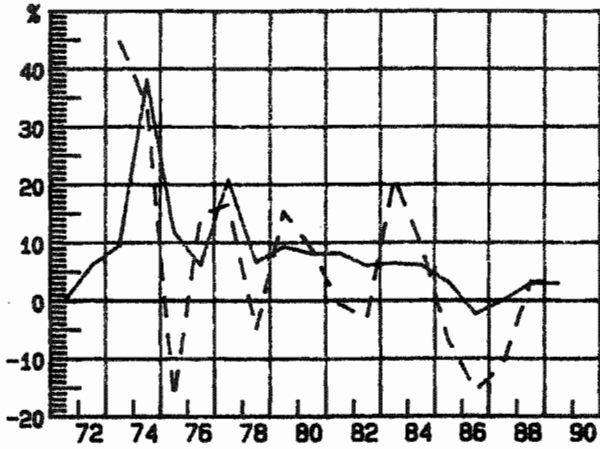
— TUONNIN YKS.ARVO
 - - - BKT: N HINTAINDEKSI
 ····· KULUTTAJAHINTAINDEKSI

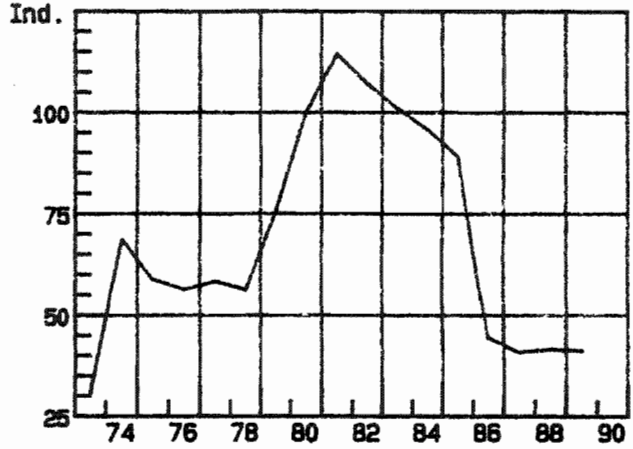
TUONNIN YKS.ARVO/BKT: N HINTA, 80=100

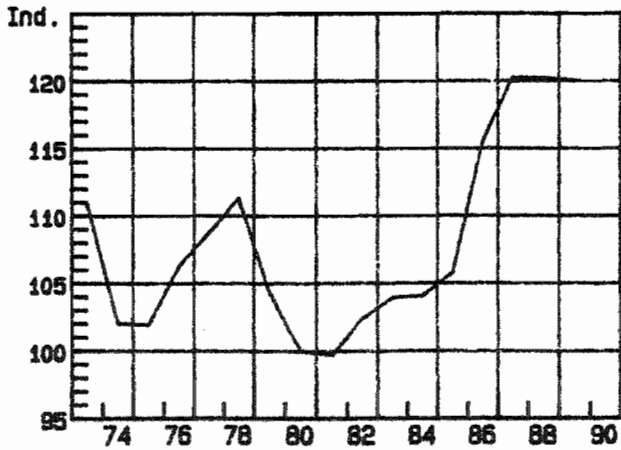
— RAAKA-AINEET PL. ÖLJY
 - - - HMMA R-AINEET PL. ÖLJY (FIN)

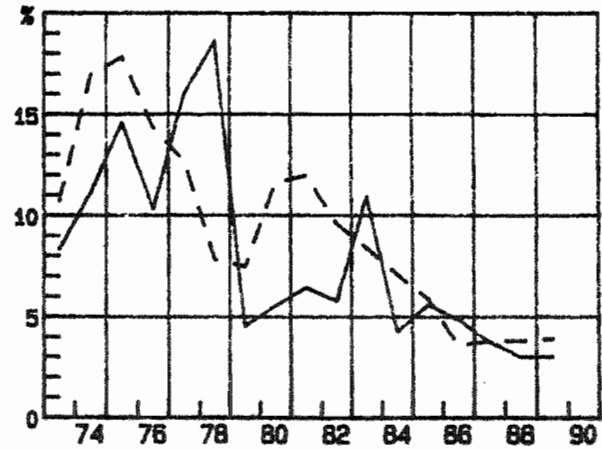
ENERGIANTUONNIN HINTA/BKT: N HINTA, 80=100

VALMIIT TAVARAT/SVT-MAIDEN VIENTIHINNAT, 80=100

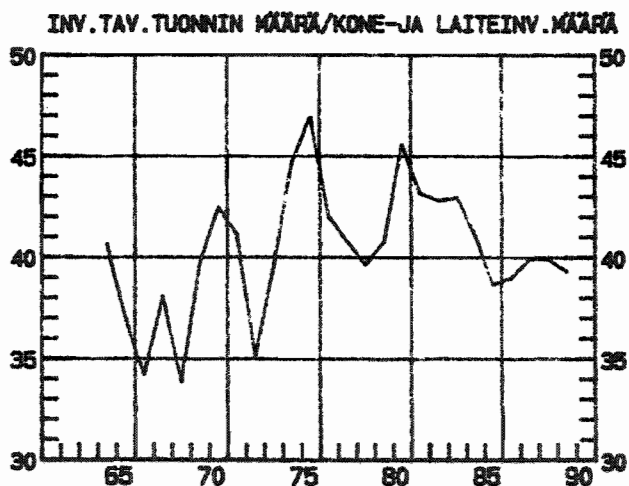
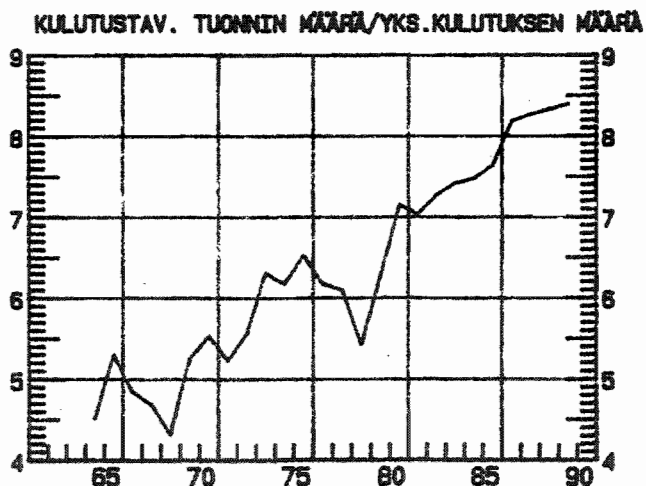
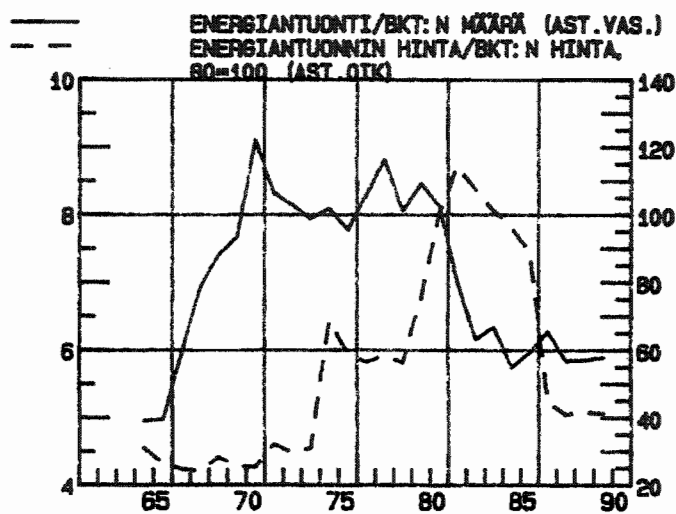
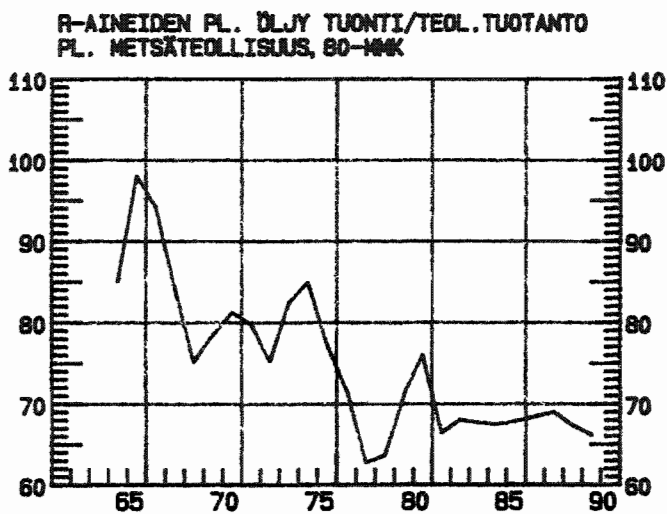
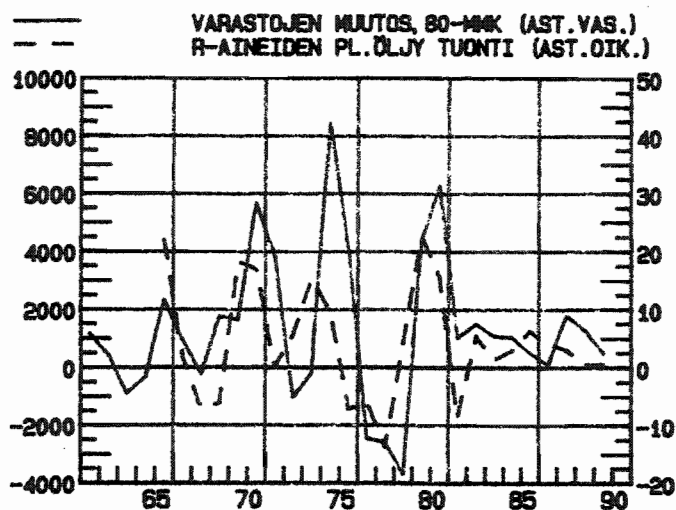
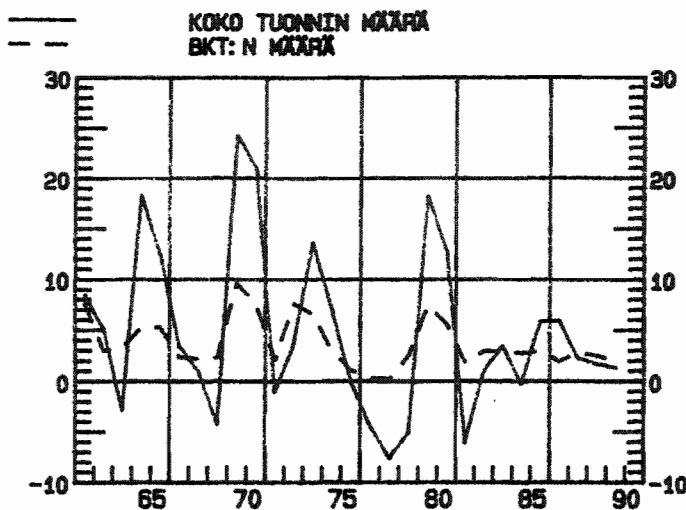

— VALMIIT TAVARAT
 - - - KULUTTAJAHINTAINDEKSI

KUVIO 2.

TUONNIN MÄÄRÄ

DECOMPOSING CURRENT ACCOUNT

2.4.1987

	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
1 CURRENT ACCOUNT IN THE YEAR t-1	-1728.0	-3895.0	-5227.0	-58.0	-4700.0	-4197.6	-4234.3	-4046.4
CHANGES IN THE YEAR t:								
2 EXPORTS OF GOODS & SERVICES, VOL.	-1177.5	3001.4	5388.4	616.7	1680.4	1560.1	2457.0	2048.0
- GROWTH OF WESTERN MARKETS	1024.8	998.5	5685.1	4192.4	3147.7	3814.3	4306.3	3968.3
- EXPORTS TO STATE TRADING COUNTRIE	-322.4	-237.1	-2180.5	2237.3	-847.4	-3924.2	-668.7	-126.9
- COMPETITIVENESS AND OTHER FACTORS	-1879.9	2240.0	1883.8	-5813.0	-619.8	1670.0	-1180.7	-1793.4
3 IMPORTS OF GOODS & SERVICES, VOL.	-1398.0	-2867.4	-1258.4	-5526.6	-3947.9	-3303.1	-2232.3	-1613.4
- IMPORT INTENSITY	639.6	-551.1	1454.2	-3004.4	-1960.7	-723.6	222.0	455.6
- RELATIVE ACTIVITY	-1708.0	-581.6	236.4	-514.9	230.6	-832.4	-997.4	-515.4
4 TERMS OF TRADE	1523.5	-873.0	2650.0	-22.1	3830.8	1456.4	-586.8	-1057.6
- EXPORT PRICES	4188.9	4835.2	6664.7	2797.7	-5307.9	2544.7	2697.9	2093.0
- IMPORT PRICES	-2665.4	-5708.3	-4114.7	-2819.8	9138.7	-1088.3	-3284.7	-3150.6
5 NET INTEREST PAYMENTS	-1023.4	-370.5	-968.7	538.8	-753.3	550.1	800.0	100.0
6 UNREQUITED TRANSFERS ETC., NET	-91.6	-222.5	-542.3	-248.8	-307.7	-300.1	-250.0	-100.0
7 CURRENT ACCOUNT IN THE YEAR t (1+2+3+4+5+6=7)	-3895.0	-5227.0	-58.0	-4700.0	-4197.6	-4234.3	-4046.4	-4669.4

Kansantalouden osasto
Tarja Heinonen, Paavo Peisa,
Tarja Yrjölä/AR,TN

12.3.1987

1 (7)

EC77

YRITYSSEKTORI

I KANNATTAVUUS

Pääomatulojen osuus jalostusarvosta:

	Kevään 1987 arvio			Syksyn 1986 arvio		
	Teollisuus	Suljettu yritys- sektori	Yrittäjä- ja pääomatulojen osuus bkt:sta	Teollisuus	Suljettu yritys- sektori	Yrittäjä- ja pääomatulojen osuus bkt:sta
1986	38.2	37.4	33.9	37.8	37.2	33.4
1987	38.8	37.4	33.4	38.2	36.5	32.7
1988	38.4	37.8	33.2	38.5	36.9	33.1
1989	37.8	38.1	32.9			
keskim. 86-89	38.3	37.7	33.4			

Toimialoittain:

	Kevään 1987 arvio		Syksyn 1986 arvio	
	Metsä	Metalli	Metsä	Metalli
1986	38.6	31.1	36.5	30.5
1987	40.2	31.9	38.4	30.3
1988	38.5	32.4	39.0	30.9
1989	36.7	32.5		
keskim. 86-89	38.5	32.0		

- Teollisuuden kannattavuus paranee tänä vuonna hieman pääomatulojen jalostusarvo-osuudella mitattuna. Tämä on tuottavuuden kasvun ja vaihtosuhteen kehityksen ansiota. Kannattavuuserot toimialojen välillä kasvavat riippuen siitä, mikä on idänkaupan merkitys kyseiselle teollisuudenalalle. PKT-yritysten rahoituskustannukset ovat edelleen suurten yritysten rahoituskustannuksia selvästi korkeammat. Eroja korostaa rahoitusinstrumenttivalikoiman laajeneminen, jota pääsevät hyödyntämään lähinnä suuret ja vakavaraiset yritykset.
- Vaihtosuhteen heikkenemisen ja kulutuskysynnän kasvun hidastumisen takia tulokehitys heikkenee myöhemmin ennusteperiodilla. Metalliteollisuudessa kannattavuus paranee hieman. Metalliteollisuuden yksikkötyökustannusten kasvu hidastuu, metsäteollisuudessa sen sijaan yksikkötyökustannusten kasvu kiihtyy. Vientihintojen nousu parantaa kuitenkin metsäteollisuuden kannattavuutta vielä tänä vuonna.

Kansantalouden osasto
Tarja Heinonen, Paavo Peisa,
Tarja Yrjölä/AR,TN

12.3.1987

2

EC77

II INVESTOINNIT

Yritysten kiinteät investoinnit kasvavat ennusteajanjakson alussa, mutta kasvu hidastuu nopeasti kapasiteetin käyttöasteen laskiessa ja tulokehityksen heikentyessä. Ulkomaiset suorat sijoitukset kuitenkin jatkuvat voimakkaina. Eryityisesti ulkomaiset yritysostot lisääntyvät.

Yritysten kiinteät investoinnit

Yritysten kiinteät investoinnit pysyvät ennusteperiodin aikana ennallaan suhteessa bruttokansantuotokseen.

Kiinteät investoinnit, %-muutos

	Kevään 1987 arvio			Syksyn 1986 arvio		
	Teollisuus	Suljettu yritys- sektori	Koko yritys- sektori	Teollisuus	Suljettu yritys- sektori	Koko yritys- sektori
1986	4.6	4.8	4.7	4.9	0.1	1.8
1987	9.6	1.1	4.1	-1.3	-0.2	-0.6
1988	5.0	0.9	2.4	-2.0	0.5	-0.4
1989	0.0	2.9	1.8			
keskim. 86-89	4.8	2.4	3.3			

Kiinteiden investointien kasvua hidastavat

- heikentyvät kysyntänäkymät ennusteperiodin lopulla
- uusien luottojen korkeat reaalikorot
- aineettomien investointien osuuden kasvu kokonaisinvestoinneista
- finanssi-investointien korkeat tuotot

Investointien kasvua nopeuttavat

- kasvava korvausinvestointitarve (70-luvun investointi-boomin kaikuvaikutus)
- viime vuoden rakennusalan lakkojen siirtymävaikutus
- investointivarausten purkaminen
- valtion tukitoimenpiteet verrattain edullisen riskipääoman lisäämiseksi yrityksissä
- odotukset reaalikoron laskusta

Teollisuuden investointiennuste on laadittu syksyn -86 investointikyselyn mukaiseksi.

Malliennusteet yritysten investoinneille ovat samansuuntaisia kuin KT-ennuste, joskin KT-malliennuste on ennusteajanjakson loppupuolella selvästi KT-ennustetta pessimistisempi.

Kansantalouden osasto
Tarja Heinonen, Paavo Peisa,
Tarja Yrjölä/AR,TN

12.3.1987

3

EC77

Varastoinvestoinnit

	Kevään 1987 arvio	Syksyn 1986 arvio
	Pl. tilasto- virhe, 80-mmk	Pl. tilasto- virhe, 80-mmk
1986	100	-1400
1987	1800	-1300
1988	1300	300
1989	500	
keskim. 86-89	925	

- Teollisuuden raaka-ainevarastot ja keskeneräiset työt kasvavat tänä vuonna (telakat, markkinahakkuut). Raaka-aineiden hintojen odotetaan nousevan, joten yritykset pyrkivät täydentämään varastojaan halvempien hintojen vielä vallitessa.
- Tästä huolimatta varastokanta suhteessa BKT:en supistuu edelleen ennusteperiodilla varastojen kiertonopeuden kasvaessa varsinkin metalliteollisuudessa, osaksi korkeiden korkojen vauhdittamana.

III RAHOITUS

	Kevään 1987 arvio, mrd. mk			Syksyn 1986 arvio, mrd. mk		
	Rahoitus- jäämä	Luottojen lisäys	Saatavien lisäys	Rahoitus- jäämä	Luottojen lisäys	Saatavien lisäys
1986	-17.0	23.5	0.1	-14.5	20.3	2.6
1987	-17.3	27.5	3.3	-16.7	21.5	4.1
1988	-18.2	29.1	5.1	-18.9	22.4	4.7
1989	-19.3	28.4	4.9			
keskim. 86-89	-18.0	27.1	3.4			

- Rahoitustarve kasvaa markkamääräisesti. Suhteessa BKT:en se kuitenkin pysyy varsin vakaana.
- Rahoitussaatavien määrä kasvaa vuoteen 1988 asti. Suhteessa BKT:en rahoitussaatavat pysyvät ennallaan. Saatavien ja velkojen samansuuntainen kehitys kertoo finanssikierrosta ja eroista yritysten likviditeettiasemassa.
- Yritysektorin sisäiset rahoitusvirrat kasvavat. Mm. yritystodistusten emissiot lisääntyvät selvästi. Yritysten väliset transaktiot nettoutuvat rahoitustilinpidoissa, joten markkina-korkoiset talletukset eivät kasva tilastoissa samaa tahtia kuin lyhyen rahan virrat markkinoilla.
- Korkeiden reaalikorkojen takia yritykset pyrkivät lisäämään oman pääoman suhteellista osuutta rahoitusrakenteessaan. Perinteisistä pankkilainoista siirrytään vähitellen joukkovelkakirjoihin ja lyhyen rahan luottoinstrumentteihin.
- Yritysten valuuttapositio (ulkomaanrahan määräisten, terminoitamattomien nettovelkkojen osuus kaikista nettovelloista) palaa ennusteperiodin alussa normaalitasolleen viime vuoden alhaiselta tasolta. Kun kotimaiset korot on oletettu ulkomaisia korkeammiksi, ennusteeseen liittyy ilmeisesti myös oletus läpi ennusteperiodin kestävästä devalvaatio-odotuksesta, joka on tänä vuonna vielä laimeaa, mutta kiihtyy ennusteperiodin lopussa. Ilman odotuksia valuuttapositio olisi normaalitasoa suurempi.

Valuuttapositioon liittyy tilastointitavasta aiheutuvaa harhaa. Huolimatta siitä, että yritysten mahdollisuuksia ulkomaiseen pitkäaikaiseen lainanottoon lisättiin viime vuonna, valtaosa ulkomaisesta pääomasta on tuotu pankkien välityksellä. Etenkin PKT-yritykset turvautuvat pankkeihin jatkossakin. Pankkien yrityksille välittämät yli 5 vuoden lainat näkyvät tilastoissa ja siten myös ennusteessa pankkien ulkomaisena lainanottona.

Myös yritysten ulkomaiset investoinnit, jotka rahoitetaan investoinnin kohdemaasta saatavin lainoin, jäävät pääosin tarkastelun ulkopuolelle.

Kansantalouden osasto
Tarja Heinonen, Paavo Peisa,
Tarja Yrjölä/AR,TN

12.3.1987

5

EC77

IV OSASTON ENNUSTEEN JA MALLIENNUSTEIDEN TARKKUUS YRITYSTEN KIINTEÄT INVESTOINNIT

- Osaston ennuste ja BOF-ennuste ovat tällä ennustekierroksella samat kuin keväällä. Sen sijaan KT-malliennuste on muuttunut jyrkästi optimisesta pessimistiseksi.
- Seuraavaan taulukkoon on kerätty kansantalouden osaston, BOF-mallin ja KT-mallin ennusteet eri ennustekierroksilta 1983 - 86. Kunkin ennusteen kohdalla sarakkeessa KTO on esitetty osaston ennuste yritysten kiinteille investoinneille. Sarakkeissa BOF ja KT-malli on puolestaan esitetty vastaavan ajankohdan BOF-ennuste yksityisille tuotannollisille investoinneille ja KT-mallin ennuste yksityisille kiinteille investoinneille (syksyyn 1984 saakka) ja yritysten kiinteille investoinneille (alkaen kevästä 1985). Ennusteet on raportoitu kuluvalle ja kahdelle seuraavalle vuodelle.
- Kevään ennusteen kohdalla on ilmoitettu suluissa Tilastokeskuksen ensimmäinen ennakoarvio edellisen vuoden kehityksestä.
- Taulukkoa tarkastelemalla nähdään, että kuluvan vuoden investointien muutoksen suunta on kyetty ennustamaan syksyllä jokseenkin oikein. Vuosina 1983 - 85 KT-malli on ennustanut muutossuunnan oikein jokaisessa syksyn ennusteessa, osaston ja BOF-mallin ennusteet ovat osuneet oikeaan etumerkkiin kahdessa tapauksessa kolmesta (poikkeus on syksy 84). Keväällä etumerkki on kussakin ennusteessa osunut oikein vain kerran (kevät 85), KT-mallissa tämäkin hyvin täpärästi.
- Ennusteiden luonne vaihtelee. BOF-mallin ennuste on lähinnä (3 prosentin) vakioennustetta, osaston ja varsinkin KT-mallin ennusteen varianssit ovat selvästi suurempia (tarkasteluajanjaksolla noin 10-kertaiset BOF-ennusteeseen verrattuna).
- Eri ennusteiden tarkkuutta on arvioitu tarkastelemalla kolmen ennustevuoden osalta ennustevirheen neliötä (taulukon viimeinen rivi). Tämä on saatu laskemalla ennustemuutosten neliöiden painotettu summa.¹ Painot ovat 60 %, 30 % ja 10 %. Esimerkiksi osaston ennusteessa ennustevirheen neliö oli keväällä 83

$$.6*(-5.0-3.3)^2 + .3*(3.2-5.9)^2 + .1*(9.5-7.3)^2 = 44,$$

ja syksyllä 83

$$.6*(3.3-8.9)^2 + .3*(5.9-5.3)^2 + .1*(7.3-11.7)^2 = 21.$$

¹KT-mallin ennustevirhe syksyllä 84 on arvioitu vertaamalla syksyn ennustetta kuluvan vuoden osalta Tilastokeskuksen kevään 85 ennakoarvioon ja kahden seuraavan vuoden osalta osaston kevään 85 ennusteeseen.

Kansantalouden osasto
Tarja Heinonen, Paavo Peisa,
Tarja Yrjölä/AR,TN

12.3.1987

6

EC77

- Yksittäisen ennusteen ennustevirhe (ja tämän neliö) on nolla jos ennuste on yhteisten ennustevuosien osalta yhtäsuuri kuin seuraava ennuste. Peräkkäisissä ennusteissa ennustevirhe on jatkuvasti nolla vain jos toteutuva kehitys ennakoidaan alusta alkaen oikein eikä tehtyä ennustetta välillä muuteta.
- Näin arvioiden pienin ennustevirhe on ollut tavallisesti osaston ja BOF-mallin ennusteissa. Suurimmat yksittäiset virheet ovat sattuneet KT-malliennusteeseen ja osaston ennusteeseen. Keskiarvot K83 - S85 ovat:

KT-osasto 17, BOF3 11, KT-malli 40.
- Jos ennustetarkkuus pysyy vastedes samanlaisena kuin edellisinä vuosina, taulukosta voidaan myös arvioida jonkinlaiset luottamusrajat osaston ennusteelle. Keväällä 1986 50 prosentin varmuusväli kuluvan vuoden ennusteelle oli puoleksi vuodeksi

-	6 viime	ennusteen	perusteella	±	4.5 %
	5 "	"	"	±	3.3 %
	4 "	"	"	±	2.6 %
- olettaen, että ennustevirheen odotusarvo on nolla.
- Kevään 1987 ennusteessa yritysten investointien kasvuarvio vuodeksi 1987 on siten 25 prosentin todennäköisyydellä suurempi kuin $4.1 \% + 2.6 \% = 6.7 \%$ ja 25 prosentin todennäköisyydellä pienempi kuin $4.1 \% - 2.6 \% = 1.5 \%$. Laskelma edellyttää, että ennustetarkkuus pysyy samana kuin keskimäärin vuosina 1984 - 85.
- Osaston kuluvan vuoden ennusteen virheen autokorrelaatio on tarkasteluajanjaksolla ollut 0.3 (t-arvo 0.9), joten ennuste tarkentuu vähitellen.

JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

Kansantalouden osasto
Tarja Heinonen, Paavo Peisa,
Tarja Yrjölä/AR,TN

11.3.1987

7

EC77

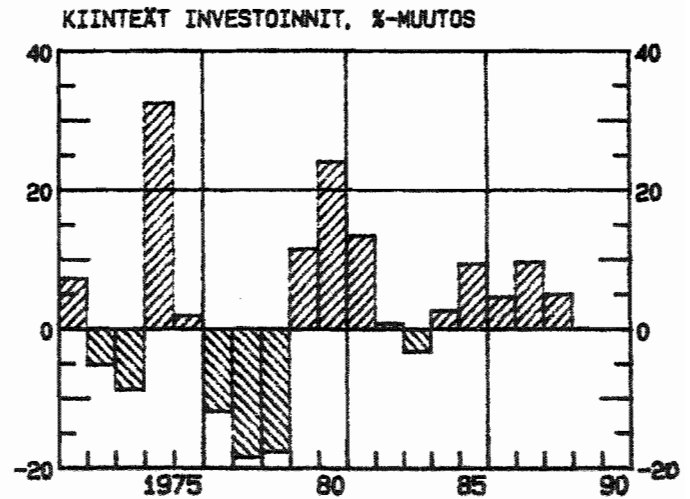
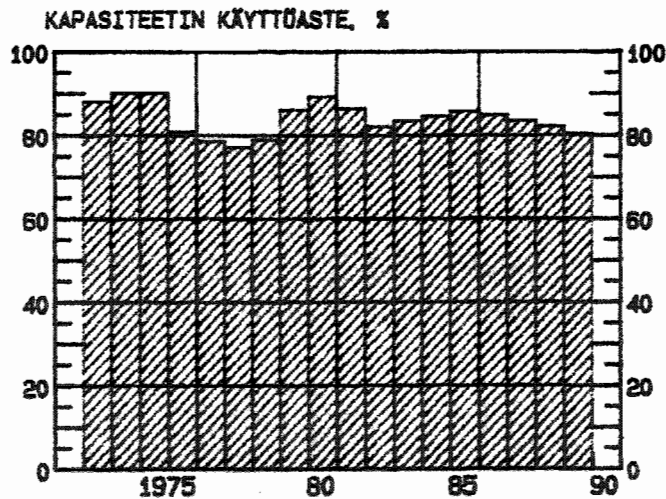
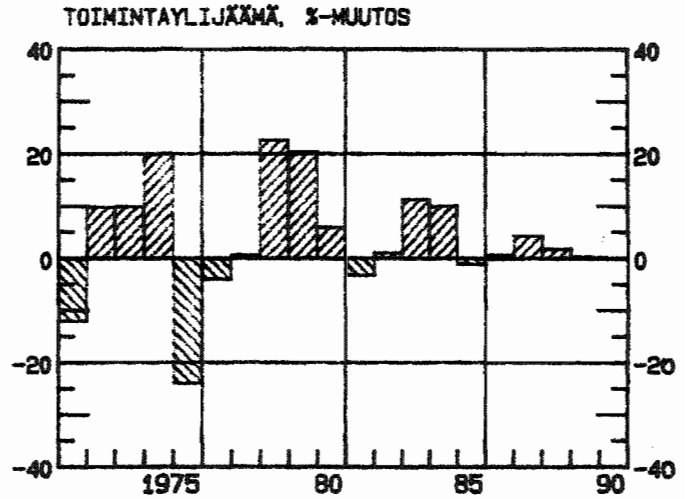
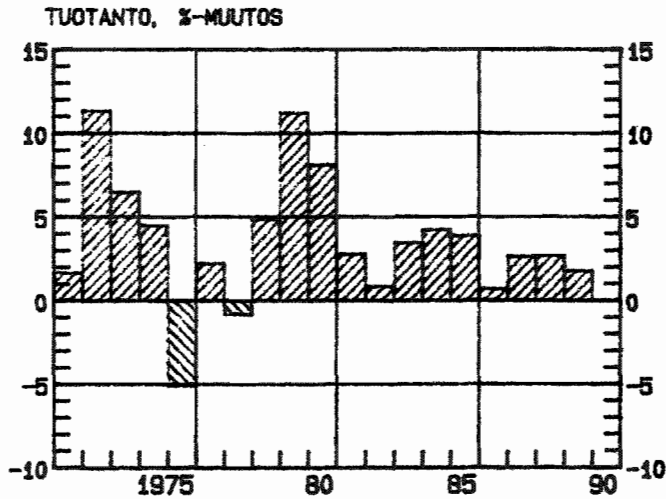
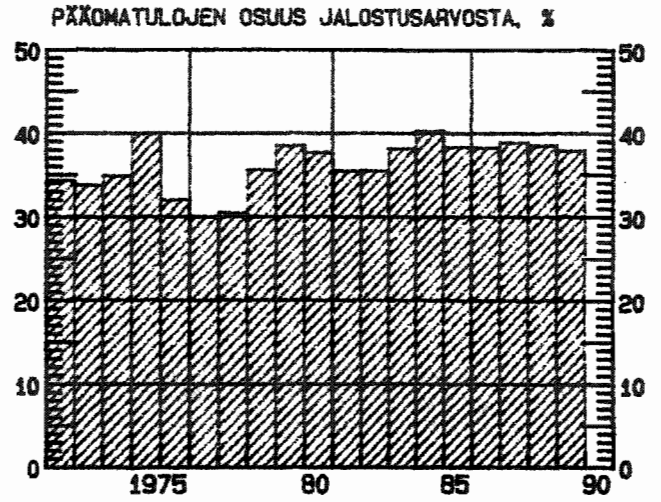
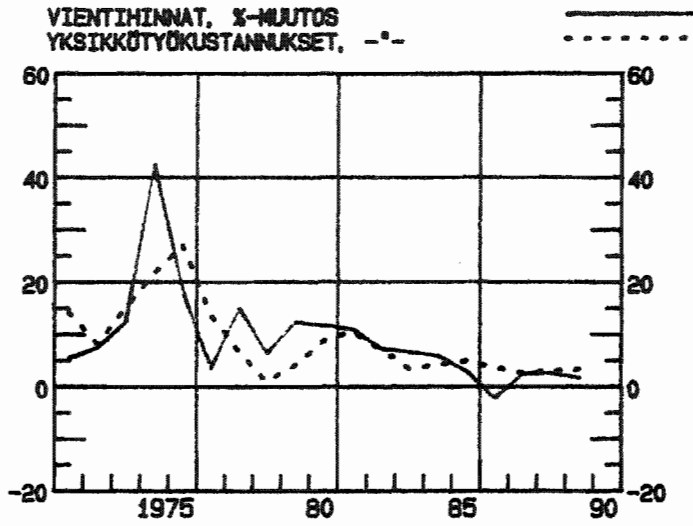
TAULUKKO

INVESTOINTIENNUSTEITA, S1983 - K1986

	Kevät 1983			Syksy 1983			Kevät 1984			Syksy 1984			Kevät 1985			Syksy 1985			Kevät 1986		
	KTO	BOF	KTM	KTO	BOF	KTM	KTO	BOF	KTM	KTO	BOF	KTM	KTO	BOF	KTM	KTO	BOF	KTM	KTO	BOF	KTM
1983	-5.0	-0.7	-2.5	3.3	2.6	3.5	(8.9)	(7.3)	(5.4)												
1984	3.2	6.2	-0.8	5.9	5.0	1.8	5.3	4.6	-0.8	4.1	2.5	3.5	(-0.8)	(-1.7)	(1.8)						
1985	9.5	6.1	3.8	7.3	4.2	3.4	11.7	6.6	-0.6	13.2	10.7	2.5	6.3	3.0	0.4	8.1	3.6	14.3	(7.5)	(5.2)	(7.5)
1986							4.0	4.1	5.4	8.2	1.9	2.8	5.6	1.0	4.0	3.8	3.3	3.2	2.0	3.6	5.8
1987													1.3	0.9	4.2	2.5	3.7	5.3	-0.7	2.7	9.8
1988																			0.4	0.3	1.9
Ennuste- virheen neliö	44	7	24	21	14	6	3	8	15	29	2	47	3	3	116	2	2	32	0	1	63

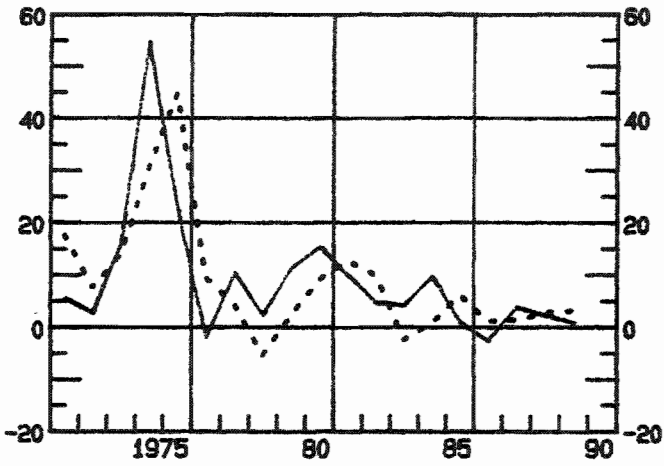
	Syksy 1986			Kevät 1987		
	KTO	BOF	KTM	KTO	BOF	KTM
1986	1.8	3.7	0.3	(4.7)	(4.6)	(5.6)
1987	-0.6	2.0	-2.1	4.1	5.7	1.0
1988	-0.4	-0.8	-3.0	2.4	1.2	-3.1
1989				1.8	3.3	-1.2
Ennuste- virheen neliö	10	5	18	(99)	(5.3)	

TEOLLISUUS

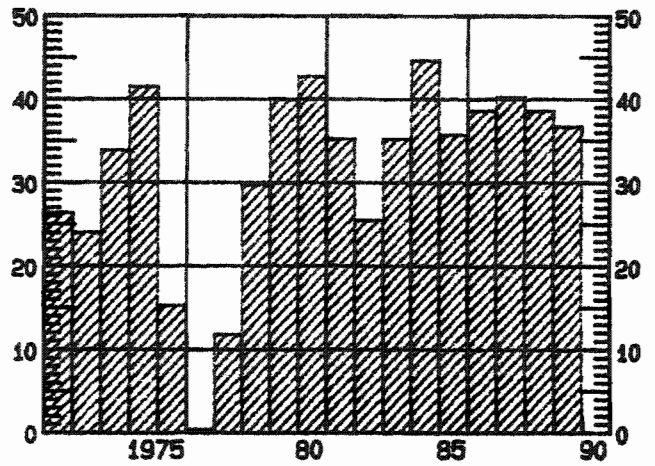

METSÄTEOLLISUUS

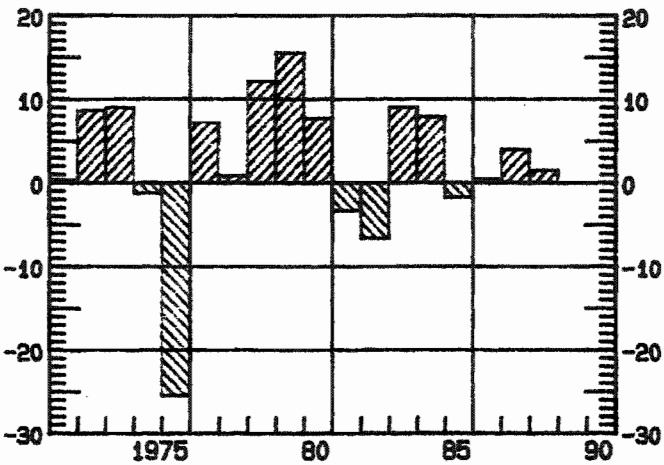
VIENTIHINNAT, %-MUUTOS
YKSIKKÖTYÖKUSTANNUKSET, -"-

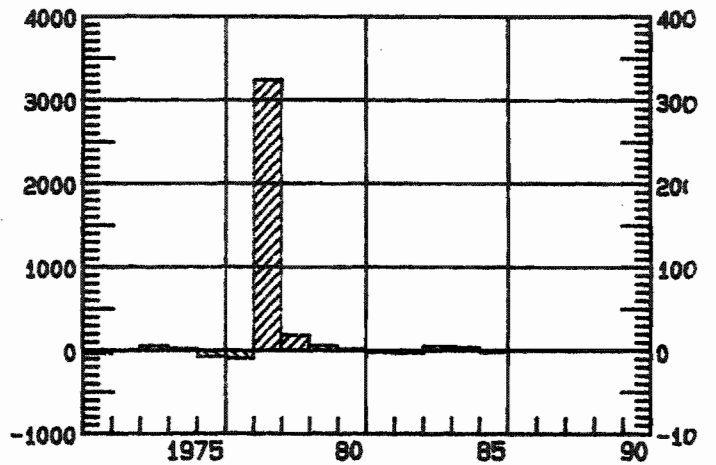
PÄÄOMATULOJEN OSUUS JALOSTUSARVOSTA, %

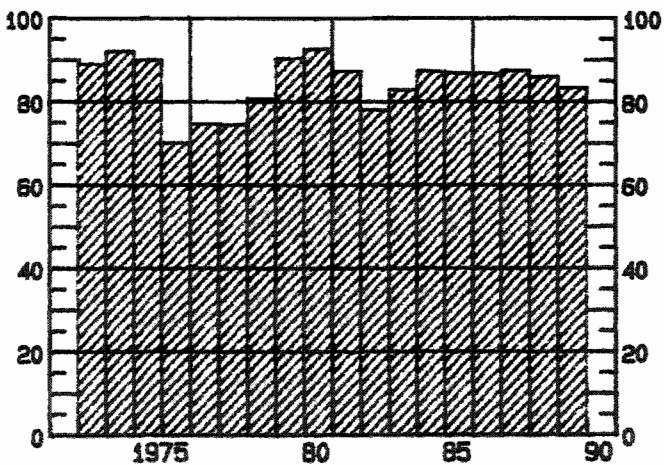
TUOTANTO, %-MUUTOS

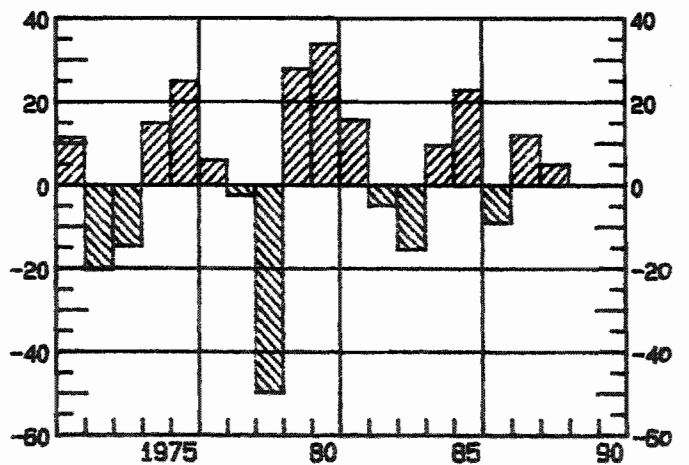
TOIMINTAYLIJÄMÄ, %-MUUTOS

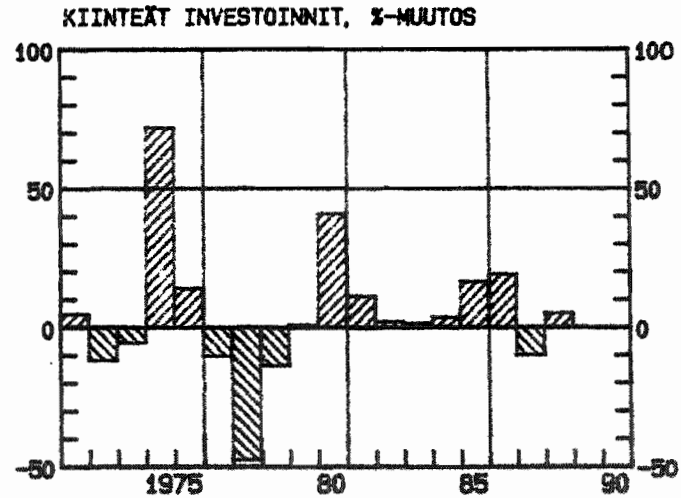
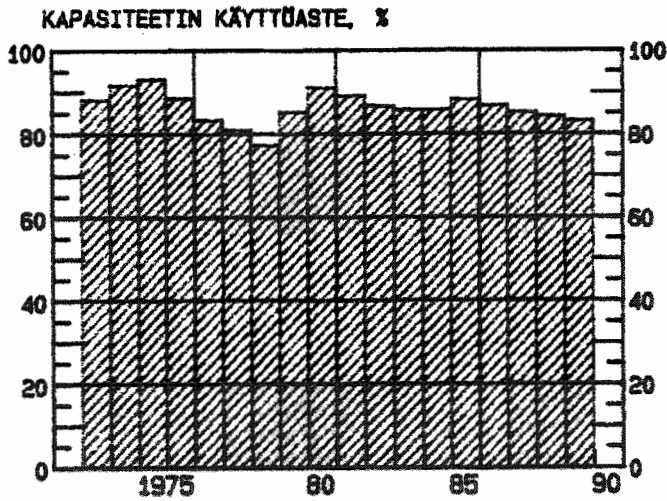
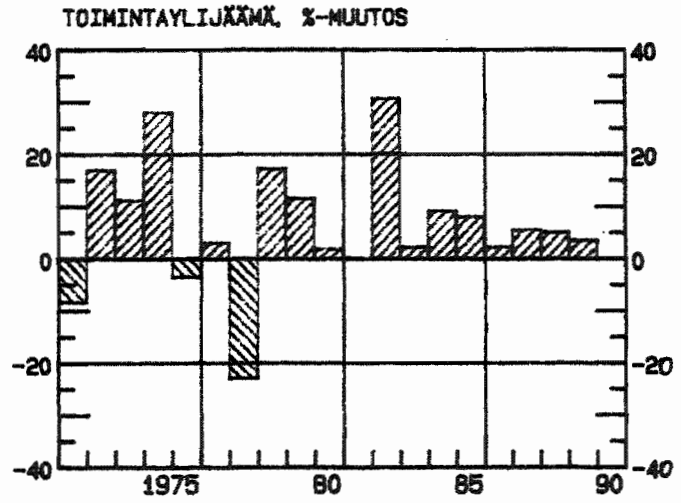
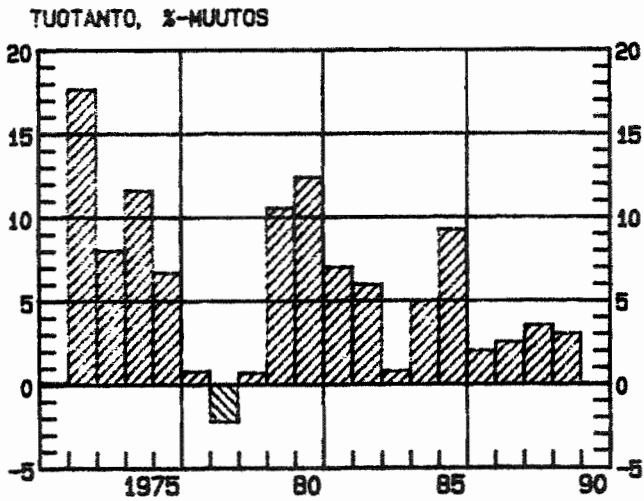
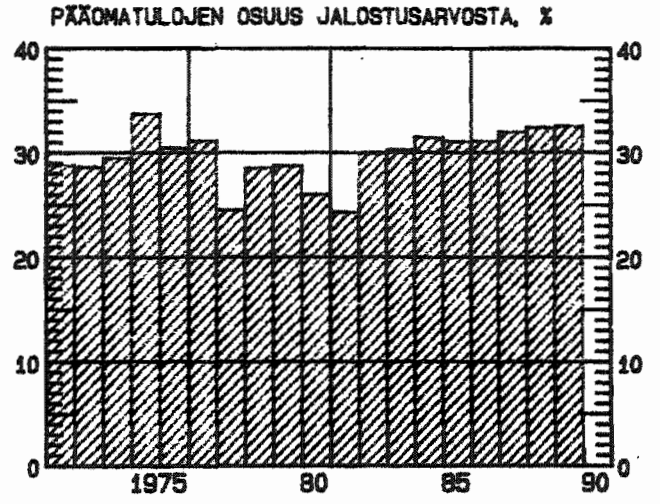
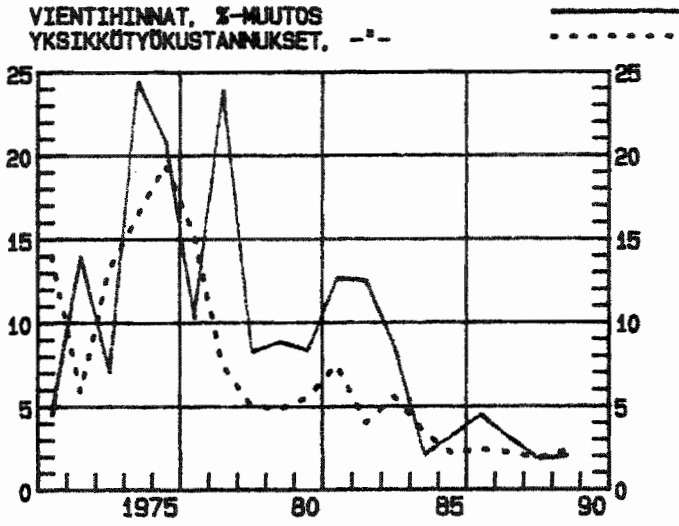
KAPASITEETIN KÄYTTÖASTE, %

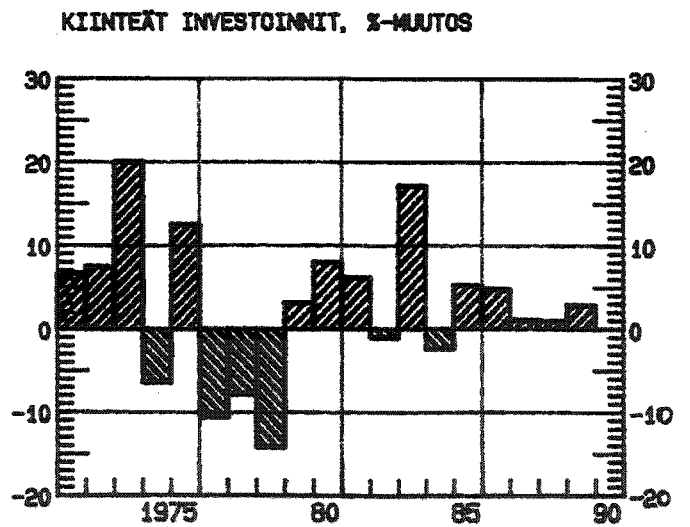
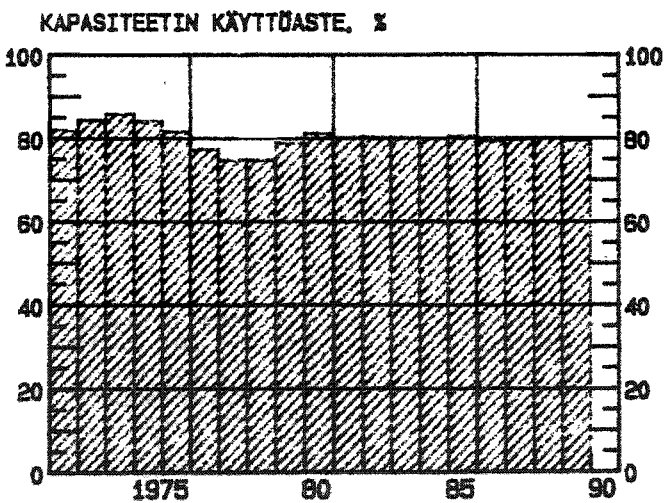
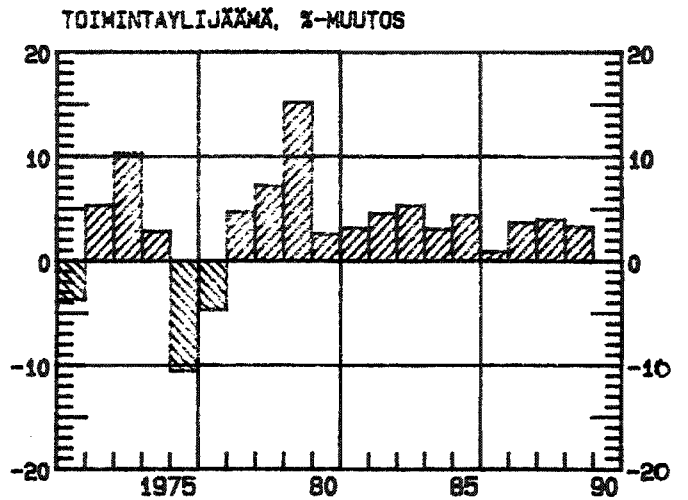
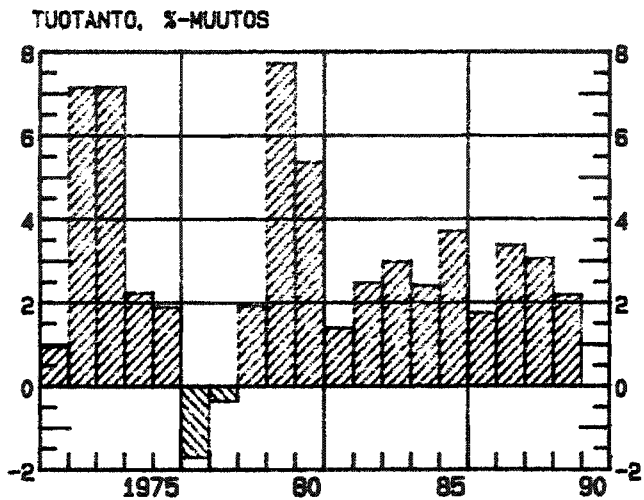
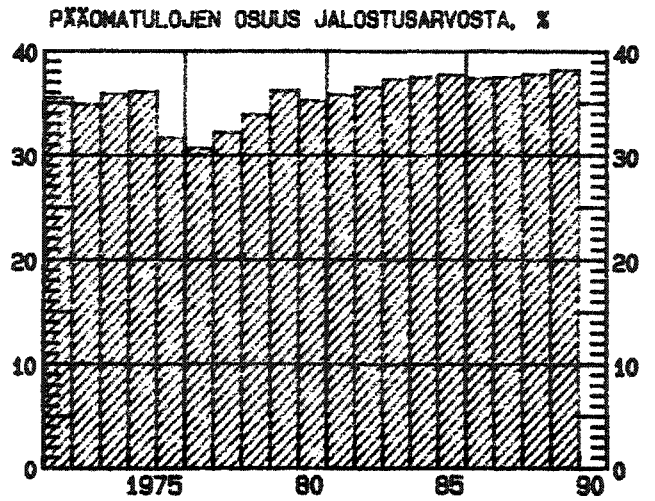
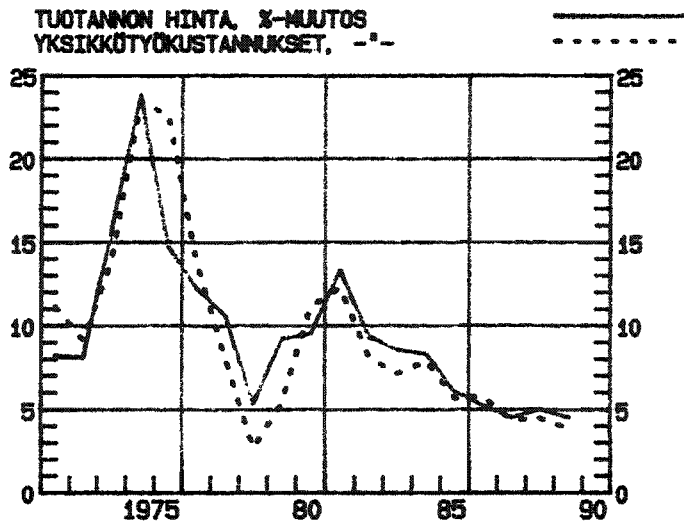
KIINTEÄT INVESTOINNIT, %-MUUTOS

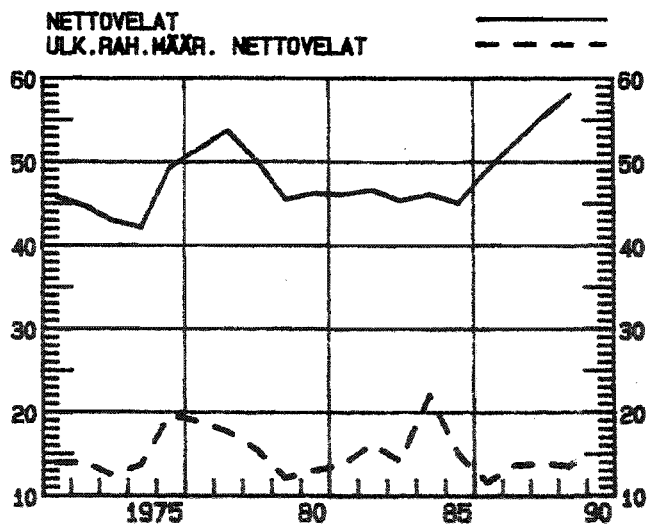
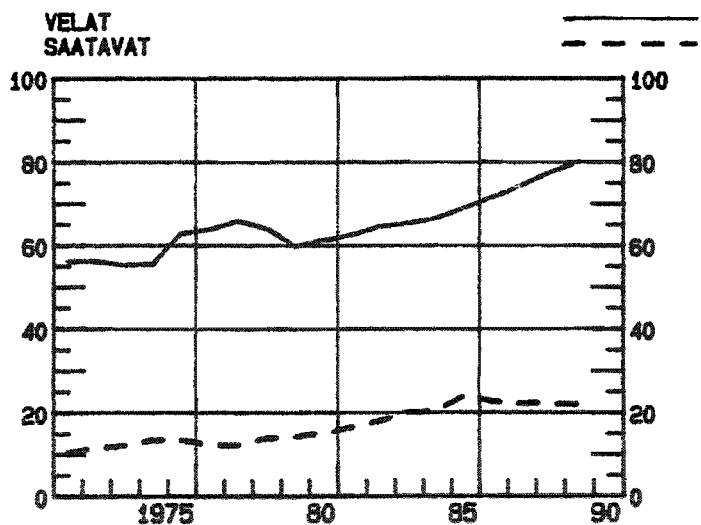
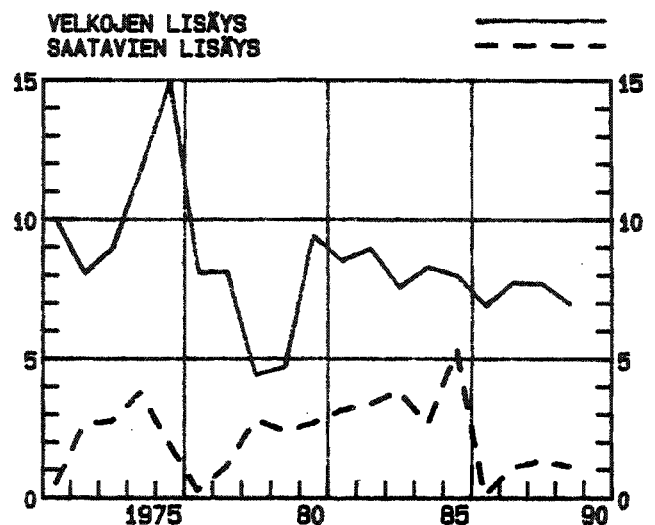
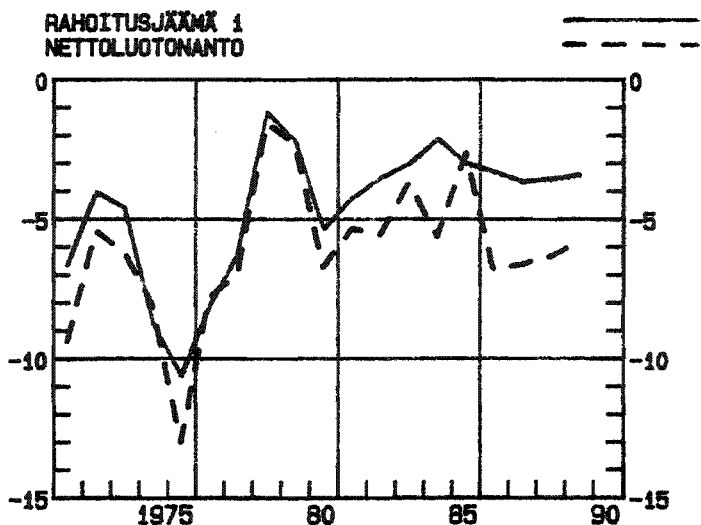
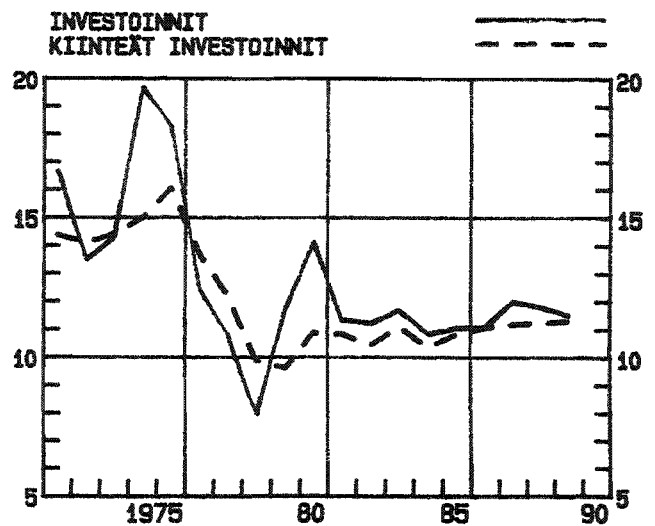
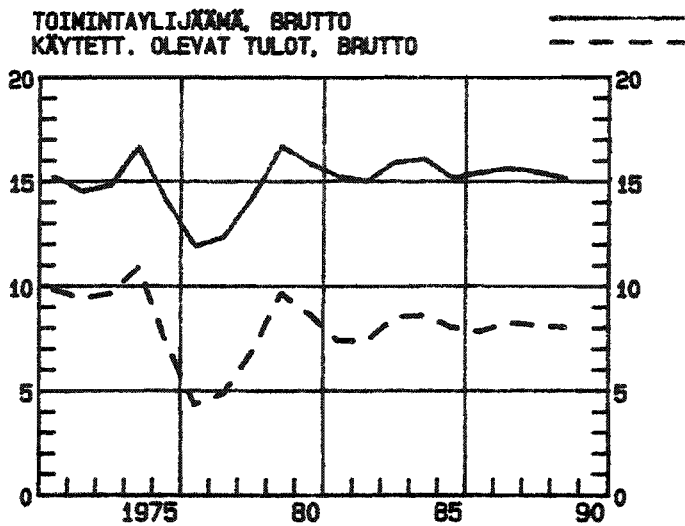
METALLITEOLLISUUS

SULJETTU YRITYSSEKTORI

YRITYSSEKTORI % BKT: STA

KOTITALOUDET

1. Tulokehitys

Kotitalouksien käytettävissä olevien reaalityulojen suotuisa kehitys jatkuu ennusteperiodilla. Reaalinen palkkasumma kasvaa 3.7% vuonna 1987 ja 3.1% vuonna 1988. Palkkasumman ennustetta on tarkistettu hieman ylöspäin viime syksyn arviosta parempien työllisyysnäkökymien vuoksi. Toisaalta myös kuluttajahintojen nousu on nyt arvioitu syksyn ennustetta nopeammaksi, ja tämän vuoksi reaalisten palkkatulojen kasvu jää aiemmin ennustetulle tasolle. Yrittäjätulot kasvoivat viime vuonna heikosti markkinahakkuiden supistumisen vuoksi, mutta tänä ja ensi vuonna kotitalouksien metsätulojen odotetaan lisääntyvän ja yrittäjätulojen kasvun nopeutuvan.

Julkisella sektorilla arvioidaan olevan tänä vuonna jonkin verran käytettävissä olevien tulojen kasvua hillitsevä vaikutus, jos veronpalautusten siirtäminen otetaan huomioon kohdistamalla ne viime vuodelle. Siirron vaikutukseksi on arvioitu 2 mrd. markkaa, ja tällä oletuksella kotitalouksien nettoveroaste kasvaisi tosiasiallisesti noin 0.5 prosenttiyksikköä vuonna 1987 ja laskisi pari kymmenystä vuonna 1988.

2. Kulutus

Yksityinen kulutus ei kasvanut viime vuonna odotetulla tavalla, ja etenkin kestokulutustavaroiden kysyntä jäi selvästi ennustettua pienemmäksi. Lisäksi vuoden lopun tiedot viittaavat siihen, että tilastokeskuksen ennakoarvio vuodelle 1986 (3.3%) on saattanut olla liian optimistinen. Kuluvana vuotena yksityisen kulutuksen määrän oletetaan kasvavan 3% ja vuonna 1988 2.7%. Ennustetta on nostettu vuodelle 1988, mutta yksityisen kulutuksen kontribuutio BKT:n kasvuun on arvioitu molempina vuosina syksyn ennustetta pienemmäksi.

Kulutusalttiuden ennustetaan laskevan lievästi, noin 1/2 prosenttiyksikköä vuodesta 1986 vuoteen 1988. Kulutusalttiutta on jonkin verran nostettu edellisestä ennusteesta työllisyyden parantumisen vuoksi, mutta korkean reaalikoron odotetaan edelleen vaikuttavan säästämistä lisäävästi.

3. Asuntoinvestoinnit

Asuntoinvestoinnit supistuivat voimakkaasti viime vuoden aikana. Tilastokeskuksen ennakkotiedoissa supistumisen arvioitiin olevan noin 6%, mutta tämä arvio on ilmeisen optimistinen. Tänä vuonna asuntoinvestointeihin arvioidaan vaikuttavan positiivisesti kotitalouksien hyvän tulokehityksen. Lisäksi asuinrakennusinvestointien volyyymi-indeksin laskutavan vuoksi lieenee tämän vuoden ensimmäiselle neljännekselle siirtynyt jonkin verran viime vuoden investointeja.

Asuntoinvestointien ennustetaan pysyvän ennallaan kuluvana vuonna ja kasvavan 2% vuonna 1988.

4. Kotitalouksien rahoitustase

Kotitalouksien rahoitustasapainon parantuminen jatkuu ennusteperiodilla. Viime vuonna kotitaloudet olivat vain lievästi rahoitusali jäämäisiä, jos veronpalautusten siirron vaikutus lasketaan pois. Tänä vuonna kotitaloudet muuttuvat rahoitusyli jäämäisiksi, ja ne säilyvät ylijäämäisinä ennusteperiodin ajan.

Osakkeiden, debentuurien ja valtion obligaatioiden osuus portfolioissa tulee ennusteperiodilla yhä kasvamaan. Niiden kasvava osuus tekee kotitalouksien rahoitustilinpidon yhä epäluottettavammaksi, sillä näiden erien omistusta ei tunneta. Suurin ongelma on verollisten sijoituskohteiden jakauma kotitalouksien ja yritysten välillä.

KESKEISET LUVUT

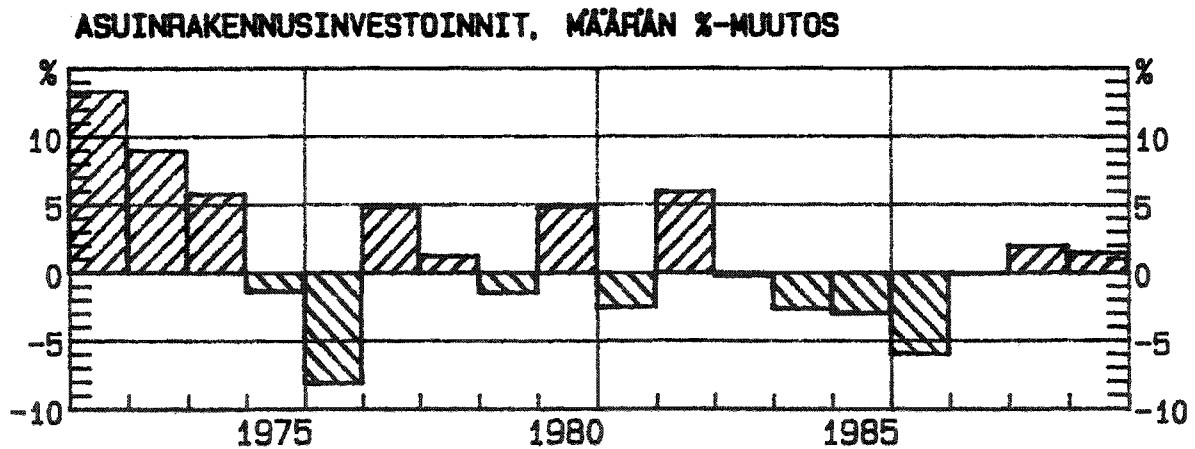
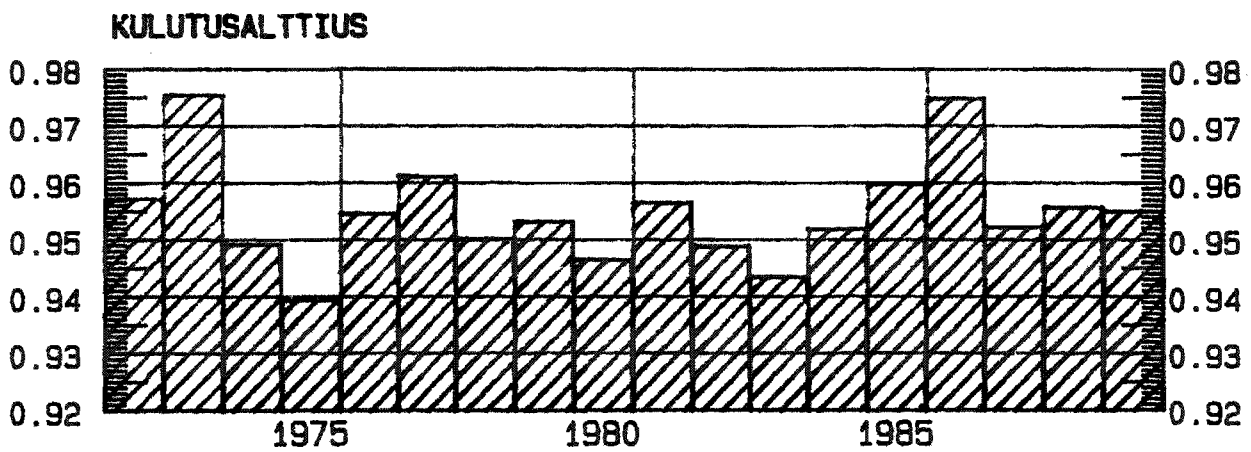
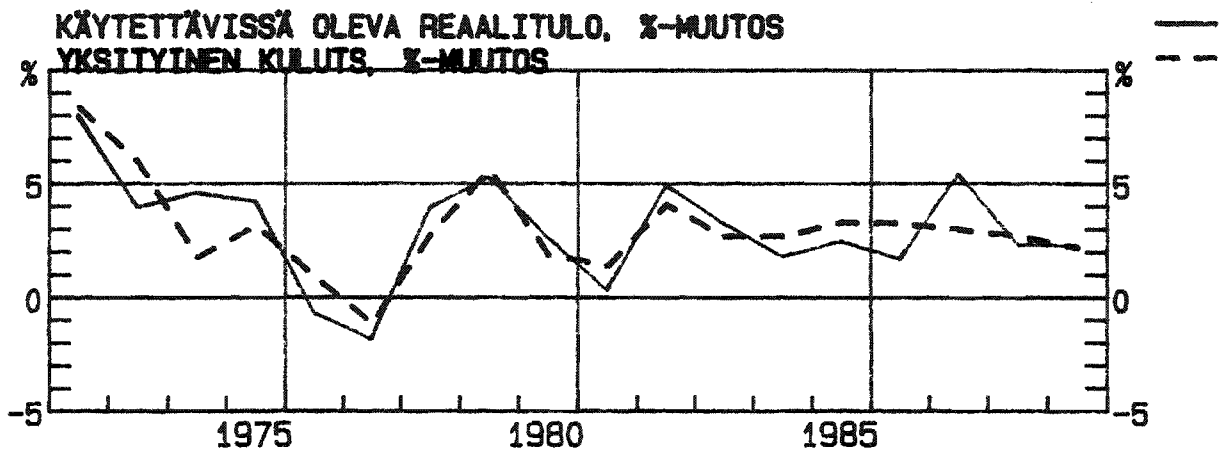
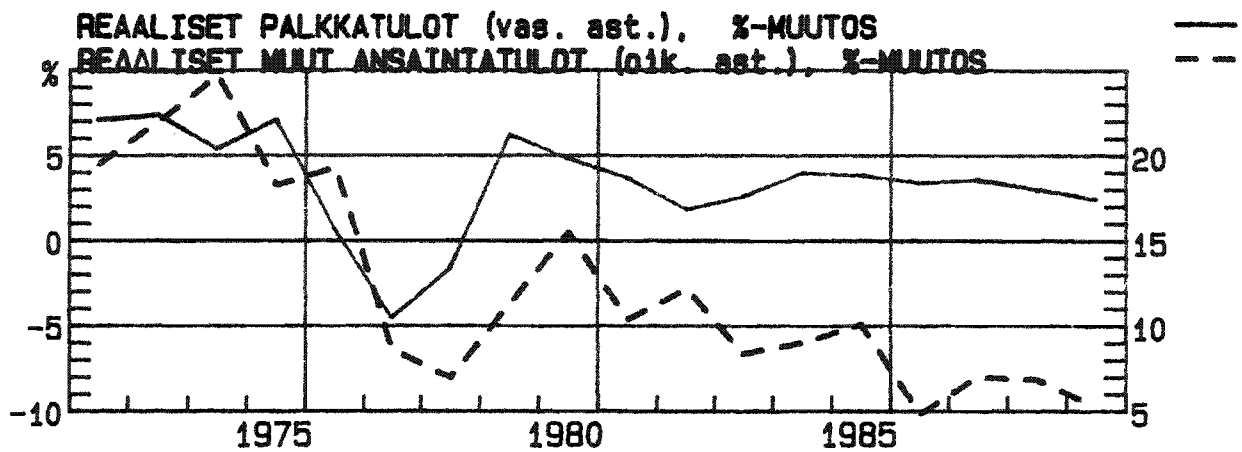
	1986	1987	1988	1989
Käytettävissä olevat reaalitytulot				
ennuste	1.7	5.7	2.4	2.4
verokorjattu(1)	2.8	3.6	3.4	2.4
edell. ennuste	3.4	4.9	2.0	
Kulutus, määrän %-muutos				
ennuste	3.3	3.0	2.7	2.2
edell. ennuste	4.0	3.0	2.0	
Kulutuksen hinta				
ennuste	3.6	3.8	3.8	3.9
edell. ennuste	3.5	3.0	3.5	
Talletukset, %-muutos				
ennuste	11.5	11.4	9.3	9.1
edell. ennuste	12.8	9.9	9.5	
Asuntoinvestoinnit, %-muutos				
ennuste	-5.9	0.0	2.0	1.5
edell. ennuste	-5.0	-2.0	0.0	

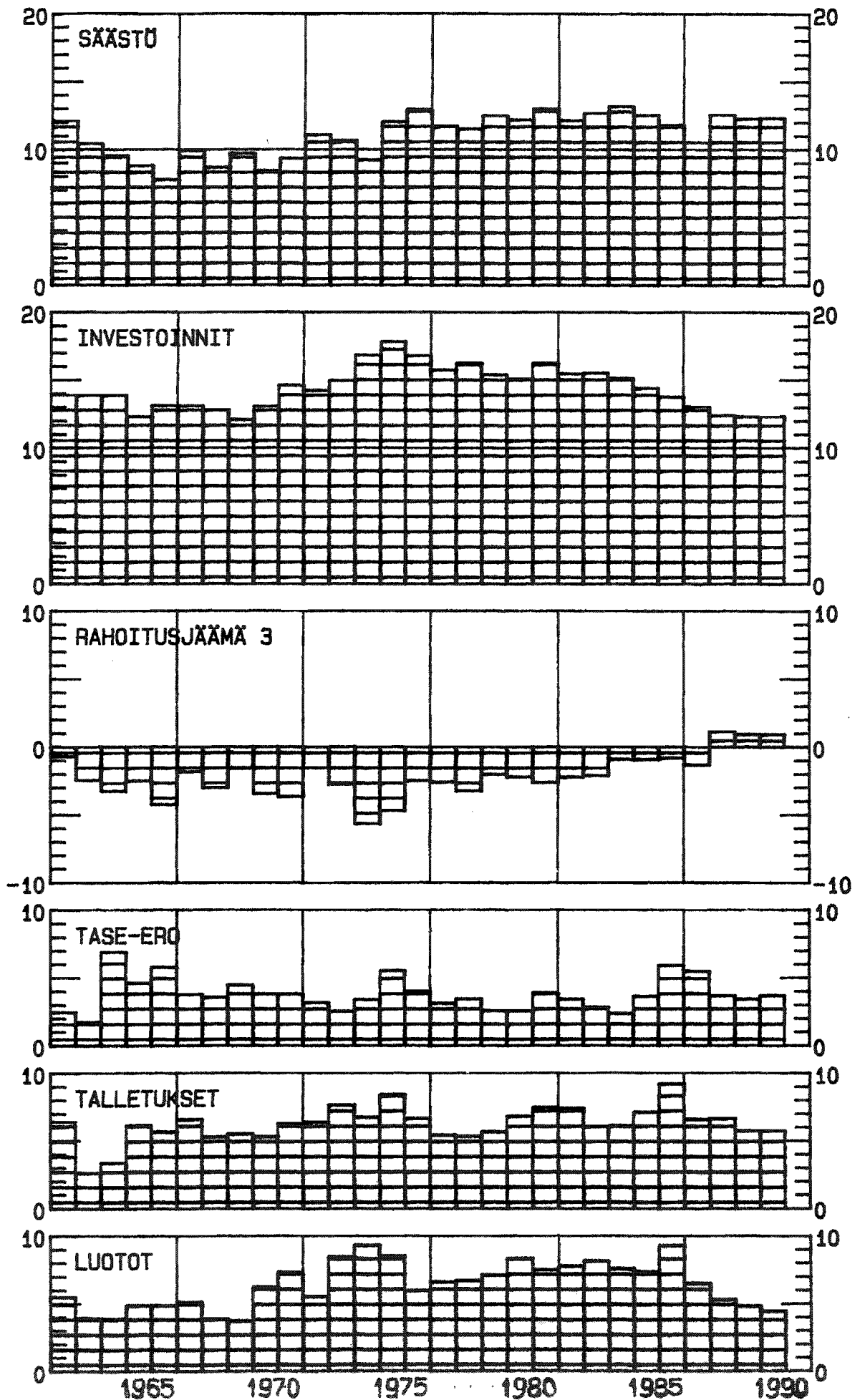
1) Veronpalautusten siirron vaikutus, arviolta 2 mrd markkaa, siirretty vuodelle 1986.

JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

KOTITALOUDET

TYÖLLISYYS, TYÖPANOS JA TUOTTAVUUS

1. Työllisyys

Työllisyys aleni vuonna 1986 noin 5000 hengellä. Maa- ja metsätaloudessa sekä teollisuudessa työllisiä oli 22 000 edellisvuotista vähemmän. Rakennustoiminnan työllisyys kasvoi 6000 ja palveluelinkeinojen työllisyys 11 000 henkeä. Työllisyyskehitys oli syksyn ennusteen mukainen.

Tämän vuoden aikana työllisyyden odotetaan kääntyvän loivaan nousuun. Myös vuonna 1988 työllisten määrän odotetaan hiukan kasvavan. Työllisyysennustetta on syksyn ennusteeseen verrattuna tarkastettu ylöspäin sekä tämän että ensi vuoden osalta teollisuustuotannon parantuneiden näkymien vuoksi. Korkeamman aktiviteetin odotetaan parantavan työllisyyttä erityisesti palvelusektorissa ja rakennustoiminnassa. Talouden rakennemuutoksen odotetaan jatkuvan yhä nopeana ja tämän vuoksi tuotannon kasvun välittömien työllisyysvaikutusten oletetaan olevan teollisuudessa suhteellisen vaikeita. Teollisuuden työllisyyden odotetaan yhä alentuvan ja tuottavuuden kasvun pysyvän korkealla tasolla koko ennusteperiodin ajan.

2. Työttömyys

Työvoiman tarjonnan kasvun hidastumisen vuoksi lieväkin työllisyyden parantuminen riittää pitämään työttömyyden kasvun vähäisenä. Työvoiman tarjonnan ennustetta on korjattu alaspäin syksyn ennusteesta, jossa erityisesti työttömyys- ja varhaiseläkejärjestelmien vaikutus tarjontaan oli jo viime vuoden kehityksen perusteella selvästi aliarvioitu. Varhaiseläkkeelle siirtyi vuoden 1986 aikana yli 12 000 henkilöä ja työttömyyseläkeläisten määrä kasvoi saman verran.

Työttömyys- ja varhaiseläkkeiden odotetaan toimivan koko ennustejakson ajan puskurina, joka vaimentaa työttömyyspainetta. Kun lisäksi tuotannon odotetaan kehittyvän syksyllä ennakoitua paremmin, ei syksyllä ennustettu työttömyyden kasvun kiihtyminen vaikuta enää todennäköiseltä. Vanhalla työvoimakäsitteellä mitattuna työttömyys lisääntyy jonkin verran, mutta uuden käsitteen mukainen työttömyys pysynee suhteellisen tasaisesti lähellä viimevuotista tasoa.

Vanha työvoimatase

	kevät 87				syksy 86		
	86	87	88	89	86	87	88
Työikäinen väestö	3716	3721	3726	3730	3719	3724	3729
%-muutos	0.2	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1
Työvoima	2612	2621	2628	2631	2618	2628	2641
%-muutos	0.5	0.3	0.3	0.1	0.7	0.4	0.5
Työlliset	2431	2435	2437	2431	2431	2417	2425
%-muutos	-0.2	0.2	0.1	-0.2	-0.2	-0.6	0.3
maa -ja metsätal.	266	256	250	245	271	265	258
%-muutos	-5.1	-3.8	-2.3	-2.0	-3.3	-2.2	-2.6
teollisuus	589	584	578	570	589	580	576
%-muutos	-1.3	-0.8	-1.0	-1.4	-1.3	-1.5	-0.7
rakennustoiminta	185	188	186	181	182	178	175
%-muutos	3.7	1.6	-1.1	-2.7	2.0	-2.2	-1.7
palvelut ja muut	1391	1407	1423	1435	1389	1394	1416
%-muutos	0.8	1.2	1.1	0.8	0.6	0.4	1.6
Työttömät	181	186	191	200	187	211	216
Työttömyysaste	6.9	7.1	7.3	7.6	7.1	8.0	8.2
Työvoimaosuus	70.3	70.4	70.5	70.5	70.4	70.6	70.8

Uusi työvoimatase

	83	84	85	86	87	88	89
Työikäinen väestö	3681	3700	3710	3716	3721	3726	3730
%-muutos	0.6	0.5	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1
Työvoima	2528	2547	2566	2571	2576	2579	2676
%-muutos	0.6	0.7	0.8	0.3	0.2	0.1	-0.1
Työlliset	2390	2413	2437	2431	2435	2437	2431
%-muutos	0.6	0.9	1.0	-0.2	0.2	0.1	-0.2
Työttömät	138	133	129	140	141	142	145
%-muutos	0.2	3.9	-3.0	8.5	0.7	0.7	2.1
Työttömyysaste	5.5	5.2	5.0	5.4	5.5	5.5	5.6
Työvoimaosuus	68.7	68.8	69.2	69.2	69.2	69.2	69.0

3. Työpanos ja tuottavuus

Koko kansantalouden työpanos supistui vuonna 1986 ennakkotietojen mukaan noin 2%. Matalaan aktiviteettiinkin nähden tämä supistuminen oli poikkeuksellisen suuri, ja suhdannetilanteesta huolimatta tuottavuuden kasvu nopeutui. Työpanoksen pienentymiseen vaikutti lakot, mutta myös rakennemuutos eteni voimakkaasti. Ennusteissa tuottavuuden kasvun oletetaan pysyvän

tuotantoon nähden korkealla tasolla koko jakson ajan, mutta lähtötasona viime vuosi on arvioitu jonkin verran poikkeukselliseksi.

Työpanos

	<u>Kevään 1987 arvio</u>			<u>Syksyn 1986 arvio</u>		
	Koko talous	Teollisuus	Suljettu yritys-sektori	Koko talous	Teollisuus	Suljettu yritys-sektori
1985	-0.3	-0.4	-0.2	-0.4	-1.2	0.0
1986	-2.0	-3.4	-1.1	-1.0	-3.6	0.1
1987	-0.3	-1.8	0.0	-1.1	-3.5	0.0
1988	-0.5	-1.7	-0.2	-0.6	-1.0	0.0
1989	-1.0	-2.3	-0.9			

Tuottavuus

	<u>Kevään 1987 arvio</u>			<u>Syksyn 1986 arvio</u>		
	Koko talous	Teollisuus	Suljettu yritys-sektori	Koko talous	Teollisuus	Suljettu yritys-sektori
1985	3.2	4.2	3.9	3.1	4.7	3.5
1986	3.7	4.2	2.9	2.5	3.9	2.1
1987	3.1	4.5	3.3	2.7	4.1	2.3
1988	3.0	4.4	3.2	3.2	4.6	2.7
1989	2.9	4.1	3.2			

JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

HINNAT, KUSTANNUKSET JA TULONJAKO

Lähtökohdat

Kansainvälisen ja myös Suomen kuluttajahintakehityksen kannalta vuoden 1986 merkittävin yksittäinen tapahtuma on ollut raakaöljyn hinnan (myös öljyjalosteiden ja muun energian) romahtaminen. Kuluttajahintakehityksessä raakaöljyn hinnan alenemisen vaikutus on rajoittunut lähinnä polttonesteiden hintoihin ja matkustamisen ja asumisen hintaan. Viimeksi mainittujen osalta vaikutus ei ole ollut suoranaisesti hintoja alentava vaan hintojen nousua hillitsevä.

Vuosien 1987 - 1989 kuluttajahintaennusteen ulkomaisen komponentin peruslähtökohtana nyt, kuten syksylläkin on ollut raakaöljyn vähäinen hinnannousu ja dollarin aleneva kurssikehitys. Viimeksi mainitusta seuraa kuitenkin, että eräiden Suomen kulutustavaratuonnin kannalta keskeisten valuuttojen (D-markka, jeni) kurssikehitys on nouseva. Niinpä kulutustavaroiden tuontihintojen arvioidaan nousevan koko ennusteperiodin ajan keskimääräisiä tuontihintoja nopeammin. Tästä huolimatta ulkoisten kuluttajahintapaineiden arvioidaan pysyvän jokseenkin vähäisinä, joskaan varsinaista hintoja alentavaa kontribuutiota, jollainen viime vuodelle sattui, ei ulkomaankauppahinnoista kuluttajahintoihin ole odotettavissa.

Kuluttajakehityksen kotimaisen komponentin osalta ennusteen peruslähtökohtana vuosina 1987 - 1989 on ollut talouden suljetun yrityssektorin ripeä kustannuskehitys, erityisesti palkka-kehitys, joka hyvän kysyntätilanteen ja ns. mark-up hinnoittelun johdosta siirtyy nopeasti kuluttajahintoihin. Kysyntätilanteen vaikutuksen kuluttajahintoihin oletetaan olevan kuitenkin jossain määrin neutraalimpi ennusteperiodin loppupuolella kuin alkupuolella.

Vuosien 1987 - 1989 ansiotasoenusteen peruslähtökohtana ovat keväällä 1986 solmitut tulopoliittiset sopimukset, jotka ulottuvat osittain vuoden 1988 alkukuukausiin. Sopimusten erityispiirteenä voidaan pitää niihin sisältyvää ansiokehitystakuuta, joka koskee kaikkia sellaisia sopimusaloja, joissa liukuma on kaikkien palkansaajien keskimääräistä liukumaa pienempi. Mitä suurempi alakohtaisen ja keskimääräisen liukuman erotus, sitä suurempi on varsinaiseen sopimuskorotukseen lisättävä erä. Tässä ennusteessa on lähdetty siitä, että myös seuraava tulopoliittinen sopimus sisältää ansiokehitystakuun, joka vaikuttaa erityisesti valtion ja kuntien virkamiesten sopimusansiotasoon. Tällainen oletus sisältää tietyistä jonkinlaisen arvion keskimääräisen palkkaliukuman kehityksestä. Tästä osin ennusteessa lähdetään siitä, että liukuma pysyy 2 - 2.5 % historiallisessa "haarukassa".

Malliennusteet

Taulukossa 1 on esitetty BOF4-, KT- ja ARIMA-mallin sekä partiaalisen vuosimallin (Rasi, KT-työpaperi 2/85) ansiotaso- ja kuluttajahintaennusteet. BOF-4:n osalta kuluva vuosi on ekso-genisoitu KT-ennusteen mukaiseksi. Vuosien 1988 - 1989 ennusteiden osalta KT-ennusteen urat on asetettu BOF4:n antamien ennusteiden suutaisiksi. Tosin ansiotason osalta KT-ennuste on vähän alhaisempi, mutta varsinaista näkemyseroa ennusteiden välillä ei ole.

TAULUKKO 1

Ansiotasoennusteita, %-muutos

	1986 toteutunut	1987	1988	1989
<u>KT-ennuste 13.3.1987</u>	<u>6.9</u>	<u>6.5</u>	<u>6.2</u>	<u>6.2</u>
Vuosipartiaali		5.5	6.9	6.5
BOF4 (ajo 099) ¹⁾		6.7	6.7	6.9
KT-malli 2.3.1987		6.5	5.7	5.1
ARIMA (1,1,1)		5.6	5.0	4.5

Kuluttajaennusteita, %-muutos

	1986 toteutunut	1987	1988	1989
<u>KT-ennuste 13.3.1987</u>	<u>3.6</u>	<u>3.8</u>	<u>3.8</u>	<u>3.9</u>
BOF4 (ajo 099) ¹⁾		3.7	3.8	4.0
KT-malli 2.3.1987		3.8	3.3	3.0
ARIMA (1,1,1)		2.6	2.3	2.0

¹⁾ Vuoden 1987 ansiotaso- ja kuluttajahintaennuste KT-ennusteen muk.

TAULUKKO 2

Ansiotasoindeksi, teollisuus

Eri tekijöiden vaikutus vuosikeskiarvon nousuun

	1986 toteutunut	1987	1988	1989
Siirtymävaikutus edell. v:sta	1.4	1.2	1.3	1.3
Sopimuskorotukset	2.2	2.3 ¹⁾	2.3	2.3
Palkkaliukuma	2.5	2.4	2.4	2.4
Ansiotaso, %	6.1	5.9	6.0	6.0

¹⁾ 2.6 % 1.3.1987

TAULUKKO 3

Ansiotasoindeksi, teollisuus

Vuosikeskiarvon nousun jakaantuminen sopimuskorotuksiin ja liukumaan

	1986 toteutunut	1987	1988	1989
Sopimuskorotukset	2.9	2.9	3.0	3.0
Palkkaliukuma	3.2	3.0	3.0	3.0
Ansiotaso, %				

TAULUKKO 4

Ansiotasoindeksi, kaikki palkansaajat
Eri tekijöiden vaikutus vuosikeskiarvon nousuun

	1986 toteutunut	1987	1988	1989
Siirtymävaikutus edell. v:sta	1.8	1.8	1.7	1.7
Sopimuskorotukset	3.4	3.0 ¹⁾	2.8 ²⁾	2.8
Palkkaliukuma	1.7	1.7	1.7	1.7
Ansiotaso, %	6.9	6.5	6.2	6.2

1) Järjestelyvara 1.2.1987 (3.3 % valtio), ansiokehitystakuu 1.3.1987 (valtio 1.7 %, kunnat 1.35 %), yleiskorotus 1.3.1987 (valtio 3.0 %, LTK 3.5 %, muut n. 2.5 %), järjestelyvara 1.12.1987 (kunnat 1.9 %), yleiskorotus LTK 2.5 % 1.10.1987(?).

2) Järjestelyvara 1.1.1988 (1.9 % valtio), ansiokehitystakuu maaliskuussa (prosentti avoin, valtio, kunnat ja eräät muut ryhmät).

TAULUKKO 5

Ansiotasoindeksi, kaikki palkansaajat
Vuosikeskiarvon jakautuminen sopimuskorotuksiin ja liukumaan

	1986 toteutunut	1987	1988	1989
Sopimuskorotukset	4.4	4.1	3.9	3.9
Palkkaliukuma	2.5	2.4	2.3	2.3
Ansiotaso, %	6.9	6.5	6.2	6.2

Ansiotaso

Vuoden 1987 osalta keskimääräistä suurempien ansiotasokontribuutioiden arvioidaan tulevan julkisesta sektorista (valtio) ja suljetusta yrityssektorista, jossa erityisesti LTK:n piirissä työntekijöiden sopimusansiot kasvavat keskimääräistä enemmän. Teollisuuden ansiotason arvioidaan kasvavan edelleen hitaammin kuin kaikkien palkansaajien.

Keväällä 1986 solmittu sopimus ulottuu vuoden 1988 alkukuukausiin saakka, jolloin käydään uudet tulopoliittiset neuvottelut

ja vuoden 1988 ansiokehitys riippuu näistä neuvotteluista. Teollisuuden palkkapaineet ovat ilmeisesti ainakin eräillä toimialoilla tuolloin varsin voimakkaat, koska teollisuuden ansiotasoa nyt voimassa olevan sopimuksen aikana jää keskimääräisestä kehityksestä jälkeen. Kaiken kaikkiaan ansiotasoindeksiin vuosinousun arvioidaan pysyttelevän 6 prosentin tuntumassa vuosina 1988 - 1989. Tällaiseen ansiotason nousuun päästään 2 - 2.5 % sopimuskorotuksilla ja suurin piirtein nykyisen kaltaisilla liukumilla ja ansiokehitystakuulla. Ilman uusia sopimuskorotuksia palkansaajien ansiotasoa nousisi vuonna 1988 n. 3.5 %.

Keskipalkat, työkustannukset

Ansiotason ja keskipalkkojen (palkkasumma/työpanos) nousun ero on viime vuosina pysytellyt suhteellisen suurena lähinnä työajan lyhentämisen tähden. Pekkassopimukseen sisältyvä ja vuoden 1986 keväällä STK:n ja SAK:n väliseen tulosopimukseen sisältyvät työajan lyhentämiset kustannusvaikutuksineen ovat:

	1986	1987	1988	1989	1990
Tuntia	36	16	16	16	16
Päiviä	4.5	2	2	2	2
Vaikutus työkust. n., %	1.5	0.8	0.8	0.8	0.8

Myös keväällä 1987 solmittu LTK:n ja kaupan työntekijöiden sopimus sisältää työajan lyhentämisen. Työajan lyhentäminen on sovittu tapahtuvaksi ansiotasoa alentamatta. Teollisuuden osalta ansiotasoon ja keskipalkkojen erotuksen arvioidaan olevan vähän suurempi kuin koko taloudessa. Palkkasumman arvioidaan kuluvaan vuonna kasvavan vähän keskipalkkoja nopeammin työpanoksen kasvusta johtuen. Työnantajan sosiaalivakuutusmaksujen nousu kasvattaa työkustannuksia enemmän kuin palkkasummaa. Yksityisten työnantajien TEL-maksun arvioidaan nousevan n. 0.5 prosenttiyksikköä kunakin ennustevuonna ja kuntien ja seurakuntien ylimääräisen sosiaaliturvamaksun oletetaan alentuvan 0.5 prosenttiyksikköä vuosittain. Muilta osin työnantajan sosiaalivakuutusmaksuperusteiden arvioidaan pysyvän ennallaan.

Kuluttajahinnat

Kuluttajahintojen vuosimuutokseksi kuluvalle vuodelle arvioitiin syksyllä 1986 3.0 %. Käsillä olevassa ennusteessa kuluttajahintojen muutosarviota on tuntuvasti korotettu ja niiden oletetaan kohoavan kuluvaan vuonna 3.8 %. Arvion korotus johtuu vuoden 1986 syksyn ennustettua nopeammasta inflaatiosta ja raakaöljyn hinnasta, jonka hintoja alentavat vaikutukset jossain määrin yliarvioitiin viime syksynä. Myös syksyn ja alkuvuoden raakaöljyn hintakehitys on ollut jossain määrin ennusteesta poikkeavaa.

Talouden suljetusta yrityssektorista tulevien inflaatiopaineiden arvioidaan kuluvana vuonna pysyvän korkeina. Kuluttajahintaindeksistä välittömien palvelusten osuus on n. 20 %. Välittömien palvelusten hinnan määrää pitkälti palkkakehitys ja myös muiden hintojen muodostuksessa erilaisten palvelujen hinnoilla on merkittävä osuus. Maatalouden tulokatka ei sinänsä tuo mukanaan merkittäviä inflaatiopaineita, mutta elintarvikkeiden hinnoilla on taipumus liukua jossain määrin. Asumisen hinnan arvioidaan kohoavan vain vähän kuluvana vuonna. Sen sijaan liikkemenojen hinnan arvioidaan kohoavan viimevuotista merkittävästi enemmän lähinnä polttoaineiden hintakehityksen vuoksi. Kaiken kaikkiaan 12 kuukauden inflaatio pysyttelee sitkeästi 3.5 - 4 % "putkessa" koko kuluvan vuoden ajan.

Vuosien 1988 - 1989 merkittävämpien kuluttajahintapaineiden arvioidaan niinkään tulevan suljetusta yrityssektorista. Valmiiden kulutustavaroiden tuontihinnat kasvavat vähän hitaammin kuin kuluvana vuonna. Raakaöljyn hinnan arvioidaan lievästi nousevan vuosina 1988 - 1989. Kuluttajahintaennusteen kannalta nämä seikat merkitsevät, että inflaatio pysyttelee samalla tasolla kuin kuluvana vuonna.

Tuottajahinnat

Kotimarkkinoiden perushintaindeksin vuosikeskiarvon arvioidaan kasvavan vähän kuluvana vuonna ja jonkin verran enemmän ennusteen muina vuosina. Ensisijassa luvut heijastavat tuontihintoja, joiden vaikutus tuottajahintoihin on suurempi kuin kuluttajahintoihin.

Epävarmuudet

Hinta- ja kustannuskehityksen suurimmat epävarmuudet ovat raakaöljyn hintakehitys ja dollarin kurssikehitys. Keskeinen epävarmuus liittyy myös seuraavaan solmittavaan tuloratkaisuun. Jos tuolloin ei sovita uusita sopimuskorotuksista, kasvavat sekä kuluttajahinnat että ansiotaso tässä arvioitua vähemmän. Tällainen ratkaisu on kuitenkin jokseenkin epätodennäköinen.

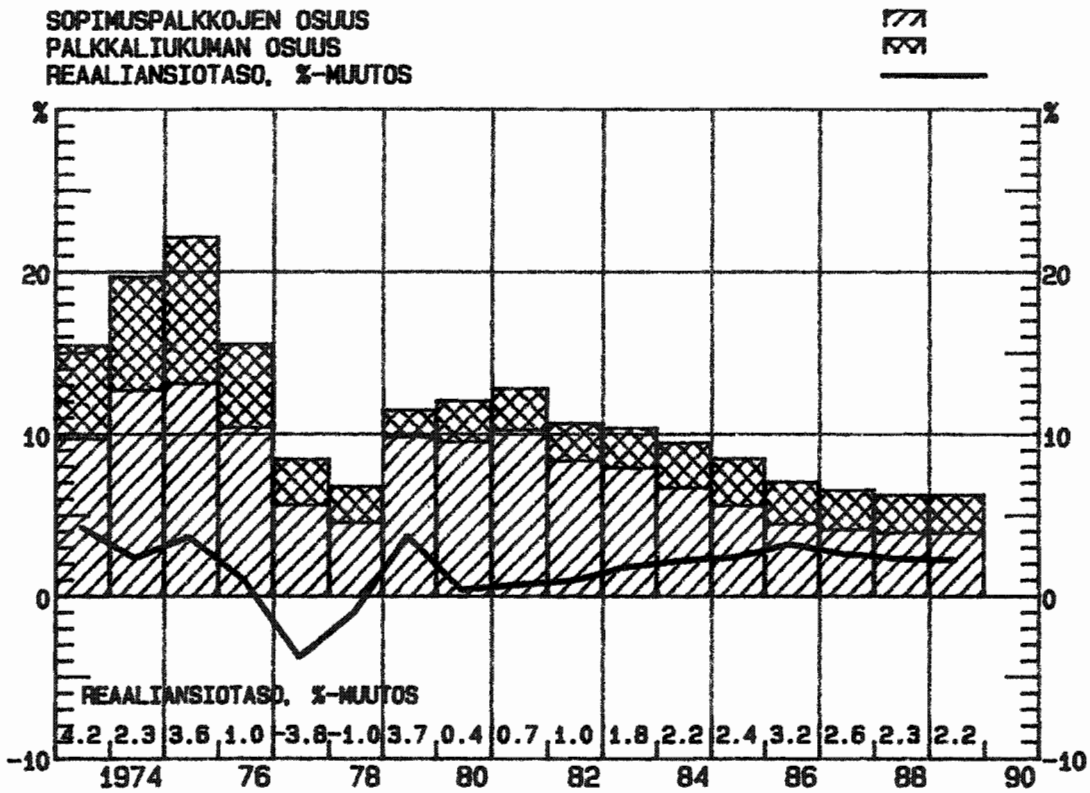
LIITTEET

1 kpl

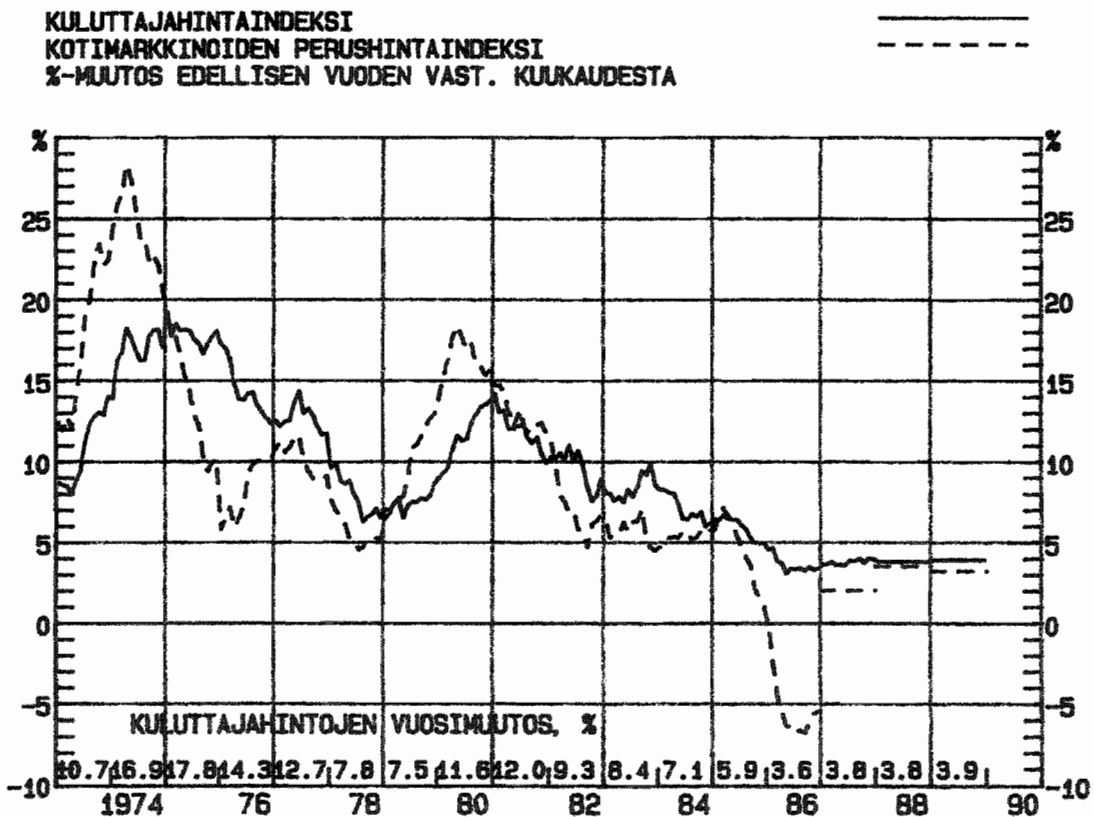
JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

ANSIOTASO, %-MUUTOS

HINTAKEHITYS

MAKSUTASE JA SUOMEN PANKIN TASE

Vaihdettavan vaihtotaseen alijäämä supistuu viime vuoden 10 mrd. markasta runsaaseen 6 mrd. markkaan tänä vuonna ja edelleen hieman ennusteperiodin loppua kohti. Syynä supistumiseen on länsiviennin voimakas lisäys kuluvana vuonna. Sidottujen valuuttojen vaihtotase on vielä tänä vuonna runsaat 2 mrd. markkaa ylijäämäinen, mutta ylijäämä tasoittuu lähes kokonaan vuoteen 1989 mennessä.

Pääomantuonti on lisääntynyt kuluvan vuoden alkupuolella huomattavasti valuuttamarkkinoiden rauhoituttua ja spekulatiivisen seurauksena ulkomaille paennut pääoma on jo lähes kokonaan palautunut. Pitkäaikaisen pääoman osuus on lisääntymässä ja sillä voidaan helposti rahoittaa vaihdettavan vaihtotaseen vaje.

Vaihdettava valuuttavaranto kasvaa maaliskuun alkupuolen 17 mrd. markasta vuoden loppuun mennessä 21 mrd. markkaan ja edelleen tasaisesti runsaaseen 26 mrd. markkaan vuoden 1989 lopussa. Neuvostoliiton kaupassa ei ole saldoylijäämää enää vuoden 1989 lopussa, mutta pitkäaikaisia saamisia on vielä 1.7 mrd. markkaa.

Valuuttavarantoennuste on hyvin herkkä kurssi-odotuksille. Jos nämä odotukset ovat lopullisesti laantuneet, voisi huomattavana pysyvä korkoero johtaa arvioitua voimakkaampaankin pääomantuontiin.

1 Korot

Ulkomaiset korot pysyvät tänä ja ensi vuonna ennallaan, korikorko 5.1 prosentissa ja eurodollarikorko 6.5 prosentissa. Vuonna 1989 korkojen odotetaan hieman nousevan. Kun Suomen Pankin 3 kk koron oletetaan laskevan vuoden 1988 loppuun mennessä 9.5 prosenttiin, supistuu kotimaisen ja ulkomaisen korikoron ero tämän vuoden 5 prosenttiyksiköstä 4 prosenttiyksikköön vuonna 1989.

2 Valuuttakurssit

Suomen Pankin valuuttakurssi-indeksin oletetaan pysyvän keskimäärin muuttumattomana nykyisessä pisteluvussaan 103.8, vaikka indeksissä saattaa esiintyä pienä vaihtelua. Dollarin kurssin odotetaan hieman devalvoituvan vielä tänä vuonna, mutta jatkossa dollarin kurssi pysyy vuosikeskiarvona ennallaan. Tämä merkitsee markan hienoista devalvoitumista eurooppalaisiin valuuttoihin nähden. Dollarin kurssi on tänä vuonna 4.50 mk ja 4.40 mk vuosina 1988 ja 1989.

3 Termiinimarkkinat

Yritysten ja ulkomaisten pankkien termiinimyyntien pankeille odotetaan lisääntyvän tänä vuonna 4 mrd. markkaa, josta osa on spekulatiivisen väistymisestä seuraavaa palautumisvaikutusta. Jatkossa termiinimyyntien odotetaan lisääntyvän kauppavaihtoa vastaavasti 1 mrd. markkaa vuodessa. Yritysten terminointikäyttäytymiseen liittyy suurta epävarmuutta, sillä mm. suurena pysyvä korkoero saattaa johtaa termiinimyyntien huomattavampaankin lisääntymiseen. Tammi-helmikuussa yritysten termiinimyyntit olivat kasvaneet jo yli 4 mrd. mk.

Suomen Pankin termiinipositio on purkautunut viime vuoden loppuun mennessä kokonaan eikä Suomen Pankin oleteta osallistuvan termiinimarkkinoille ennustejaksolla.

4 Pitkäaikainen pääoma

Markkamääräisten joukkovelkakirjojen myyntikiellon ulkomaille oletetaan säilyvän nyky muodossaan. Portfoliosijoitusten nettovirta Suomeen on kuitenkin positiivinen osakesijoitusten ansiosta.

Sidotuista valuuttasaamisista on 2 mrd. markkaa (300 milj. ruplaa) siirretty pitkäaikaiseksi saamiseksi, jonka takaisinmaksu alkaa vuonna 1989.

Pitkäaikaisten luottojen vapauttaminen säännöstelystä lisää pankkien kautta tapahtuvaa pitkäaikaisen pääoman tuontia.

Muiden rahoituslaitosten pääomantuonti on supistumassa ja pääoman nettotuonnin odotetaan kääntyvän jo nettovienniksi ennustejakson lopulla.

5 Lyhytaikainen pääoma

Lyhytaikaisen pääoman tuonti on tänä vuonna verrattain runsasta osin spekulatiivisen palautumavaikutuksen seurauksena.

Terminikatteen osuus pääomantuonnista on 4 mrd. mk, ja voisi olla alkuvuoden kehityksen perusteella enemmänkin. Jatkossa terminikatteen osuudeksi arvioidaan kauppavaihdon perusteella 1 mrd. mk vuodessa.

Öljyn välityskauppa lisää vaihdettavaa varantoa ennustevuosina yhteensä lähes 4 mrd. mk, josta tämän vuoden osuus on 1.4 mrd. mk. Kun välityskaupasta saatu tulo on itse asiassa juoksevia maksuja NL-viennistä, voitaisiin nämä maksut lukea vaihdettavan vaihtotaseen tuloiksi. Tällöin vaihdettava vaihtotase olisi periaatteessa välityskaupan saldovaikutuksen verran parempi.

Muuta lyhytaikaista pääomaa odotetaan tuotavan keskimäärin runsaat 2 mrd. mk vuodessa. Tähän sisältyy yritysten ns. revolving credit-luottoja vuosittain n. 0.5 mrd. mk.

6 Suomen Pankin tase

SP:n ulkomainen nettosaatava lisääntyy tänä vuonna 11.6 mrd. mk ja on vuoden lopussa lähes 25 mrd. mk. Tähän sisältyy sidottuja valuuttasaamisia pitkäaikainen ruplaluotto mukaanlukien runsaat 4 mrd. mk. Ensi vuonna ulkomainen nettosaatava lisääntyy vielä 2.5 mrd mk.

Valtion talletukset Suomen Pankista ovat poistuneet, kun Postipankki on sijoittanut valtion kassan lyhytaikaisen rahan markkinoille. Suomen Pankille jää saatavia valtiolta metallirahavastuun verran eli noin 1 mrd. mk.

Suomen Pankin luotot yleisölle supistuvat tänä vuonna lähes 1 mrd. mk, sillä uusvientiluotot ja lyhytaikaiset vientiluotot supistuvat. Näitä arvioidaan olevan Suomen Pankin taseessa vuoden 1988 lopussa enää 0.7 mrd. mk, kun niitä viime vuoden lopussa oli vielä 1.7 mrd. mk. Supistuminen johtuu luottoehtojen tiukentamisesta. KTR-luottojen arvioidaan pysyvän ennallan 2.8 mrd. markkana.

Suomen Pankin velat yleisölle supistuvat tänä vuonna 0.6 mrd. mk, kun investointitalletuksia nostetaan 2 mrd. mk ja uusia talletuksia tehdään vain 1.4 mrd. mk. Ensi vuonna nostot supistuvat huomattavasti, joten investointitalletusten kanta lisääntyy 1 mrd. markalla 5 mrd. markkaan.

Liikkeessä olevan rahan määrän arvioidaan lisääntyvän 0.5 mrd. mk vuodessa. Tämä vastaa runsaan 5 prosentin kasvuvauhtia, joten käteisrahan osuus yleisön talletuksista supistuu aikaisempien trendien mukaisesti.

Muissa veloissa oletetaan 0.5 mrd. markan lisäys vuosittain. Valuuttavarannon vahvistuminen lisää pankin tuloja, mutta korkomenot kotimaisista veloista samanaikaisesti lisääntyvät, sillä nettovelka liikepankeille on ennustevuosina keskimäärin 10 mrd. mk.

Jakelu S. Hämäläinen
KT:n johto ja tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto
VTT: Hilpinen
- Miikkulainen

LIITE 1

MAKSUTASE VAIHDETTAVISSA VALUUTOISSA 1985 - 1989, MRD. MK

	1985	1986	1987 ^e	1988 ^e	1989 ^e
Tavaranniennin arvo	65.3	65.3	72.2	77.1	80.3
	+1 %	0 %	+11 %	+7 %	+4%
Tavarantuonnin arvo	63.8	65.2	68.7	71.8	75.0
	+13 %	+2 %	+5 %	+5 %	4%
Kauppataase (tulli)	1.5	0.1	3.5	5.3	4.7
Muut vaihtotase-erät	-8.6	-10.0	-9.9	-10.1	-9.9
Vaihtotase	-7.1	-10.1	-6.4	-4.8	-5.2
Pitkäaikainen pääoma, netto	6.8	4.2	8.3	4.6	3.3
- Lainapääoma	3.6	5.4	9.8	6.0	5.3
- Yritykset	-0.2	-1.0	2.0	1.0	1.0
- Pankit	1.5	5.9	5.6	3.1	3.0
- Muut rahoituslaitokset	0.8	0.7	0.1	0.3	-0.3
- Valtio	1.6	-0.1	2.0	1.5	1.5
- Kunnat	-0.1	-0.1	0.1	0.1	0.1
- Suorat sijoitukset	-1.6	-2.0	-2.8	-2.5	-2.5
- Vientiluotot	1.4	0.5	0	-0.2	-0.5
- Portfoliosijoitukset	4.3	0.7	1.3	1.3	1.0
- Muu pitkäaikainen pääoma	-0.8	0	0	0	0
Lyhytaikainen pääoma, netto	4.1	-5.9	7.5	4.0	3.3
- Kauppavirrat	1.2	0	0	0	-0.5
- Öljyn välityskauppa ym.	0.9	0.6	1.4	1.4	1.0
- Varantoluotot	-	-	-	-	-
- Termiinikate	4.2	0.7	4.0	1.0	1.0
- Korkeero ja muut tekijät ¹⁾	-2.2	-7.2	2.1	2.6	2.8
- Pankkien osuus	5.3	-9.3	7.0	1.5	1.5
- Yritysten osuus	-1.2	3.4	0.5	2.5	1.8
Kurssikorjaus	-0.2	0	0	0	0
Suomen Pankin vaihdettavan valuutta- varannon muutos ml. kurssikorj.	3.7	-11.8	10.5	3.8	1.4
Vaihdettava valuuttavaranto 31.12.	22.4	10.6	21.1	24.9	26.3

1) Sisältää mm. yritysten muun lyhytaikaisen pääoman sekä tilastovirheen.

LIITE 2

MAKSUTASE SIDOTUISSA VALUUTOISSA 1985 - 1989, MRD. MK¹⁾

	1985	1986	1987 ^e	1988 ^e	1989 ^e
Tavaranniennin arvo	18.7	17.3	13.3	12.7	12.8
	+16 %	-7 %	-23 %	-4 %	0 %
Tavarantuonnin arvo	17.6	12.4	12.0	12.9	13.3
	-2 %	-30 %	-3 %	+8 %	+3 %
Kauppatase (tulli)	1.1	4.9	1.3	-0.2	-0.5
Muut vaihtotase-erät	1.3	1.0	0.9	1.0	1.0
Vaihtotase	2.4	5.9	2.2	0.8	0.5
Pitkäaikainen pääoma, netto	0	0	-2.0	0	0.3
- pitkäaikaiset ruplasaavat	0	0	2.0	0	0.3
- muu	0	0	0	0	0
Lyhytaikainen pääoma, netto	-2.3	-2.0	-1.2	-2.0	-1.8
- vientiennakot	-2.1	-0.3	0.5	-0.2	-0.3
- tuonnin lyhytaikainen pääoma	0.2	-0.6	0.2	0.1	0
- välityskaupan ym. saldovaikutus ²⁾	-0.9	-0.6	-1.4	-1.4	-1.0
- muu	0.5	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5
Kurssikorjaus	0.1	0	0	0	0
Saldon muutos	0	3.8	-1.1	-1.2	-1.0
Saldo 31.12.	-0.4	3.4	2.3	1.1	0.1
Ruplasaldo (NL-saldo) 31.12.	-0.7	3.3	2.1	1.0	0
Pitkäaikaiset ruplasaavat	-	-	2.0	2.0	1.7
Ruplasaavat yht. 31.12.	-0.7	3.3	4.1	3.0	1.7

1) Neuvostoliitto, Saksan demokraattinen tasavalta, Bulgaria.

2) Öljyn välityskaupalla, vapaavaihtotuloilla ja tasoituskasvuilla negatiivinen kontribuutio (positiivinen vaihdettavassa maksutaseessa).

JULKINEN SEKTORI; REAALITALOUS V. 1987 - 89

Koko julkisen sektorin vaikutus on verrattain elvyttävä vuonna 1987. Jatkossa julkisen sektorin vaikutuksen kasvuun ennustetaan olevan jokseenkin neutraalin. Julkisen kysynnän volyymin kasvu ylittää 1987 selvästi BKT:n määrän kasvun (kuvio 1). Seuraavina vuosina julkisen kysynnän määrän kasvu on jotakuinkin samansuuruisista kuin BKT:n lisäys. Lakkokorjatun bruttoveroasteen¹ oletetaan olevan noin 36.8 prosentit tuntumassa v. 1987. Vuoden 1986 lakkokorjattu veroaste oli noin 37 %. Ennusteperiodin loppuvuosina bruttoveroaste laskee tämänvuotisesta jonkin verran. Lakkokorjattu nettoveroaste on noin 23.5 % v. 1987 ja pysyttelee jatkossa samalla tasolla. Tulonsiirrot julkiselta sektorilta yksityiselle lisääntyvät suhteellisen hitaasti. Lakkokorjattu kotitalouksien nettoveroaste² nousee tänä vuonna. Ennusteperiodin kuluessa kotitalouksien nettoveroaste laskee hivenen (ks. liite 2, taulukko 2). Mainittakoon, että BOF4-mallin mukaan veroastekehitys on lievästi nouseva ennusteperiodilla. Valtion ja kuntien rahoitusaliäämä suhteessa BKT:een on historiaan verrattuna suuri ennusteperiodilla (kuvio 2).

Julkisen sektorin menokehitystä v. 1987 lisää määrällisesti erityisesti valtion elvyttävä finanssipolitiikka ja virkamieslakon aiheuttama vuoden 1986 lähtötason alhaisuus. Lisäksi valtion virkapalkkaratkaisu nostaa erityisesti palkkamenoja vuosien 1987 ja 1988 aikana. Valtion palkkamenojen ennakoidaan nousevan tällä jaksolla keskimäärin selvästi yli 20 %, mikä puolestaan edelleen lisää kulutusmenojen arvoa.

Valtion tulojäämän muutoksen BKT-vaikutus on huomattavasti kasvua tukeva kuluvana vuonna. Jatkossa vaikutus pysyy neutraalina (kuvio 3). Vaikutus on käytännössä täysin politiikka-peräinen, koska myös täystyöllisyysbudjetti-indikaattori osoittaa suunnilleen samaa suuruusluokkaa olevaa vaikutusta kuin tulojäämän muutoksen vaikutus (kuvio 4). Valtion netto-rahoitustarve kasvaa tänä vuonna vajaalla 5 mrd. markalla n. 730 milj. markasta vuonna 1986. Virkamieslakon vaikutuksesta puhdistettu nettoraahoitustarpeen lisäys lienee noin pari miljardia markkaa tätä pienempi. Suhteutettuna BKT:een netto-rahoitustarve on n. 1.4 prosenttia v. 1987. Ennusteperiodin

¹Virkamieslakon vaikutuksesta veronpalautukset ja jälkiveron ensimmäinen kantoerä vuodelta 1985 siirtyivät vuoden vaihteen yli vuoden 1987 puolelle. Tästä johtuva laskennallinen veroastetta laskeva vaikutus 1987 on noin 0.7 prosenttiyksikköä (ks. tarkemmin liite 1).

²Ansaintatuloista laskettua kotitalouksien nettoveroastetta virkamieslakko pienentää laskennallisesti noin prosenttiyksiköllä vuonna 1987.

loppuvuosina suhde on n. 1.3 %. Valtion menovolyymien runsaan 4 prosentin kasvuun vaikuttavat erityisesti reaali-investointien (lähes 7 %) ja siirtomenojen (lähes 5 %) kasvut. Erityisesti valtion siirtomenot kotitalouksille kasvavat kuluvana vuonna. Lisäksi siirtomenot Kansaneläkelaitokselle lisääntyvät noin miljardilla markalla alennetun työnantajien sosiaaliturvamaksun kattamiseksi. Kuluvan vuoden osalta valtiontaloudessa on vielä jäljellä runsaasti menonlisäyspaineita, joten talouspolitiikan riskit näyttäisivät olevan elvyttävämpään suuntaan. Vuosina 1988 ja 1989 valtion menojen määrällistä kasvua pyritään tiukasti rajoittamaan. Menovolyymien muutoksen ennustetaan näinä vuosina olevan keskimäärin noin yhden prosentin luokkaa.

Valtion verotulojen kasvua hillitsee kuluvana vuonna kotitalouksille annettu noin 1,5 miljardin markan verohelpotus, mikä vastaa noin 8 prosentin verotaulukkotarkistusta. Jatkossa oletetaan taulukkotarkistusten olevan 4 % kumpanakin vuonna, mikä on suunnilleen ennustetun kuluttajahintojen muutoksen suuruusluokkaa. Lisäksi yritysverokannan alentaminen vähentää valtion kassatuloja arviolta lähes miljardilla markalla kuluvana vuonna. Epävarmuus valtion tulojen suhteen on ylöspäin. Ennusteen mukaan valtion tulojen kumulatiivinen kasvu v. 1986 - 89 olisi runsaat 28 %. Samalla jaksolla BOF4-mallin antama vastaava tulojen kasvu on runsaat 32 %.

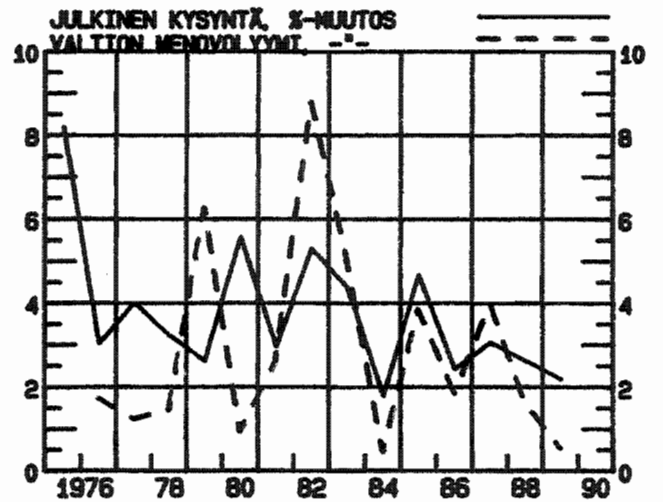
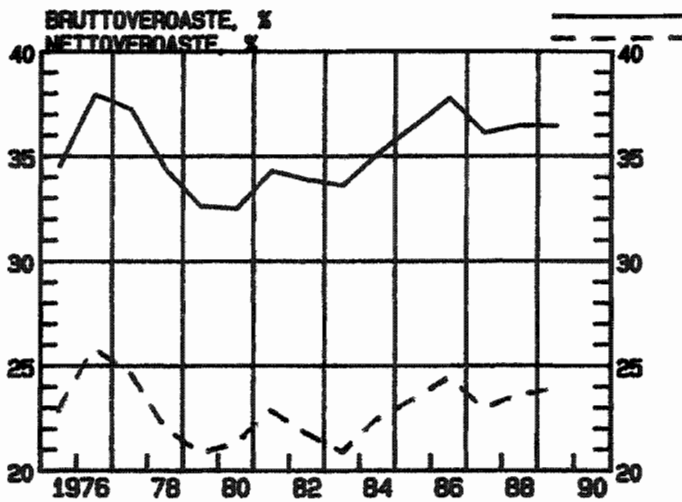
Kuntasektorin käyttäytymisen on oletettu noudattavan rahoitusmahdollisuuksien kehittymistä. Koska kunnat ovat ennusteperiodilla hyvin rahoitusaliäämisiä, on keskimääräisen veroäyrin hinnan ennustettu kohoavan edelleen vuonna 1988 noin 16.25 penniin täksi vuodeksi päätetystä 16.17 pennistä. Kuntien tulokehityksessä on epävarmuutta ylöspäin. Ennusteen mukaan kumulatiivinen tuloverojen kasvu on runsaat 32 % v. 1986 - 89. BOF4-mallin mukainen vastaava kasvu olisi runsaat 36 %. Kuntien kulutusmenoja lisää ensi vuoden alussa voimaan tuleva työllisyyslaki. Se lisää menojen kasvua arviolta puolella prosenttiyksiköllä. Sosiaaliturvarahastojen nettotulonsiirrot kotitalouksille, kun ei oteta huomioon työnantajien sosiaaliturvamaksuja, kasvavat lähes 6 % kuluvana vuonna.

JAKELU

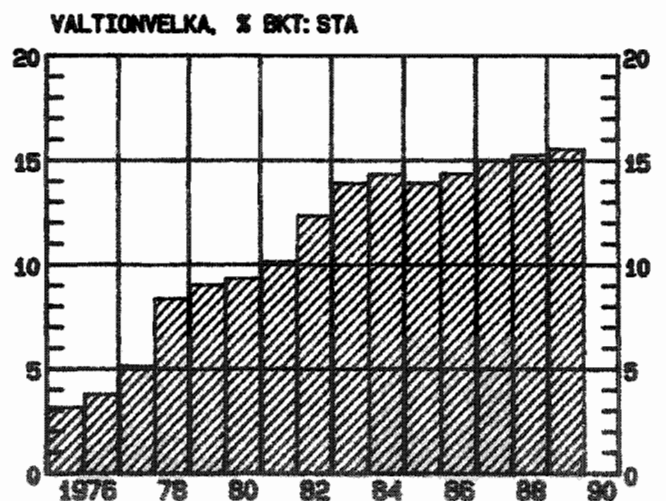
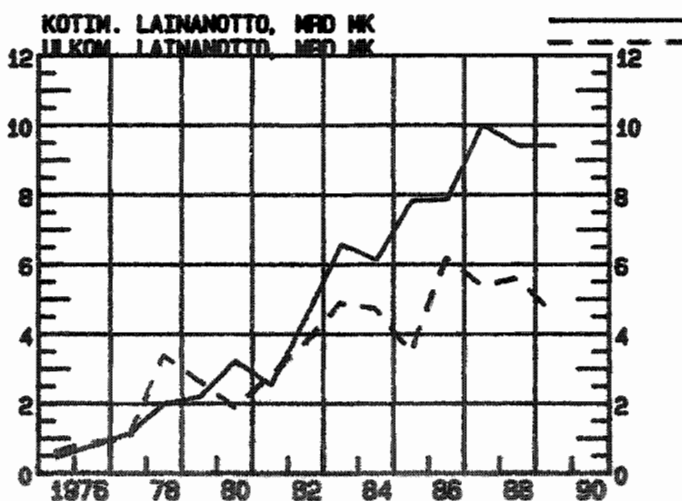
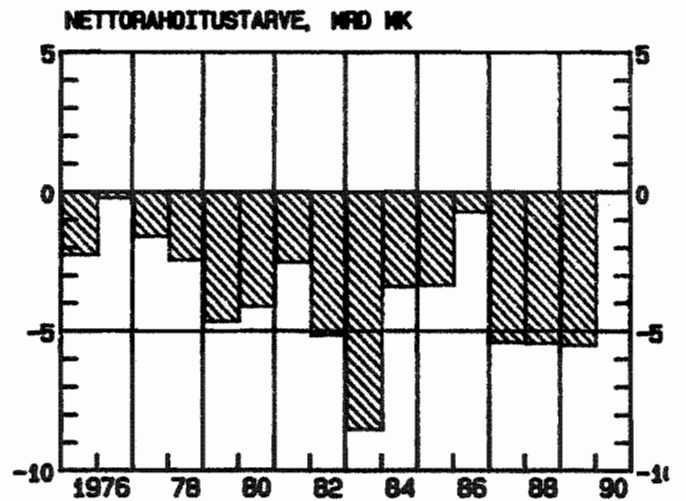
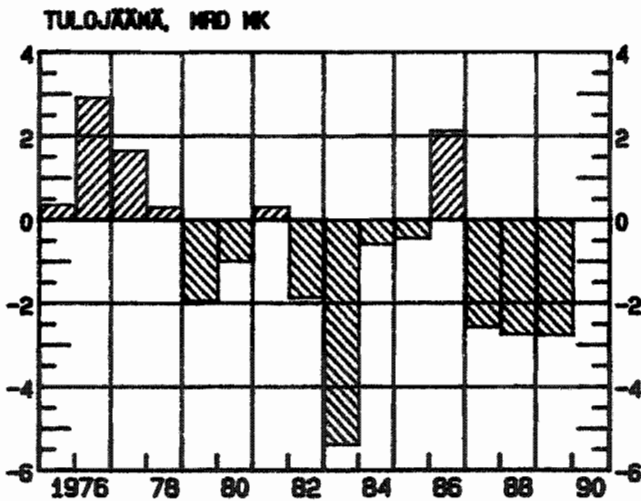
S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

JULKINEN SEKTORI

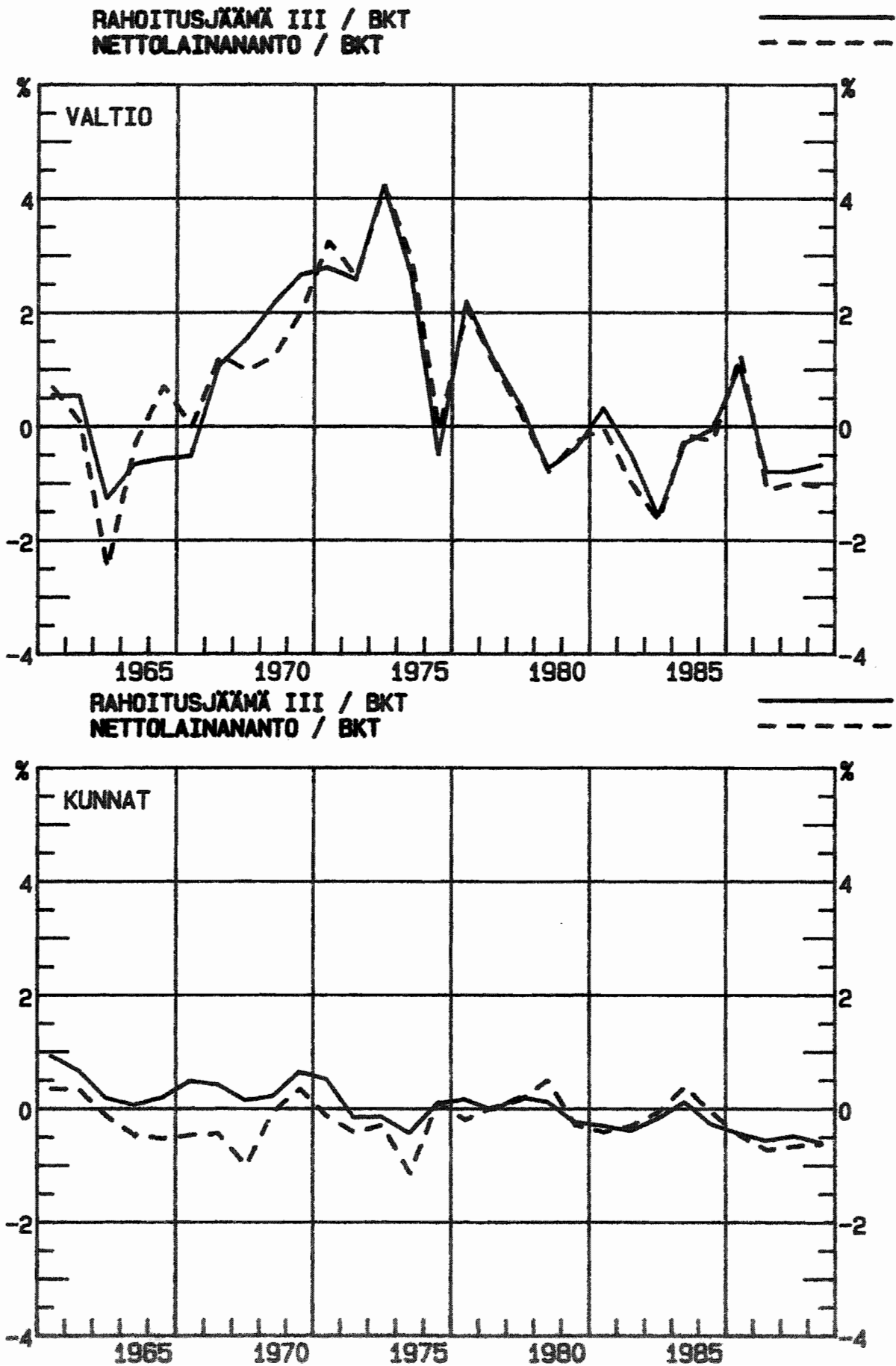
KUVIO 1

VALTIO

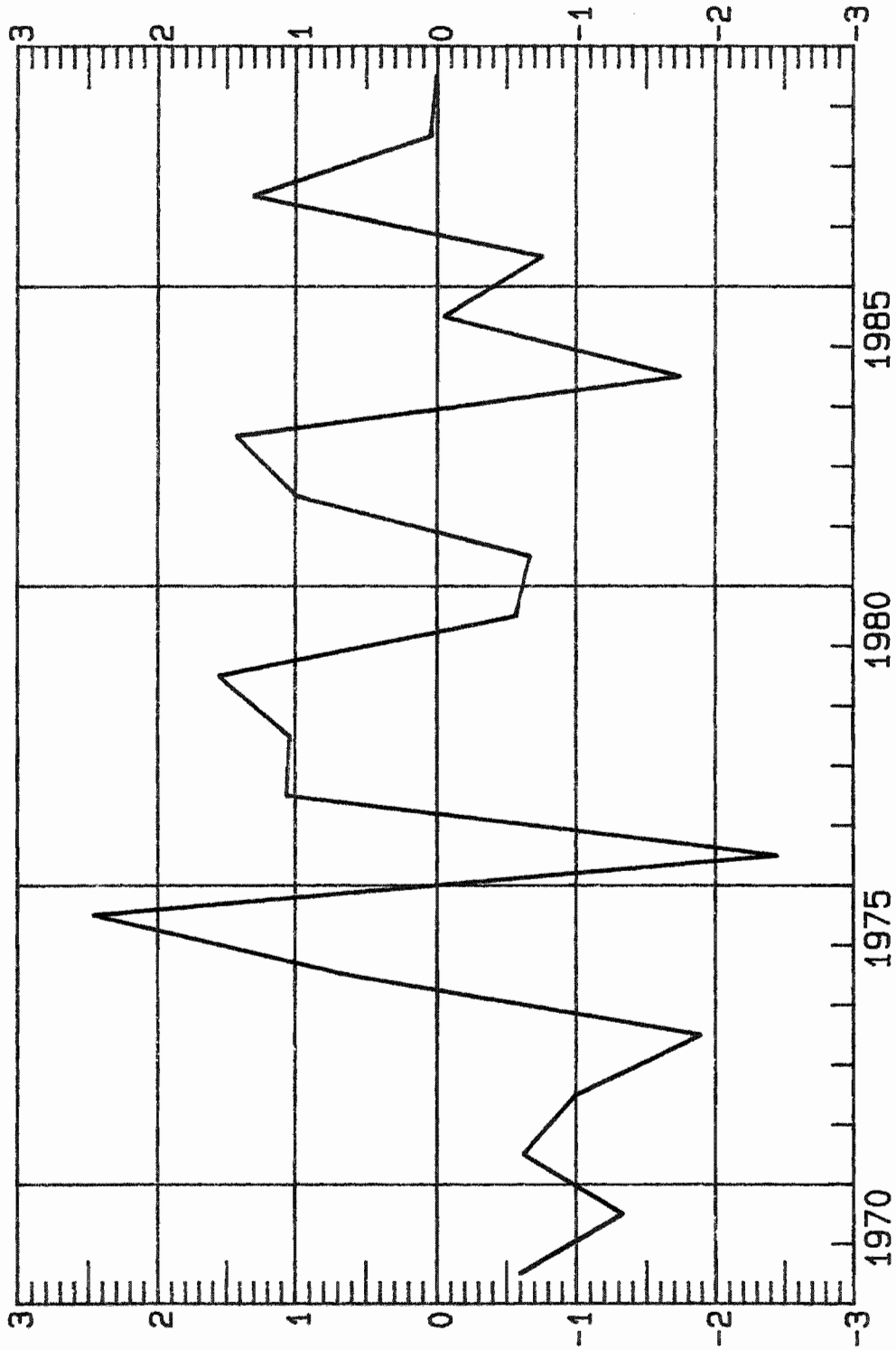
KUVIO 2

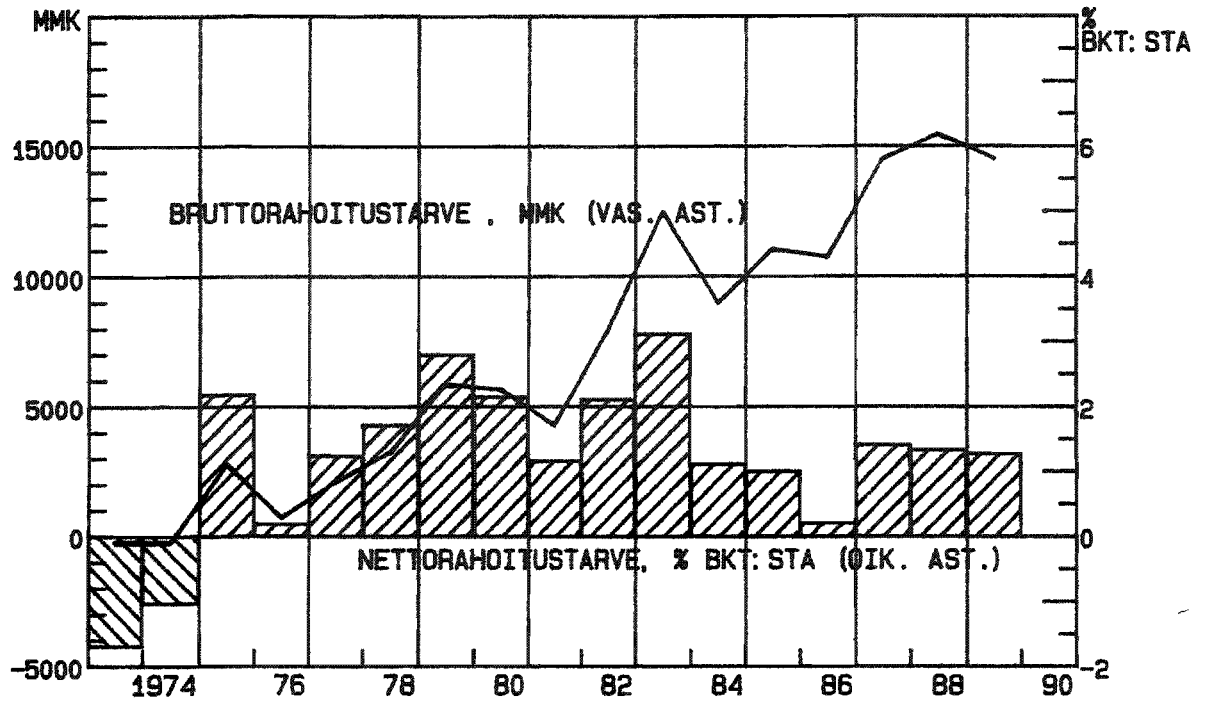
KUVIO 3

VALTION TULOJÄÄMÄN BKT-VAIKUTUS

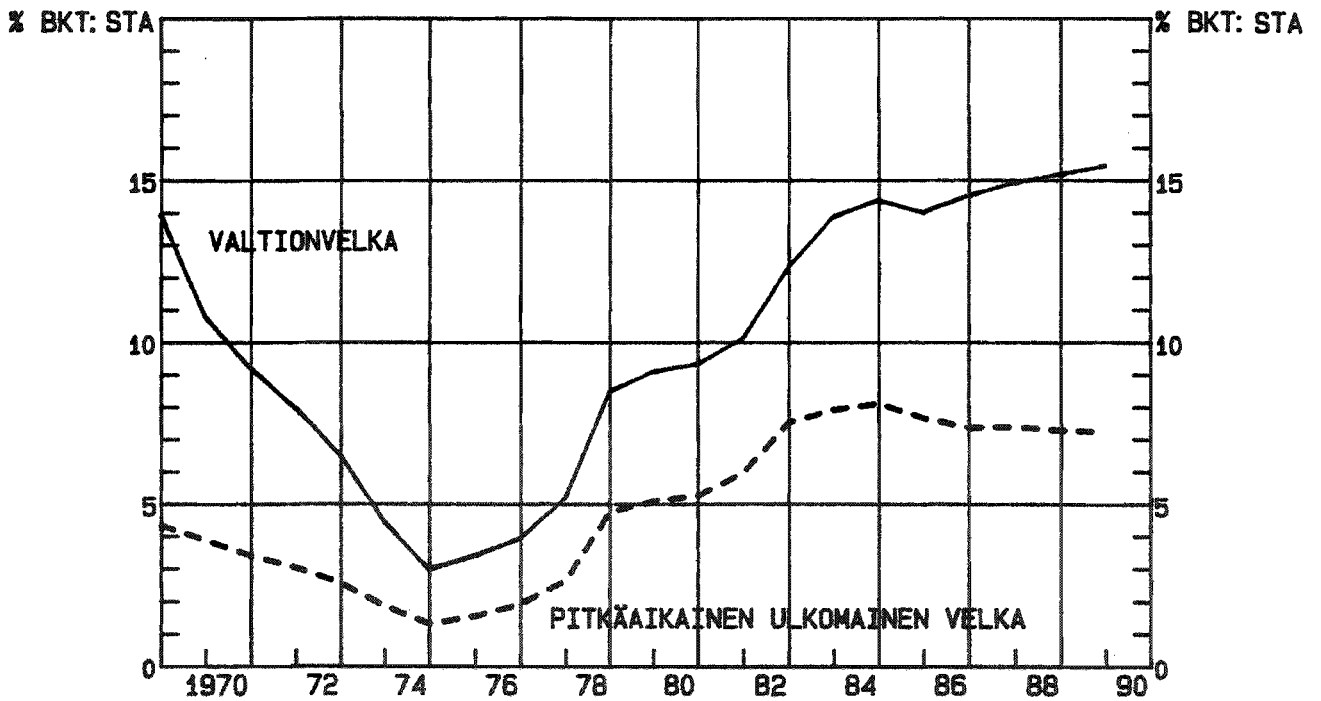
+ KASVUA TUKEVA, - KASVUA RAJOITTAVA

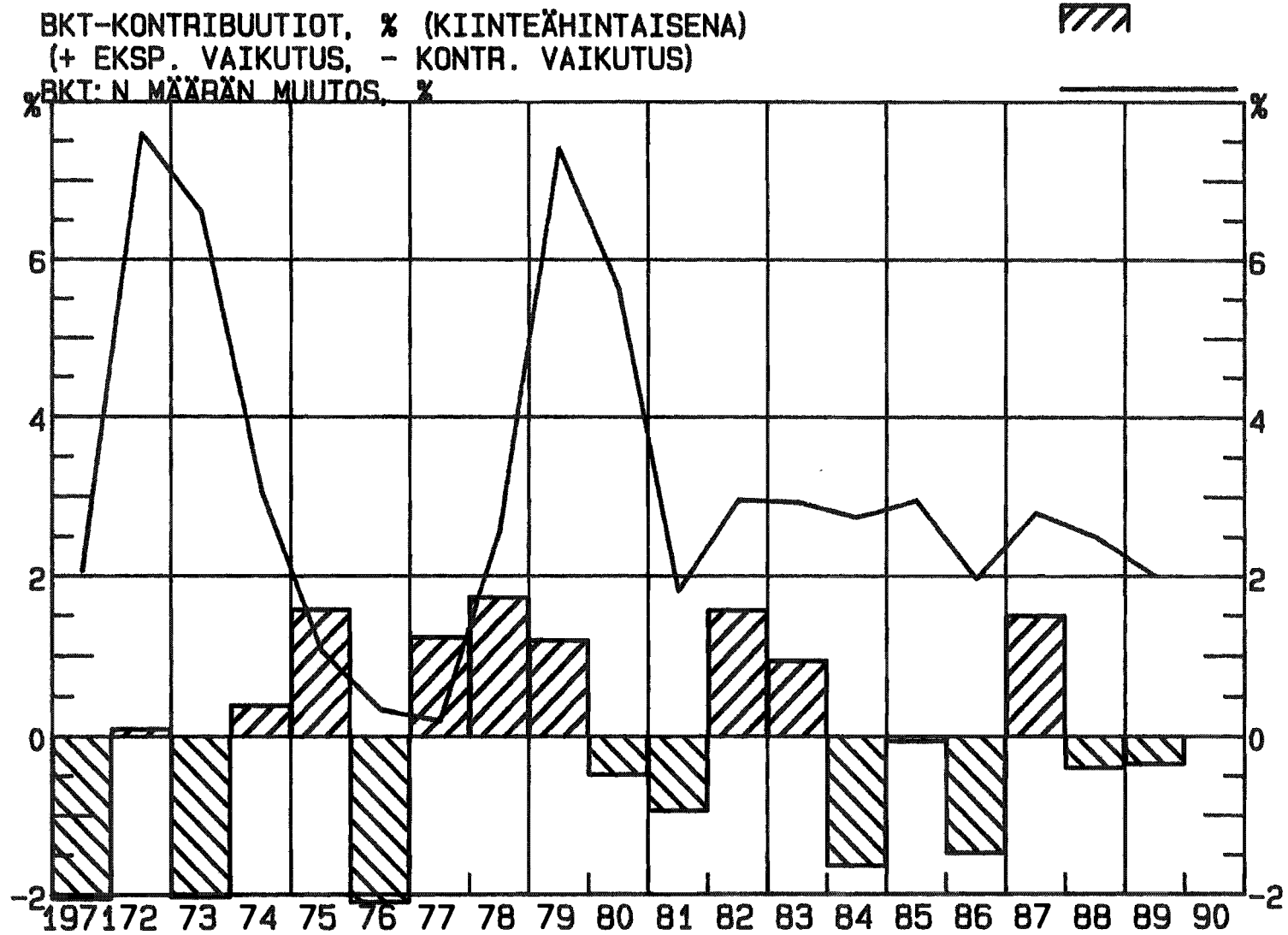
3.A VALTION RAHOITUSTARVE

3.B VALTIONVELKA

FINANSSIPOLITIIKAN INDIKAATTORI
 VALTIO: MENOT - TÄYSTYÖLLISYYSVEROT

KUVIO 4

LIITE 1

JULKINEN TALOUS V. 1987 - 89

Ennusteessa oletetut perustemuutokset vaikutuksineen

Valtio

1987 Tulot:

- Valtion tuloverotusta kevennetään niin, että tuloveron tuotto kevennyksen johdosta alenee noin 1 1/2 mrd. markalla, mihin sisältyy 4 prosentin inflaatiotarkistus tuloveroasteikkoihin ja 3.5 prosentin tarkistus keskeisiin vähennyksiin. Kuitenkin eräät vähennykset alenevat huomattavasti enemmän (esim. osinko-
tulovähennys 37 %, palkkavähennys 75 %, lapsenhoitovähennys tietyiltä osin 82 %), joten kevennykset kaikkiaan vastaavat arviolta 8 prosentin suuruisia keskimääräistä taulukkotarkistusta (ks. laskelma liitteen 2 taulukossa 1).
 - Yritysten tuloverouudistus vaikuttaa kassakertymää vähentävästi n. 900 milj. markkaa (vuotta 1986 koskevat veronpalautukset muodostavat tästä n. 500 milj. mk).
 - Vuoden 1987 budjettiesityksen mukaan tärkeimmät veroperustemuutokset ja niitä vastaavat valtion kassatuoton muutokset ensi vuodelle ovat seuraavat:

	milj. mk
- Tulo- ja varallisuusvero	-1 230
- Tasausveron alennus	-130
- Makeisveron korotus	+17
- Alkoholijuomien hintojen korotus, 4 %	+200
- Polttoaineveron korotus, 2 1/2 %	+70
- Lannoiteveron alennus	-125
- Öljyväkirehuverosta luopuminen	-5
- Rehuseosveron alennus	-35
- Leimaveron muutos	-85
- Eräiden maataloustuotteiden markkinoimis- maksujen alennukset	-100
- Öljyjättemaksu	+16
	yht. -1 407
 - Virkamieslakon vaikutuksesta veronpalautukset vuodelta 1985 ja jälkikannon 1. erä siirtyvät v. 1987 puolelle. Tämän johdosta kansantalouden tilinpidon mukainen veroaste on v. 1986 n. 0.7 prosenttiyksikköä korkeampi ja v. 1987 saman verran alempi kuin muuten.
- Seuraavassa on hahmoteltu virkamieslakon vaikutuksia verotuksen kertymiin v. 1986 ja 1987 SKT:n mukaisesti:
- Pääsääntö: kassavirrat siirtyvät kuukaudella.

Poikkeukset vuositasolla normaalivuoteen verrattuna, Mmk:

	1986	1987																																									
1 Muut veronsaajat maksavat valtiolle (tilitettäväksi jatkossa veronpalautuksiin, ei tulo- ja varallisuusveromomentille)	<u>marras + joulukuu</u>	<u>joulukuu + tammikuu</u>																																									
	1660	650																																									
	Ei vaikutusta muille veronsaajille. Valtio kirjaa tasetilille <u>(valtion kassa -1660 verrattuna normaaliin)</u>	(valtio kunnat, Kela, srk:t)																																									
		<table border="0"> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">1986</td> <td style="text-align: center;">1987</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">-</td> <td style="text-align: center;">+</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">-</td> </tr> </table>		1986	1987		-	+		+	-																																
	1986	1987																																									
	-	+																																									
	+	-																																									
2 Muiden veronsaajien tilityksen oikaisu valtiolle (esim. progression takia valtion osuus pyrkii jäämään jälkeen)	<u>marras + joulukuu</u>																																										
	450																																										
	Ei vaikutusta muille veronsaajille. Valtio kirjaa tasetilille <u>(valtion kassa -450)</u>																																										
3 Veronpalautukset - kuittaukset	$+ 4390 - 250 = 4140$	<u>joulukuu (1986) + 1987</u>																																									
	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>valtio</td> <td>muut (kunnat)</td> <td>yhteensä</td> <td style="width: 50px;"></td> <td style="text-align: center;">1986</td> <td style="text-align: center;">1987</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">- 450</td> <td style="text-align: center;">- 950</td> <td style="text-align: center;">= -1520</td> <td></td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">-</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>↓</u></td> <td></td> <td style="text-align: center;"><u>↓</u></td> <td></td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">+</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>valtion kassa</u></td> <td></td> <td style="text-align: center;"><u>yksityinen sektori</u></td> <td></td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>= +3690</u></td> <td></td> <td style="text-align: center;"><u>= -2620</u></td> <td></td> <td colspan="2"></td> </tr> </table>	valtio	muut (kunnat)	yhteensä		1986	1987	- 450	- 950	= -1520		+	-	<u>↓</u>		<u>↓</u>		+	+	<u>valtion kassa</u>		<u>yksityinen sektori</u>				<u>= +3690</u>		<u>= -2620</u>				<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>valtio</td> <td style="text-align: center;">3690</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">-</td> </tr> <tr> <td>yksit.</td> <td style="text-align: center;">2620</td> <td style="text-align: center;">-</td> <td style="text-align: center;">+</td> </tr> <tr> <td colspan="4">(erotus -1070 mmk näky erässä: valtion muut tuloverot "SNA")</td> </tr> </table>	valtio	3690	+	-	yksit.	2620	-	+	(erotus -1070 mmk näky erässä: valtion muut tuloverot "SNA")		
valtio	muut (kunnat)	yhteensä		1986	1987																																						
- 450	- 950	= -1520		+	-																																						
<u>↓</u>		<u>↓</u>		+	+																																						
<u>valtion kassa</u>		<u>yksityinen sektori</u>																																									
<u>= +3690</u>		<u>= -2620</u>																																									
valtio	3690	+	-																																								
yksit.	2620	-	+																																								
(erotus -1070 mmk näky erässä: valtion muut tuloverot "SNA")																																											

"Sektoreittain Mmk:

	<u>1986</u>	<u>1987</u>
<u>Valtion kassa</u>		
(Muiden veronsaajien jälki-kanto-osuuden poisjääminen ei vaikuta tämän kassakäsittelyn mukaisesti, koska normaalisti se kirjataan tasetilille)	+3690	-3690
	-1660	+1660
	- 450	+ 450
	- 650	+ 650
	<u>+ 930</u>	<u>- 930</u>
		tilitetään kassaan tasetililtä (ei kuitenkaan momentti tilinpäätökseen)

(Postipankissa on "siirtovelkoina" veronmaksajille v. 1986 lopussa 3690 - 930 = 2760 mrd. mk)

Kansantalouden osasto
Jarmo Pesola/TN, TAI

11.3.1987

3

EC75L

Kunnat, Srk:t, Kela	+ 650	- 650
(I jälkikannon lykkääntyminen ei vaikuta, koska normaalistikin valtio tilittää sen vasta seuraavan vuoden puolella)		
	<u>1986</u>	<u>1987</u>
<u>Yksityinen sektori</u>	<u>-2620</u>	<u>+2620</u>
- luonnolliset henkilöt	-1950	+1950
valtio	-950	+950
kunnat	-1000	+1000
- yritykset	- 670	+ 670
valtio	-370	+370
kunnat	-300	+300
- veroastevaikutus	+0.73 %	-0.69 %

- Veronpalautukset vuodelta 1985 ovat nettomääräisesti arviolta 4140 mmk (palautukset 4390 mmk, kuittaukset 250 mmk). Niiden oletetaan jakautuvan veronsaajittain seuraavasti:

	%
valtio	38.27
kunnat	46.92
Kela	10.48
Srk:t	4.33
	<u>100</u>

- Energiaverouudistuksen (vuodelta 1986 periytyvät) vaikutukset kassakertymään vuonna 1987:
- valmistevero -1200 Mmk
 - liikevaihtovero +1250 Mmk
- Polttoaineiden valmisteveron väliaikaisen korotuksen (1986 III - VII) "vastavaikutus" kassakertymään on -250 Mmk v. 1987.
- Valtion liikelaitosten maksuperusteiden muutokset v. 1987 alusta:
- VR:n tariffit +3 % ~ +85 Mmk
 - Postimaksut +4 - +6.5 % ~ +136 Mmk
 - Kaukopuhelutariffit -8 % ~ -120 Mmk

1987 Menot:

- Vuoden 1986 virkamieslakon vaikutus lisää valtion kulutusmenojen kasvua vajaalla 2 prosentilla.
- Lapsilisiä korotetaan 1.10.1987 3 %; kuitenkin kolmannelta ja useammalta lapselta 10 %.
- Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista pienenee 93 Mmk 1 082 milj. markkaan. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista kasvaa 8 Mmk 595 milj. markkaan.
- Vuoden 1986 toisessa lisäbudjetissa päätetty yhden prosenttiyksikön alennus työnantajan SOTU-maksuihin vuodeksi 1987 lisää valtion siirtomenoja Kansaneläkelaitokselle noin miljardilla markalla. Ennusteessa oletetaan tämän alennuksen jäävän toistaiseksi pysyväksi.
- Tulonsiirtoja kunnille lisää n. 300 milj. markalla kuntien siirtyminen rahastoivaan eläkejärjestelmään v. 1988 alusta.
- Kehitysyhteistyömäärärahoja pyritään nostamaan 0.55 prosenttia bruttokansantuotteesta.

1988

- Tuloveroasteikkojen inflaatiotarkistuksen oletetaan olevan 3 %.
- Vuoden 1987 yritysten veronpalautusten "vastavaikutus" +500 Mmk.
- Menojen kasvua hillitään voimakkaasti.

1989

- Tuloveroasteikon inflaatiotarkistuksen oletetaan olevan 4 %.
- Menojen kasvua hillitään voimakkaasti.

Kunnat:

1987

- Päätetyt veroäyrin hinnan korotukset nostavat keskimääräistä äyrin hintaa 0.12 pennillä 16.17 penniin eli noin 0.75 prosentilla.
- Veronpalautustilitysten siirtymän "vastavaikutus" -650 Mmk.
- Ylimääräinen sotu-maksu maksetaan 1.5 prosenttina (KEVA poistuu, SAVA nousee 1.5 prosenttiin).

Kansantalouden osasto
Jarmo Pesola/TN, TAI

11.3.1987

5

EC75L

- Kuntien kulutusmenojen reaaliikasvu on järjestelyasiakirjan suositusten mukaan 2.5 %.
- Rahastoivaan eläkejärjestelmään siirtyminen lisää eläkejärjestelmään siirtyminen lisää eläkemaksumenoja arviolta 750 milj. markalla.
- 1988 - Veroäyrin hinnan oletetaan nousevan noin 0.5 prosentilla.
- Työllisyyslaki lisää kuntien kulutusmaksuja noin puolella prosenttiyksiköllä.
- 1989 - Veroäyrin hinnan oletetaan pysyvän ennallaan.

Sosiaaliturvarahastot:

- 1987 - Maksuperusteiden muutokset ja arvioitu merkitys:
- Kuntatyönantajan tilapäinen KEVA-maksu poistetaan ja SAVA-maksu korotetaan 1.5 %-yksikköön palkkasummasta. Lisäksi on vuoden 1986 toisessa lisäbudjetissa päätetty yksityisen työnantajan SOTU-maksua alennettavaksi yhdellä prosenttiyksiköllä. Alennus jakautuu tasan KEVAN ja SAVAN välillä. Oletetut vaikutukset (edelliseen vuoteen verrattuna):
	Yksit. työnantaja		Kuntatyönantaja		Yht.
	%-yks.	mmk	%-yks.	mmk	mmk
KEVA	-0.5	-500	-1	-300	-800
SAVA	-0.5	-500	+0.5	+150	-350
- V. 1986 marraskuussa voimaan tulevan rintamaveteraanien ylimääräisen rintamalisän kustannukset ovat ~ 150 Mmk.
 - 1988 - Kuntatyönantajan SAVAN oletetaan laskevan 0.5 prosenttiyksikköä. Tämä vähentää SAVAN tuottoa n. 150 milj. markalla.
 - Yksityisen työnantajan SOTU-maksun alennuksen oletetaan jatkuvan.
 - 1989 - SOTU-maksuperusteiden oletetaan pysyvän samoina kuin vuonna 1988.

TAULUKKO 1

VÄLITTÖMÄT VEROT (lakko) MMK 11.3.1987 (versio k: V010:-500)		-86	(-86)	-87
			netto	
BRUTTOKANTO		71360		80821
ENNAKOV.PALKOISTA	x	57500		61543
" muista k.palkoista+jälkikanto		13860		17048
suoritettu kunnille	x (net)	35053	33113	37945
" Kelalle	x (net)	6832	6402	7344
" srk:lle	x (net)	2390	2200	2569
Palautukset yht.		1910	"-2230"	7480
" valtiolta	x	1580		1600
" kunnilta	x	1940		2950
" Kelalta	x	430		500
" srk:lta	x	190		200
Välitt.ver.v:lta k:lle(katum.laaj.) x		35		35
TULO- ja VAR.VER.valtiolle(V010)(KASSA)		27770		28633
Muut tuloverot "SNA"	x	2180		500
PERINTÖ- ja LAHJAVERO (pääomansiirto)x		400		400
VÄLITT.VEROT valtiolle	x	29950		29133
J34B6 kotitalouksilta		26950		27114
J15B6 Yrityksiltä ja rah.laitoksilta x		3000		2018
VÄLITT.VEROT kunnille(katumaksu ym)		33113		34995
J34B7 kotitalouksilta		30953		32507
J15B7 Yrityksiltä ja rah.laitoksilta		2125		2188
Y1B16 YRITYSTEN VÄLITT.VEROT x		4543		3706
Y5B16 RAH.LAITOSTEN VÄLITT.VEROT x		582		500
YRITYSTEN ja RAH.LAIT.VÄLITT.VEROT		5125		4206
"MÄÄRÄÄVÄT TEKIJÄT":				
PALKATUN TYÖN PANOS (%-muutos) (PTP)				0.2
VEROTAULUKKOJEN+VÄH. INFLAATIO TARKISTUS, % (IFT)				8
PALKKATYÖVOIMA, 1000 h (%-m = PTV) x	2165			2179
Enn.vero muista k.palkoista+jälkik(%-muutos)				1.23
SOTU-maksuperusteiden muutos (vakuutetut), mmk				0
PALKKASUMMA (%-muutos) (PS)				7.5
PTP+IFT+1.7*(PS/PTV-IFT)=kotit.v:lle maks.tulover.%m (A)				6.18
PS*(.38*A/PS+.62*(1+dä))=ennakkoveron palkoista %-m				7.03
KUNNALLISVEROÄYRIN %-muutos (dä*100)				0.75
kotitalouksien välittömät verot, mmk		57903		59621

TAULUKKO 1 (jatkoa)

(-87) (netto, mmk)	-88 (netto, mmk)	(-88) (netto, mmk)	-89 (netto, mmk)	(-89) VALITTOMAT VEROT MMK (netto, mmk)
" +2230 "	85894		92353	BRUTTOKANTO
	66118		70600	ENNAKOV. PALKOISTA
	19775		21753	" m.k.palk+jalkik.
34995	40753	37453	43361	40061 suor. kunnille
6844	7851	7201	8354	7704 " Kelalle
2369	2747	2597	2922	2772 " srk:lle
" +2230 "	6600		7200	Palautukset yht.
	2500		3100	" valtiolta
	3300		3300	" kunnilta
	650		650	" Kelalta
	150		150	" srk:lta
(%-m)	35	(%-m)	35	(%-m) Valitt.ver.v:lta k:lle(kat.
" -2110 "	31543		33116	TULO- ja VAR. VER. v:lle
	400		400	Muut tulov.
	400		400	PER. ja LAHJAV.
-2.7	32243	10.7	33516	3.9 VALITT. VER. v:lle
0.6	29651	9.4	30744	3.7 J34B6 kotit:lta
-32.7	2592	28.5	2772	6.9 J15B6 YR. ja rah:lta
5.7	37753	7.9	40061	6.1 VALITT. VER. k:lle(k.m.y.m)
5.0	35312	8.6	37492	6.2 J34B7 kotit:lta
3.0	2441	11.5	2569	5.3 J15B7 Yr. ja rah:lta
	4433		4691	Y1B16 YR. VALITT. VER.
	600		650	Y5B16 RAH. L. VALITT. VER.
-17.9	5033	19.7	5341	6.1 YR. ja RAH. L. VALITT. V.
	-0.1		-0.6	PTP
	4		4	IFT
	2186		2187	"PTV"
	1.16		1.1	Enn.ver.muist.k.p.+jalkik.
	0		0	SOTU-maks.alenn. mmk
	6.9		6.4	PS
	8.25		7.40	PTP+IFT+1.7*(PS/PTV-IFT)
	7.43		6.78	PS*(.38*A/PS+.62(1+dä))
	0.5		0	dä*100
3.0	64963	9.0	68236	5.0 kotit.välitt.verot

TAULUKKO 2

LIITE 2

TULONSIIRROT NET KOTITALOUKSILTA JULKISELLE SEKTORILLE, mmk				11.3.1987			
				86	87	88	89
VALTIO: TULOT:							
välittömät verot	x	(e)	26950	27114	29651	30744	
pakoll.maksut ja sakot	x	(k)	1892	1964	2039	2118	
työnant.sos.vak.maksut	x	(p)	5	1	1	0	
laskennall.sos.vak.maksutx		(k)	1916	1989	2064	2145	
YHTEENSÄ			30763	31068	33755	35007	
TULONKÄYTTÖ:							
sosiaalivakuutusetuudet	x	(k)	2600	2849	2957	3072	
rahastoimatt.sos.vak.etuudet	x	(k)	4190	4749	5030	5326	
sosiaaliavustukset	x	(k)	3397	3726	3968	4172	
muut ts. v:lta kotit:lle net	x	(k)	2431	2723	2827	2937	
YHTEENSÄ			12618	14047	14781	15508	
TS. NETTO KOTIT:LTA V: LLE				18145	17020	18974	19499
KUNNAT: TULOT:							
välittömät verot	x	(e)	30953	32507	35312	37492	
pakoll.maksut ja sakot	x	(k)	150	156	162	168	
laskennall.sos.vak.maksut	x	(k)	4514	4686	4864	5053	
YHTEENSÄ			35617	37348	40337	42713	
TULONKÄYTTÖ:							
rahastoimatt.sos.vak.etuudet	x	(k)	2955	3067	3184	3308	
sosiaaliavustukset	x	(k)	2065	2143	2225	2312	
muut ts. k:lta kotit:lle net	x	(k)	875	908	943	980	
YHTEENSÄ			5895	6119	6352	6599	
TS. NETTO KOTIT:LTA K: LLE				29722	31229	33986	36114
SOTURAH.:TULOT:							
keva:työnantajat	x	(p)	7992	7791	8179	8702	
vakuutetut	x	(p)	3089	3321	3550	3777	
sava:työnantajat	x	(p)	3124	3008	3216	3422	
vakuutetut	x	(p)	3313	3561	3807	4051	
lakis.sos.v.m.muille sotur	x	(p)	1441	1549	1656	1762	
laskennall.sos.vak.maksut	x	(k)	73	76	79	82	
YHTEENSÄ			19032	19307	20487	21796	
TULONKÄYTTÖ:							
sosiaalivakuutusetuudet	x	(k+t*k)	21424	22300	23409	24637	
rahastoimatt.sos.vak.etuud	x	(k)	38	39	41	43	
sosiaaliavustukset	x	(t*k)	2422	2583	2754	2996	
muut ts.sotur:lta kot:lle net	x	(k)	90	93	97	101	
YHTEENSÄ			23974	25016	26301	27776	
TS. NETTO KOTIT:LTA SOTURAH:LLE				-4942	-5709	-5814	-5980
TS. NETTO KOTIT:LTA JULK:LLE				42925	42540	47145	49633
"MÄÄRÄÄVÄT TEKIJÄT":							
PALKKASUMMAN %-m		(p)		7.5	6.9	6.4	
KULUTTAJÄHINTOJEN %-m		(k)		3.8	3.8	3.9	
TYÖTTÖMÄT, 1000h	x	(th=t*th(-1))	181	186	191	200	
Perustemuutokset:							
työnant.sos.vak.maksut v:lle							
KEVA:työnant.				-800	-150	0	
vakuutetut							
SAVA:työnant.				-350	0	0	
vakuutetut							
Ansaintatulot, mmk	x		240896	258586	276445	293096	
KOTITAL.NETTOVERDASTE, %			17.82	16.45	17.05	16.93	
%-m arvo, TS NETTO KOT: lta V:lle				-6.2	11.5	2.8	
"		K:lle	5.1	8.8	6.3		
"		S:lle	15.5	1.8	2.9		
"		J yht.	-0.9	10.8	5.3		
%-m vol.,				-4.5	6.8	1.3	
TS.NETTO K:LTA J:LLE							
(pl. TYÖNANT.SOTU-MAKSUT)			31809	31741	35750	37509	
muutos, MMK				-68	4010	1759	
muutos, %				-0.2	12.6	4.9	
NETTOVERDASTE(pl.TA:n SOTU)			13.20	12.27	12.93	12.80	
V:n maks.TS muille sos.rah:lle							
			960	1050	1200	1300	
V:n pääomansiirr.kotital:lle (T011H)							
			600	650	700	700	
Valtionavut kotitalouksille "KASSA"							
			9988	10998	11652	12182	
muutos,% (s.vak.e+s.av+mTS+Tsm.s.r+po.s)				10.1	5.9	4.6	

TAULUKKO 3

LIITE 2

Julkisen sektorin sisäiset tulonsiirrot, MMK				11.3.1987
	-86	-87	-88	-89
Valt.saamat J6A231	442	500	500	500
kunnilta (eks.)	370	400	400	400
Kelalta (eks.)	72	100	100	100
Valt.maksamat J6B231	27273	30550	32900	34800
kunnille J6B7 (eks.)	22558	24600	26700	28500
Kelalle J6B8K (eks.)	3755	4900	5000	5000
muille J6B8R (eks.)	960	1050	1200	1300
Kunt.saamat J7A231	22608	24700	26800	28600
valtiolta J7A23	22558	24600	26700	28500
Kelalta (eks.)	50	100	100	100
Kunt.maksamat J7B231	2032	2100	2150	2200
valtiolle	370	400	400	400
Kelalle J7B8K (eks.)	1662	1700	1750	1800
Sost.saamat J8A231	6377	7650	7950	8100
valtiolta	4715	5950	6200	6300
kunnilta	1662	1700	1750	1800
Kelan saamat	5417	6600	6750	6800
valtiolta	3755	4900	5000	5000
kunnilta	1662	1700	1750	1800
Sost.maksamat J8B231	122	200	200	200
valtiolle	72	100	100	100
kunnille J8KB7	50	100	100	100
<hr/>				
Valtiolta netto	26831	30050	32400	34300
%-muutos		12.0	7.8	5.9
Kunnilta netto	-20576	-22600	-24650	-26400
%-muutos		9.8	9.1	7.1
<hr/>				
Sost.lta netto	-6255	-7450	-7750	-7900
%-muutos		19.1	4.0	1.9
<hr/>				
Valtion ts. kunnille, %-muutos		9.1	8.5	6.7
Valtion ts. KELAlle, %-muutos		30.5	2.0	0.0
<hr/>				

Jarmo Pesola 2.4.-87

JULKINEN SEKTORI 1987

	vuonna	(1986)	1987
Valtion nettorahoitustarve, mrdmk		(0.7)	5.4
" /BKT, %		(0.2)	1.4
Veronpalautuksilla korjattu:			
Valtion nettorahoitustarve, mrdmk		(1.8)	4.5
" /BKT, %		(0.5)	1.2
Bruttoveroaste		(37.7)	36.1
Veronpal. korjattu br. veroaste		(37.0)	36.8
Kotitalouksien <u>arvioitu</u> nettoveroaste		(13.2)	12.3
" veronpal.korjattu		(12.5)	13.0

Veronpalautusten siirtyminen vuoden vaihteen yli merkitsi kotitalouksien koko verotuksen (valtio+kunnat) kiristymistä n. 2 mrd mk:lla kalenterivuonna 1986 sekä yhtä suurta helpotusta 1987.

ERAIDEN FIN.POL. TOIMENPITEIDEN VAIKUTUKSIA v.1987 mrdmk

	kotital.	yrityks.	valtio
Verotaul.infl.tarkistus(8%)	+1.5		-1,5
Energiaverouudistus (-86)	-1.0	+1.0	0
Yritysten tuloveroalenn.		+0.9	-0.9
SOTU-maksujen alennus		+1.0	-1.0
	-----	-----	-----
yhteensä	+0.5	+2.9	-3.4
Veronpal.siirtymä(valtion osa)	+1.9	+0.7	-2.6
(kassatalouden mukaisesti)			(-1.9)
	-----	-----	-----
yhteensä	+2.4	+3.8	-6.0
(kassatalouden mukaisesti)			(-5.3)

PL 160
00101 HELSINKI 10

Päivämäärä
6.4.1987

Vastaanottaja		Lähettäjä	
S. Hämäläinen KT:n johto, tutkijat ja laskijat		Eija	
		Osasto	Puhelin

☒	Tiedoksi	☐	Allekirjoitettavaksi	☐	Arkistoitavaksi	☐	Kiiltäen palautetaan
☐	Tarkastettavaksi	☐	Toimenpiteitä varten	☐	Pyydetään ottamaan yhteys	☐	Pyydetään palauttamaan
☐	Hyväksyttäväksi	☐	Postitettavaksi	☐	Viitaten keskusteluun	☐	Ei tarvitse palauttaa

Asia

Sektoriraportin 'Valtion ja kuntien rahoitus 1987 - 89'
taulukossa 1 on painovirhe. Oikea valtion bruttorahoitus-
tarve vuonna 1987 on -14511 milj. markkaa.

Liitteet

VALTION JA KUNTIEN RAHOITUS 1987 - 89

VALTIO

Valtion nettorahoitustarve lisääntyy tänä vuonna, vaikka veronpalautusten siirtymisen vaikutus otetaan huomioon, sillä valtion tulojen kasvu hidastuu viime vuoteen verrattuna. Tulon ja pienentää yritysverouudistus. Menojen kasvu puolestaan nopeutuu mm. valtion palkkamenojen kasvun seurauksena. Valtiovarainministeriön asettama 1.5 prosentin menojen määrällinen kasvutavoite ylittyy tänäkin vuonna moninkertaisesti menojen kasvuvauhdin ollessa 5 %. Ennuste onkin laadittu olettaen vuonna 1988 runsaan 2.5 prosentin ja vuonna 1989 noin 2 prosentin menojen määrällinen kasvu.

Valtiontalouden tuloalijäämä lisääntyy noin 2.5 mrd. markkaan tänä vuonna ja nousee edelleen lievästi kahtena seuraavana vuonna. Vuosittainen nettorahoitustarve on noin 5.5 mrd. markkaa ennustejaksolla. Pitkäaikainen nettolainanotto nousee 6.2 mrd. markkaan tänä vuonna ja säilyy seuraavina vuosina 5 mrd. markan tuntumassa.

Taulukko 1

AVAINLUKUJA	1986	1987	1988	1989
Tuloylijäämä	2 110	-2 580	-2 751	-2 769
Lainananto yms. (-)	- 4 910	-5 180	-5 300	-5 500
Valtiolle takaisin maksetut lainat	2 070	2 350	2 600	2 750
Nettorahoitustarve (-)	-730	-5 411	-5 451	-5 519
Valtionvelan kuolet. (-)	-10 006	-9 100	-10 000	-9 000
Bruttorahoitustarve (-)	-10 736	-1 451	-15 451	-14 519
Bruttolainanotto	13 955	15 300	14 900	13 900
Kassaylijäämä (+)	3 219	789	-559	-619
Lyhytaikaiset sijoitukset vuoden lopussa	9 951	7 980	7 429	6 810

Valtion lainananto ja muut finanssisijoitukset

- Valtion lainanannon ja muiden finanssisijoitusten oletetaan kasvavan ennusteperiodilla varsin tasaista vauhtia. Kuitenkin lisääntynyt asuntojen tarve varsinkin pääkaupunkiseudulla sekä aravamäärärahojen osittainen käyttämättä jättäminen ovat nostaneet keskustelun aravaehtojen parantamisesta. Mikäli ehdoista päästään poliittisesti sopimukseen, aravatuotannon lisärahoittamiseen saattaa olla paineita, jotka näkyvät aikaisintaan vuoden 1988 budjetissa.
- Valtion maksuliikettä ja maksuvalmiutta hoitava Postipankki muutettaneen lähiaikoina talletuspankkitoimintaa harjoittavaksi osakeyhtiöksi. Muutoksen yhteydessä valtion investointirahastosta (INRA) muodostetaan Postipankin investointirahasto. Ennusteessa oletetaan, että muutoksesta huolimatta INRA:n lainananto jatkuu entisenlaisena.

Taulukko 2a

VALTION LAINANANTO

1987			
	Brutto mmk	Tak.m. mmk	Netto mmk
Asuntolainat	2 500	1 400	1 100
Muut lainat	1 850	950	900
- rahastot	1 220	520	700
- muut	630	430	200
Yhteensä	4 350	2 350	2 000
1988			
	Brutto mmk	Tak.m. mmk	Netto mmk
Asuntolainat	2 600	1 500	1 100
Muut lainat	1 850	1 100	750
- rahastot	1 160	670	490
- muut	690	430	260
Yhteensä	4 450	2 600	1 850
1989			
	Brutto mmk	Tak.m. mmk	Netto mmk
Asuntolainat	2 700	1 600	1 100
Muut lainat	1 950	1 150	800
- rahastot	1 230	720	500
- muut	720	430	300
Yhteensä	4 650	2 750	1 900

Taulukko 2b

VALTION LAINANANTO JA MUUT FINANSSISIIJOITUKSET

	1986 mmk	1987 mmk	1988 mmk	1989 mmk
Lainat	3 965	4 350	4 450	4 650
Osakepääoman korotukset	290	350	380	380
Muut finanssisijoitukset	655	480	470	470
Yhteensä	4 910	5 180	5 300	5 500

Valtion lainanotto

- Ennuste lainanottotarpeen kattamisesta perustuu tämän vuoden osalta valtiovarainministeriön suunnitelmiin. Jatkossa valtion on oletettu hyödyntävän perinteisiä rahoituslähteitään entisessä suhteessa.
- Valtion pitkäaikaisen bruttolainanottotarpeen ennustetaan vähenevän tämän vuoden 15 mrd. markasta 14 mrd. markkaan ennusteperiodin loppuun mennessä.
- Runsas 60 % bruttolainanottotarpeesta katetaan kotimaisella lainanotolla, josta valtaosan muodostavat yleisölainat. Suunniteltu 400 milj. markan palkinto-obligaatiolaina on ennusteessa laskettu muihin kotimaisiin lainoihin. Muu kotimainen lainanotto jakautuu lähinnä pankkien velkasitoumuslainojen ja vakuutus- ja työeläkelaitosten lainojen kesken. Jälkimmäisten oletetaan vähenevän vuosina 1988 - 89.
- Osana lyhyen rahan markkinoiden kehittämistä on suunniteltu valtion velkasitoumuslainakannan lisäämistä. Ennusteperiodin loppupuolella onkin mahdollista, että velkasitoumuslainoja käytetään laajemmin valtion lainanottomuotona. Tämä tapahtunee vain, mikäli lakiehdotus budjetin nettomääräiseen kattamiseen siirtymisestä hyväksytään. Ennusteessa oletetaan kuitenkin, että velkasitoumuslainojen kanta pysyy edelleen noin 2 mrd. markkana. Lyhytaikaisen luotonoton lisääntyminen on kuitenkin vain kertaluonteista, sillä alijäämän rahoitukseen sitä ei voida jatkuvasti lisätä.
- Nettolainanottotarpeen oletetaan vähenevän vuosina 1988 ja 1989 tähän vuoteen verrattuna. Lainanoton pienentämisen oletetaan tapahtuvan ulkomaisia luottoja vähentämällä, koska valtio käytännössä sopeuttaa lainanottotarpeen ulkomaista lainanottoa säätelemällä. Ulkomainen nettolainanotto laskeekin tämän vuoden 2 mrd. markasta noin 1.5 mrd. markkaan ennusteperiodin loppulla.

Taulukko 3

VALTION LAINANOTTO

	1987		
	Brutto mmk	Kuolet. mmk	Netto mmk
Kotimaiset yleisölainat	6 900	3 150	3 750
Muut kotimaiset lainat	3 100	2 650	450
- vakuutuslaitokset			
+ työeläkesektori	895	500	395
- pankit	2 205	2 050	155
- muut (kunnat)	-	100	-100
Kotimainen yhteensä	10 000	5 800	4 200
Ulkomainen	5 300	3 300	2 000
Kaikki yhteensä	15 300	9 100	6 200
	1988		
	Brutto mmk	Kuolet. mmk	Netto mmk
Kotimaiset yleisölainat	7 400	4 100	3 300
Muut kotimaiset lainat	2 000	1 900	100
- vakuutuslaitokset			
+ työeläkesektori	200	200	0
- pankit	1 800	1 700	100
- muut (kunnat)	-	-	-
Kotimainen yhteensä	9 400	6 000	3 400
Ulkomainen	5 500	4 000	1 500
Kaikki yhteensä	14 900	10 000	4 900
	1989		
	Brutto mmk	Kuolet. mmk	Netto mmk
Kotimaiset yleisölainat	7 400	4 100	3 300
Muut kotimaiset lainat	2 000	1 900	100
- vakuutuslaitokset			
+ työeläkesektori	200	200	0
- pankit	1 800	1 700	100
- muut (kunnat)	-	-	-
Kotimainen yhteensä	9 400	6 000	3 400
Ulkomainen	4 500	3 000	1 500
Kaikki yhteensä	13 900	9 000	4 900

SUOMEN PANKKI

SEKTORIRAPORTTI
Luottamuksellinen

Kansantalouden osasto
Urpo Hautala, Anne Mikkola/TN

20.3.1987

5

EC82

KUNNAT

Kuntien rahoitusasema heikkenee tänä vuonna, koska kuntien menot kasvavat viime vuotiseen tapaan tuloja enemmän. Tämä johtuu muun muassa valtion kunnille siirtämistä velvoitteista, kuten esim. nuorten työllistämisvelvollisuus. Kuntien rahoitusasema paranee tilapäisesti vuonna 1988 heiketen jälleen vuonna 1989.

JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

PANKIT

Monetaarinen ekspansio on hidastumassa, joskin sitä vielä tänä vuonna ylläpitää runsas pääomantuonti. Investointitoiminnan verkkaisuus hillitsee luotonkysyntää ennustejaksolla. Lavean rahan vuotuinen kasvu ylittää reaalisen kokonaistuotannon lisäyksen keskimäärin 6 prosenttiyksiköllä ja nimellisen BKT:n kasvun keskimäärin 2 prosenttiyksiköllä.

Pankkien maksuvalmius paranee viimevuotisen kiristymisen jälkeen jo kuluvana vuonna vuosien 1984 - 85 tasolle. Toisaalta Suomen Pankin merkitys likviditeetin lähteenä vähenee myös interbank-markkinoiden kehittymisen myötä. Nykyisellä kassavarantotalletusprosentilla pankit kokonaisuutena näyttäisivät siirtyvän tallettajiksi keskuspankkirahoituksen markkinoilla.

Rahoitusmarkkinoiden muutokset vaikuttavat edelleen monella tapaa pankkien taseiden pituuteen ja rakenteeseen. Korkosäätelyn purkaminen on vähentänyt finanssikiertoa yrityssektorissa, mutta verotustekijät ylläpitävät sitä kotitalouksissa. Vajaa kymmenes pankkien luotoista perustuu taseen ulkopuoliseen notariaattirahaan. Yritystodistusten yleistymisen lisäksi sekin rahoituksen välitystä yrityssektorin sisällä. Toisaalta ulkomainen rahoitus tulee pääosin suomalaisten pankkien kautta.

Lyhyen rahan markkinoille antaa vauhtia kassavarantovelvoitteen poisto pankkien sijoitustodistuksilta. Huomattava osa pankkien taseessa olevasta markkinarahasta voi muuttua sijoitustodistuksiksi. Tämä voi tietyssä määrin koskea myös notariaattirahaa, jolle jää vielä leimaveroetu.

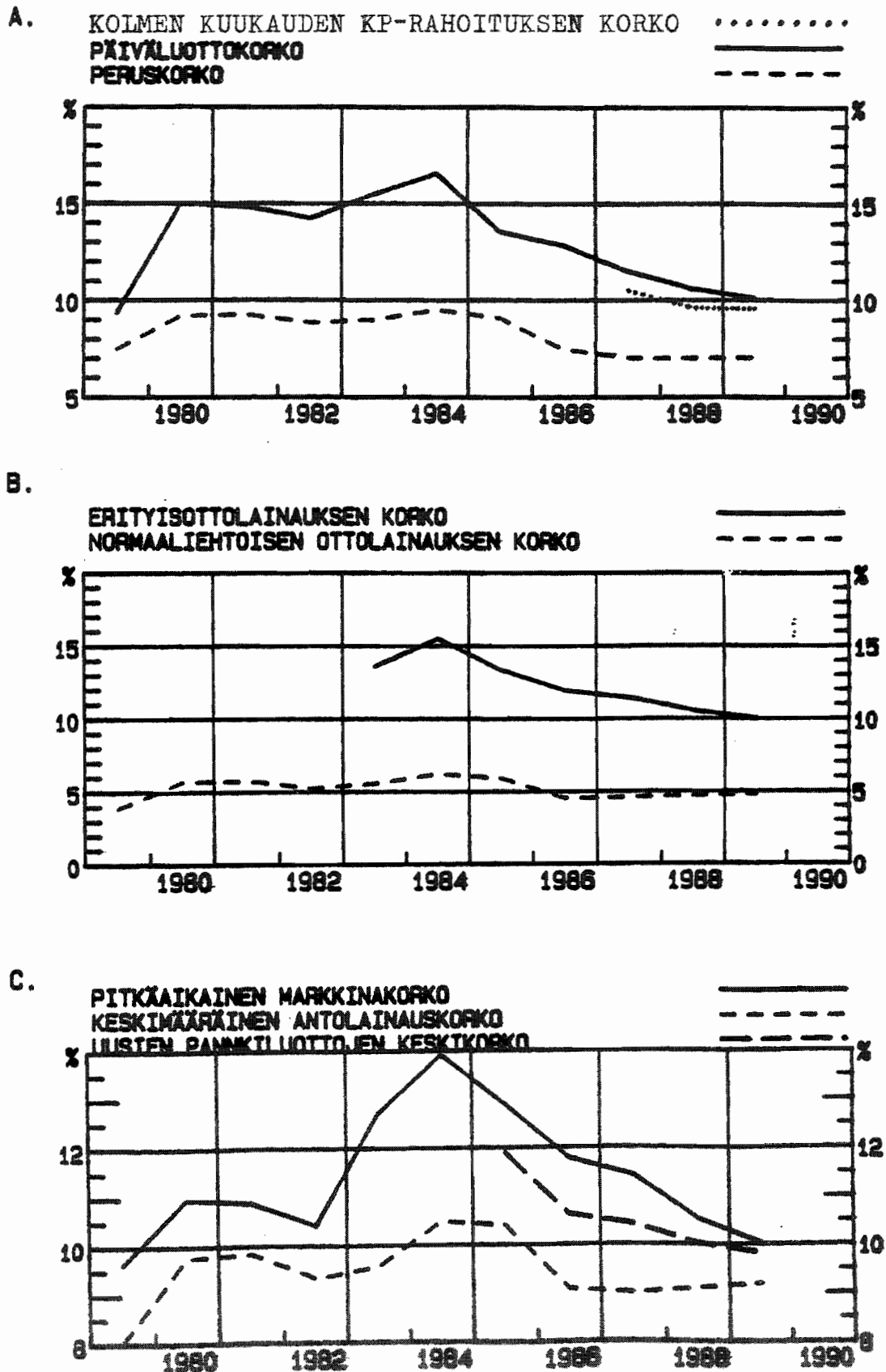
1 Korke-oletukset

- Peruskorko pysyy koko ennusteperiodin nykyisellä 7 prosentin tasolla (kuvio 1A).
- Päiväluottokoron oletetaan laskevan vuoden loppuun mennessä maaliskuun alun 11.5 prosentista 11.0 prosenttiin. Vuoden 1988 aikana päiväluottokoron oletetaan laskevan edelleen 10.0 prosenttiin, missä sen odotetaan pysyttelevän ennusteperiodin loppuun saakka. Keskimääräinen päiväluottokorko on näin ollen tänä vuonna 11.4 %, vuonna 1988 10.5 % ja 10.2 % vuonna 1989 (kuvio 1A).
- Kolmen kuukauden keskuspankkirahoituksen koron oletetaan lievästi alittavan päiväluottokoron tason. Vuonna 1987 kolmen kuukauden keskuspankkirahoituksen hinta on keskimäärin 10.2 %, ensi vuonna 9.8 % ja 9.5 % vuonna 1988. Kolmen kuukauden talletusten korko on tästä 0.10 - 0.20 % alhaisempi.

2 Pankkien korkorakenne

- Pankkien normaaliehtoisen ottolainauksen korko nousee lievästi nykyiseltä tasolta, sillä sekä verovapaiden että verollisten määräaikaistilien osuuden ennustetaan yhä nousevan. Markkinaehtoisten talletusten keskimääräinen korko noudattelee pääpiirteissään keskuspankkirahoituksen koron muutoksia, eli alenee puolisentoista prosenttiyksikköä vuoden 1988 loppuun mennessä ja pysyy sitten ennusteperiodin lopun samalla tasolla (kuvio 1B).
- Keskkorkosäätelyn purkamisen jälkeen uusien pankkiluottojen korot voivat määräytyä markkinatilanteen perusteella. Koska merkittävä osa pankkien luotonannosta on edelleen sidoksissa - esim. etukäteissästöosuuksien välityksellä - normaaliin ottolainaukseen, ei keskuspankkirahoituksen korko määrää täysin uusien pankkiluottojen korkoa. Peruskorkosidonnaisuutta on edelleen uusien asuntolainojen koroissa.
- Yritysten velkakirjalainojen korko ei poikenne merkittävästi pitkäaikaisesta markkinakorosta. Myös pankkien muun lyhytaikaisen luoton hinnan oletetaan määräytyvän keskuspankkirahoituksen koron perusteella. Keskimääräinen uusien luottojen korko asettuu näin ollen hieman keskuspankkirahoituksen koron alapuolelle (kuvio 1C).
- Uusien luottojen korko kuitenkin lähenee alenevaa keskuspankkirahoituksen korkoa: kun uusien luottojen keskimääräinen korko tänä vuonna on prosenttiyksikön päiväluottokorkoa alhaisempi, arvioidaan eron vuonna 1989 olevan enää 0.2 prosenttiyksikköä (kuvio 1C).
- Pankkien keskimääräinen antolainauskorko nousee uusien luottojen koron ennustetusta laskusta huolimatta lievästi ennusteperiodin aikana, sillä taseista poistuu vanhempaa alempikorkeista lainakantaa (kuvio 1C). Kun ottolainauskorotkin liukuvat ylöspäin, ei pankkien korkomarginaalissa juuri tapahdu muutosta.
- Pitkäaikainen markkinakorko ennustetaan likipitäen päiväkoron suuruiseksi (kuvio 1C).

KUVIO 1
PANKKIEN KORKORAKENNE, vuosikeskiarvo

3 Rahan kysyntä

Lavean rahan nimellisen kasvuvauhdin arvioidaan ennustejaksolla pysyvän yksinumeroisena. Kuluvana vuonna rahan tarjontaa kasvattaa runsas pääomantuonti. Ennusteperiodin loppupuolella lavean rahavarannon kasvunopeus hidastuu noin pari prosenttiyksikköä. Reaalisesti lavean rahan vuotuinen kasvu on ennusteperiodilla kahden prosentin luokkaa.

TAULUKKO 1

LAVEA RAHA, MILJ.MK JA %-MUUTOS

	1985	1986	1987	1988	1989
LAVEA RAHA	155494.8 16.8%	169827.9 9.2%	186211.2 9.6%	201811.2 8.4%	218011.2 8.0%
YLEISÖN HALLUSSA OLEVA RAHA	6146.5 4.5%	6362.1 3.5%	6867.3 7.9%	7467.3 8.7%	7967.3 6.7%
YLEISÖN KÄTEISTALLETUKSET (MK-MÄÄR.)	19268.5 13.5%	18511.0 -3.9%	18189.1 -1.7%	18189.1 0.0%	18189.1 0.0%
YL. AIKATALLETUKSET (MK-MÄÄR.)	127146.9 17.6%	141171.9 11.0%	156471.9 10.8%	170571.9 9.0%	185571.9 8.8%
MUIDEN RAH. LAIT. TALLETUKSET	2932.9 38.2%	3782.9 29.0%	4682.9 23.8%	5582.9 19.2%	6282.9 12.5%
MEMORANDUM ERÄ.					
PANKKIEN VARAINHANK. YHTEENSÄ	169538.3 18.2%	181660.3 7.2%	197860.3 8.9%	214610.3 8.5%	232110.3 8.2%

Suppean rahavarannon eli käteistalletusten ja yleisön hallussa olevan rahan kasvuvauhti on koko ennusteperiodin nimellisen BKT:n kasvua hitaampaa.

Aikatalletusten kasvun oletetaan hidastuvan, kun viime vuosien poikkeuksellisten tekijöiden vaikutus vähenee. Aikatalletusten kasvu jää hidastumisesta huolimatta kotitalouksien nimellistulokehitystä nopeammaksi. Talletusten kysyntää ylläpitää luotonsäännöstelyn lieventyessä parantunut finanssikiertomahdollisuus. Kuntien rahoitustilanteen heikkeneminen vähentää ennusteperiodilla niiden talletusten kysyntää; samaan suuntaan vaikuttaa kuntien aktivoituminen lyhyen rahan markkinoilla.

4 Pankkien luotot

Pankkien markkaluottojen kasvun hidastuminen jatkuu. Korkosäätelyn purkamisen vuoksi joukkovelkakirjaluottojen kasvuvauhti ei enää olennaisesti poikkea varsinaisen antolainauksen kasvusta. Yleisön luotonkysyntä on suhteellisen vaimeaa. Yritysten investointitoiminta pysyy koko ennusteperiodin verkkaisena, eikä asuntomarkkinoilla ole nähtävissä merkittävää kysynnän elpymistä (taulukko 2).

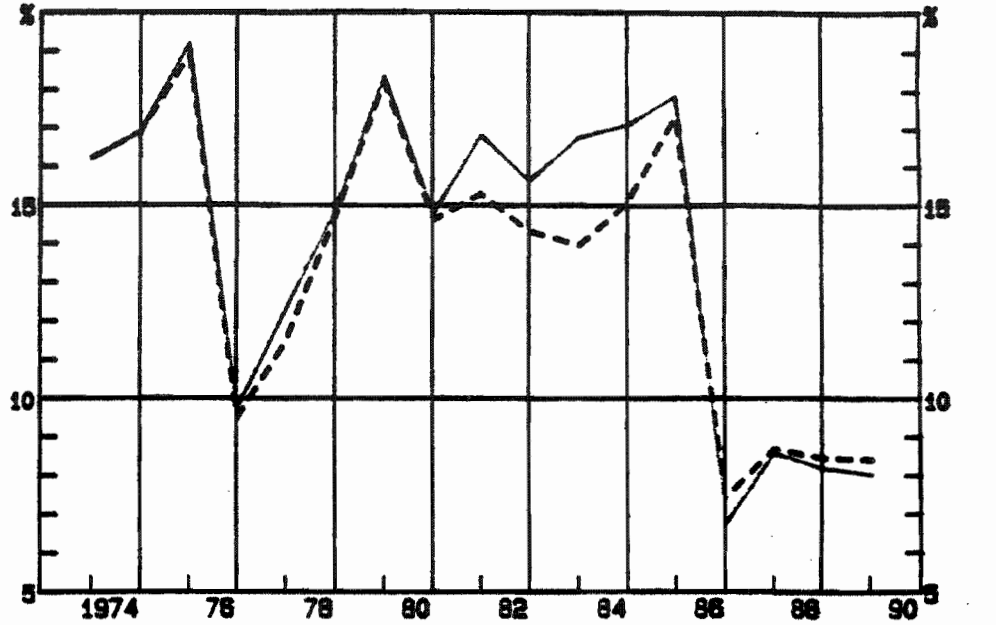
TAULUKKO 2

PANKKIEN MARKKALUOTOT, MILJ. MK JA %-MUUTOS

	1985	1986	1987	1988	1989
PANKKIEN MK-LUOTOT YL. JA M. RAH:LLE, NETTO	156566.2 17.5%	182291.0 16.4%	198369.1 8.8%	217518.1 9.7%	236718.1 8.8%
PANKKIEN MARKKALUOTOT	170564.2 18.0%	196191.0 15.0%	213269.1 8.7%	233168.1 9.3%	252868.1 8.4%
SIITÄ. ANTOLAINAUS YLEISÖLLE	146451.2 18.0%	166278.0 13.5%	179256.1 7.8%	195455.1 9.0%	211355.1 8.1%
ANTOLAINAUS MUILLE RAH. LAIT	3626.2 -15.2%	3526.2 -2.8%	3626.2 2.8%	3826.2 5.5%	4126.2 7.8%
JOUKKOVELKAKIRJALUOTOT	20486.8 27.1%	26386.8 28.8%	30386.8 15.2%	33886.8 11.5%	37386.8 10.3%
ERITYISOTTOLAINAUS (NEGAT.)	-13998.0 24.0%	-13900.0 -0.7%	-14900.0 7.2%	-15650.0 5.0%	-16150.0 3.2%
MEMORANDUM ERÄ.					
PANKKIEN LUOTOT YLEISÖLLE	191641.9 19.3%	217702.9 13.6%	242602.9 11.4%	266902.9 10.0%	291102.9 9.1%

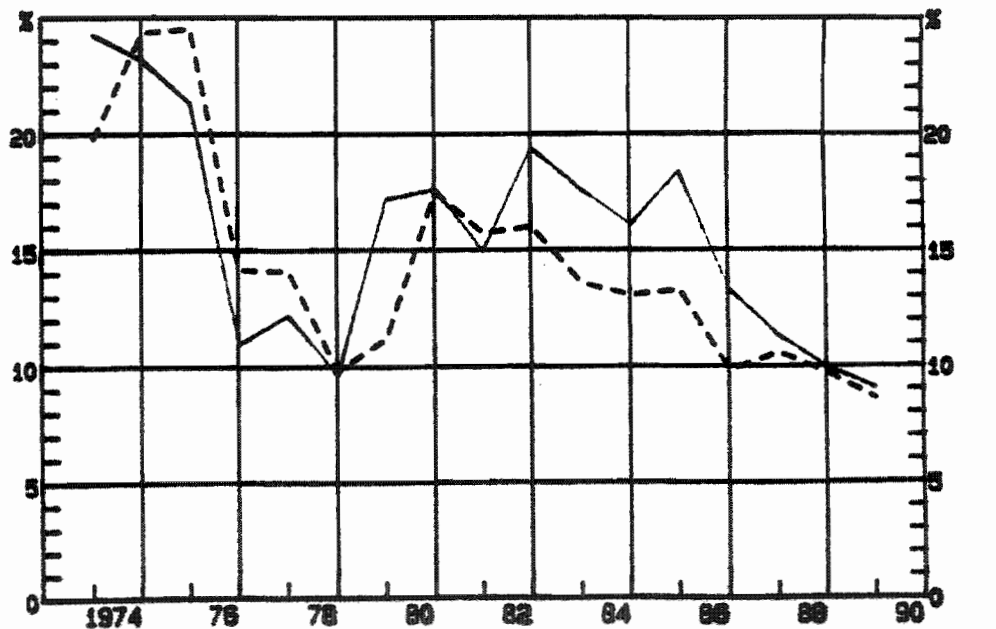
2 .A PANKKIEN VARAINHANKINTA YLEISÖLTÄ

VARAINHANKINTA YHTEENSÄ (SIS. ERITYISOTTOLOAINAUKSESSA
NORMAALIZENTTOINEN OTTOLAINAUS (KÄTEIS- JA AIKATALLETUKSET)

2 .B

PANKKILUOTTOJEN KASVU
KOKONAISLUOTTOKANNAN KASVU

Yleisön pankkien välityksellä tapahtuva ulkomainen lainanotto kasvaa ennusteperiodilla - ja erityisesti kuluvana vuonna - markkaluottoja nopeammin (taulukko 3). Toisaalta yritysten suora pääomantuonti on varsin vähäistä. Pankkien termiini-katteeksi ottaman ulkomaisen velan oletetaan kasvavan kuluvana vuonna 4 mrd. markkaa. Vuosina 1988 - 89 termiini-katteen kasvun arvioidaan olevan noin miljardi markkaa vuodessa.

TAULUKKO 3

PANKKIEN VALUUTTAMÄÄRÄINEN TASE
VARANTO, MUUTOS MILJ. MK JA %-MUUTOS

	1985	1986	1987	1988	1989
VALUUTTALUOTOT	24703.9	25038.1	32960.0	37561.0	42361.0
	4341.1	334.2	7921.9	4601.0	4800.0
	21.3%	1.4%	31.6%	14.0%	12.8%
-VALUUTTATALLETUKSET	6192.0	4294.5	3616.4	4616.4	5916.4
	1231.6	-1897.5	-678.1	1000.0	1300.0
	24.8%	-30.6%	-15.8%	27.7%	28.2%
-NETTOVELKA ULK.	28715.6	31793.6	44393.6	48994.6	53494.6
	6817.1	3078.0	12600.0	4601.0	4500.0
	31.1%	10.7%	39.6%	10.4%	9.2%
AVISTAPOSITIO	-10203.6	-11050.0	-15050.0	-16050.0	-17050.0

5 Pankkien keskuspankkirahoitus

Pankkien vuoden 1986 lopun 2.3 miljardin markan nettovelka keskuspankille muuttuu tämän vuoden kuluessa 10.1 mrd. markan nettosaatavaksi. Liikepankkien osalta vastaava muutos on 2.5 mrd. markan velasta 9.9 mrd. markan saatavaksi. Kassavarantotalitusvelvollisuus on oletettu pidettävän 4.7 prosentina, mutta kertymää hidastaa sijoitustodistusten ja niiden vuoden ulkomaisen rahoituksen vapauttaminen talletusvelvollisuudesta.

Taulukko 4

PANKKIEN KESKUSPANKKIRAOITUS

	1984 mmk	1985 mmk	1986 mmk
Pankkien nettovelka SP:lle	-3 755.80	-4 224.10	2 300.51
Käteisvaraluotot	1 562.80	1 925.00	2 305.20
Kassavarantotalletukset	8 696.50	10 222.20	9 269.64
Keskuspankkirahoitus, netto	3 377.90	4 073.10	9 264.95
	1987 mmk	1988 mmk	1989 mmk
Pankkien nettovelka SP:lle	-10 100.00	-10 600.00	-9 800.00
Käteisvaraluotot	2 300.00	2 200.00	2 200.00
Kassavarantotalletukset	9 800.00	10 500.00	11 300.00
Keskuspankkirahoitus, netto	-2 600.00	-2 300.00	-700.00

Pankkien lyhytaikaista velkaa yleisölle ja Suomen Pankille lisäävät mainittavasti vain termiiniostot, sillä erityisottolainauksen kasvun on oletettu jäävän maltilliseksi. Kasvua tosin saattaa nopeuttaa notariaattirahan mahdollinen siirtyminen pankkien taseisiin.

Taulukko 5

PANKKIEN LYHYTAIKAINEN VELKA YLEISÖLLE JA SUOMEN PANKILLE, NETTO

	1983 mmk	1984 mmk	1985 mmk	1986 mmk
Päiväluotot, netto	5 979.40	3 377.90	4 073.10	9 264.95
Terminipositio, netto	1 828.40	3 125.40	7 325.40	8 025.40
Erityisottolainaus	7 700.00	11 287.00	13 998.00	13 900.00
Yhteensä	15 507.80	17 790.30	25 396.50	31 190.35

	1987 mmk	1988 mmk	1989 mmk
Päiväluotot, netto	-2 600.00	-2 300.00	-700.00
Terminipositio, netto	12 000.00	13 000.00	14 000.00
Erityisottolainaus	14 900.00	15 600.00	16 200.00
Yhteensä	24 300.00	26 300.00	29 500.00

6 Rahan tarjonnan kasvukontribuutiot

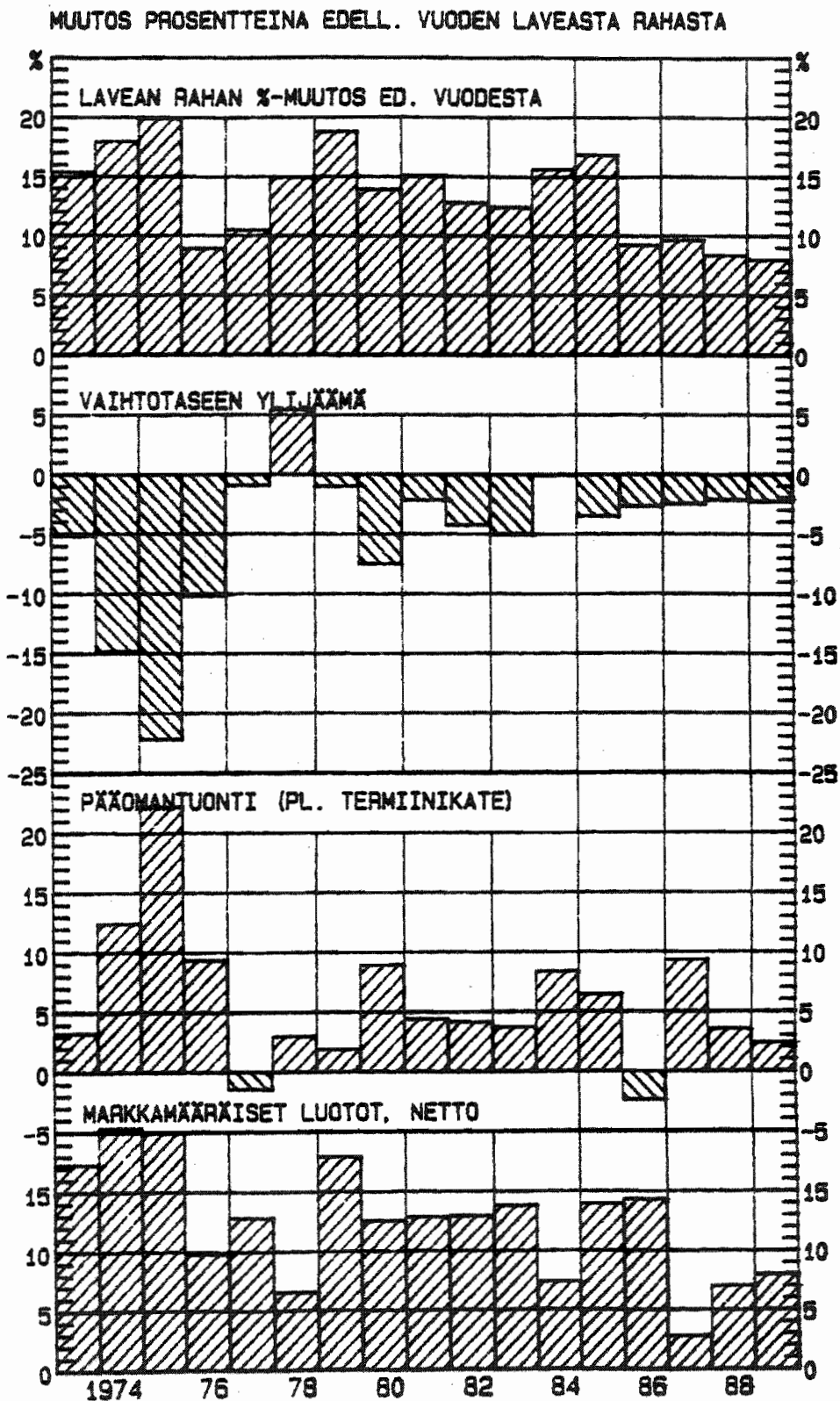
Lavean rahavarannon kasvu johtuu kuluvana vuonna valtaosin pääoman tuonnista ja pankkien markkaluotoista. Valtion kassa-reservien purkautuminen mm. veronpalautusten maksuun lisää rahantarjontaa kuluvana vuonna, mutt ajatkossa valtiontalouden vaikutus on likimain neutraali. Muiden kotimaisten erien ja vaihtotaseen kontribuutio rahan tarjontaan on verrattain pieni. Vuosina 1987 - 88 rahan tarjonnan kasvu perustuu enenevässä määrin markkaluottoihin.

Taulukko 6

LAVEAN RAHAN TARJONTA MILJ. MK JA KASVUKONTRIBUUTIOT

	1985	1986	1987	1988	1989
LAVEA RAHA	155494.8	169827.9	186211.2	201811.2	218011.2
%-MUUTOS	16.8	9.2	9.6	8.4	8.0
VAIHTOTASE	-4700.0	-4197.6	-4234.3	-4046.4	-4669.4
KONTRIBUUTIO RAHAN TARJONTAAN	-3.5	-2.7	-2.5	-2.2	-2.3
PÄÄOMANTUONTI (PL. SP.N ERÄT)	8557.1	-3730.0	15850.0	6600.0	4800.0
KONTRIBUUTIO RAHAN TARJONTAAN	6.4	-2.4	9.3	3.5	2.4
SIITÄ VALTIO	1391.6	-661.0	3200.0	2300.0	2800.0
	1.0	-0.4	1.9	1.2	1.4
YLEISÖ JA PANKIT (ILMAN TERMIINIKATETTA)	7165.5	-3069.0	12650.0	4300.0	2000.0
	5.4	-2.0	7.4	2.3	1.0
KOTIMAISET ERÄT YHTEENSÄ	18542.8	22260.7	4767.6	13046.4	16069.4
KONTRIBUUTIO RAHAN TARJONTAAN	13.9	14.3	2.8	7.0	8.0
SIITÄ VALTION NETTOVELKA PANKEILLE JA SP.LLE	-3194.9	-6168.2	2054.8	300.7	319.4
	-2.4	-4.0	1.2	0.2	0.2
PANKKIEN MARKKALUOTOT	23951.3	25824.8	15978.1	18949.0	18900.0
YLEISÖLLE, JA MUILLE RAH.LAIT	18.0	16.6	9.4	10.2	9.4
NETTO					
SP.N LUOTOT YLEISÖLLE, NETTO	-1322.6	133.9	-220.0	-1220.0	-20.0
	-1.0	0.1	-0.1	-0.7	-0.0
MUUT ERÄT, NETTO	-890.9	2470.2	-13045.4	-4983.3	-3130.0
	-0.7	1.6	-7.7	-2.7	-1.6

KUVIO 3 LAVEAN RAHAN MUUTOKSIIN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

SUOMEN PANKKI

SEKTORIRAPORTTI
Luottamuksellinen

Kansantalouden osasto
Timo Taivalaho/TAi

16.3.1987

12

EC79

JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

MUUT RAHOITUSLAITOKSET

Sosiaaliturvarahastot

Yksityisten sosiaaliturvarahastojen asema muiden rahoituslaitosten sektorissa on keskeinen, niiden osuus muiden rahoituslaitosten luotonannon perustana olevan rahoitusjäämä 3:sta on runsas puolet. Yksityisen sektorin pakollisten sosiaaliturvarahastojen kasvu vuonna 1985 oli 6.7 mrd. markkaa ja viime vuoden kasvu on arvioitu hieman suuremmaksi. Ennustejaksolla yksityisten eläkerahastojen (TEL-, LEL-, MYEL- ja YEL-rahastot) vastuuvelan kasvun ennustetaan olevan 7 mrd. markan luokkaa. Rahastojen kasvu perustuu seuraaviin perusolettamuksiin:

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
TEL-maksuperuste	12.2 %	13.0 %	13.5 %	14.0 %
Takaisinlainauskorko	10/9 %	9.0 %	9.0 %	9.0 %
Sijoituslainojen keskikorko	11.0 %	10.7 %	10.2 %	9.8 %
Valtion osuudet (MYEL/YEL)	1400 mmk	1600 mmk	1800 mmk	2000 mmk
Maksetut etuudet	15730 "	17200 "	18700 "	20000 "

TEL-eläkevakuutusmaksu nousi tänä vuonna keskimäärin 13 prosenttiin, ennustejakson seuraavina vuosina maksuperusteen nostotarve on vuosittain arvioitu 0.5 prosenttiyksiköksi. Mikäli luottokorot laskevat ennustetta alhaisemmiksi, ovat eläkevakuutusmaksun nousupaineet arvioitua suuremmat. Karkeasti arvioiden prosenttiyksikön koron lasku merkitsisi vajaan 0.5 prosenttiyksikön nousupaineita vakuutusmaksuissa. LEL-eläkevakuutusmaksu on tänä vuonna keskimäärin 13.1 prosenttia palkoista.

TEL-takaisinlainauskoron arvioidaan pysyvän nykyisessä 9 prosentissa koko ennustejakson. Tämän oletuksen mukaan takaisinlainauskoron edullisuus suhteessa markkinakorkoihin vähenisi. Sijoituslainojen korot alenevat ennusteen korko-oletusten mukaisesti pysyen kuitenkin pankkien uusien luottojen keski-koron yläpuolella. Valtion osuus MYEL- ja YEL-eläkkeiden rahoituksessa nousee vuosittain 0.2 mrd. markkaa. Vuonna 1987 valtion osuus on 1.6 mrd. markkaa.

Työeläkerahastojen maksamat eläke-etuudet kasvavat palkkasummaa nopeammin. Keskeisin syy tähän on työeläkettä nauttivien piirin melko nopea kasvu. Työeläkkeitä oli vuoden 1986 lopussa maksussa kaikkiaan 807.000 kappaletta, missä oli kasvua yli 7 %. Nopeimmin on kasvanut työttömyyseläkeläisten määrä, kyseisiä eläkkeitä oli viime vuoden lopussa maksussa noin 63.000 kappaletta. Ansioeläkkeiden indeksi nousi vuoden 1987 alussa

5.15 % ja näin viivästetyt indeksikorotukset nostavat myös osaltaan maksettuja etuuksia.

Vapaaehtoisen vakuutussäästämisen kasvun arvioidaan pysyvän vakaana. Kotitalouksien käytettävissä olevien reaalityulojen kasvu on lisännyt kotitaloussektorin vakuutussäästämistä viime vuosina. Vakuutusyhtiöiden tuotekehittäminen on myös osaltaan lisännyt kotitalouksien kiinnostusta vapaaehtoista vakuutussäästämistä kohtaan.

Luotonanto

Yksityisten sosiaaliturvarahastojen kasvun ennustetaan edelleen hidastuvan. Tämän seurauksena vakuutuslaitosten ja muiden rahoituslaitosten luottokannan kasvuvauhti hidastuu ennustejaksolla selvästi. Myös pankkien rahoitusyhtiöiden luotonannon kasvun arvioidaan hidastuvan ennustejaksolla. Keskeisenä syynä tähän on se, että korkosäätelyn päättymisen vuoksi pankkien ei tarvitse enää kiertää korkomääräyksiä rahoitusyhtiöidensä kautta, vaan ne voivat hinnoitella luottonsa kulloisenkin markkinatilanteen mukaisesti. Rahoitusyhtiöiden luotonannon kasvuvauhdin hidastuminen heijastuu pääomamarkkinoilla niiden joukkovelkakirjaemissioiden kasvun hidastumisena. Edelleen rahoitusyhtiöiden joukkovelkakirjaemissioita saattaa hidastaa myös se, että ne siirtävät varainhankintaansa uudelleen lyhytaikaiseen rahoitukseen lyhyiden markkinakorkojen laskiessa pitkiä korkoja nopeammin. Rahoituslaitosten joukkovelkakirjaemissioiden onkin ennustettu pysyvän vuoden 1986 tasolla, jolloin bruttomääräiset emissiot nousivat vajaaseen 11 mrd. markkaan. Kiinitysluottopankit emittoivat verottomia obligatioita tänä vuonna 2 mrd. markan arvosta.

Rahoitusmarkkinoiden muutosten seurauksena kiinitysluottopankkien, kuten myös muiden erityisrahoituslaitosten tulevaisuudennäkymät ovat selvästi hämärtyneet. Mikäli obligatioiden verovapaudesta luovutaan, niin tällöin kiinitysluottopankkien funktio rahoituksen välityksessä murenisi täysin, mikäli ne eivät löydä itselleen jotain erikoisaluetta, jolla ne toimisivat edelleen. S. Korkmanin ehdotuksen mukaisesti eräs tällainen erityisalue voisi olla asuntoluottojen rahoitus. Pankit voisivat siirtää asuntoluottonsa pääosin kiinitysluottopankkiensa hoidettavaksi. Rahoituksensa kiinitysluottopankit hankkisivat esimerkiksi pitkäaikaisilla obligatioilla, joiden korko voitaisiin korkoriskien välttämiseksi sitoa esimerkiksi elinkustannus- tai rakennuskustannusindeksiin. Eräänä keskeisenä sijoittajaryhmänä voisi olla esimerkiksi vakuutuslaitokset ja työeläkerahastot. Työeläkerahastoihin kerääntyneitä varoja voitaisiin käyttää tällöin entistä paremmin myös vakuutettujen etujen mukaisesti, asuntoluottojen laina-aikojen pidennyttä.

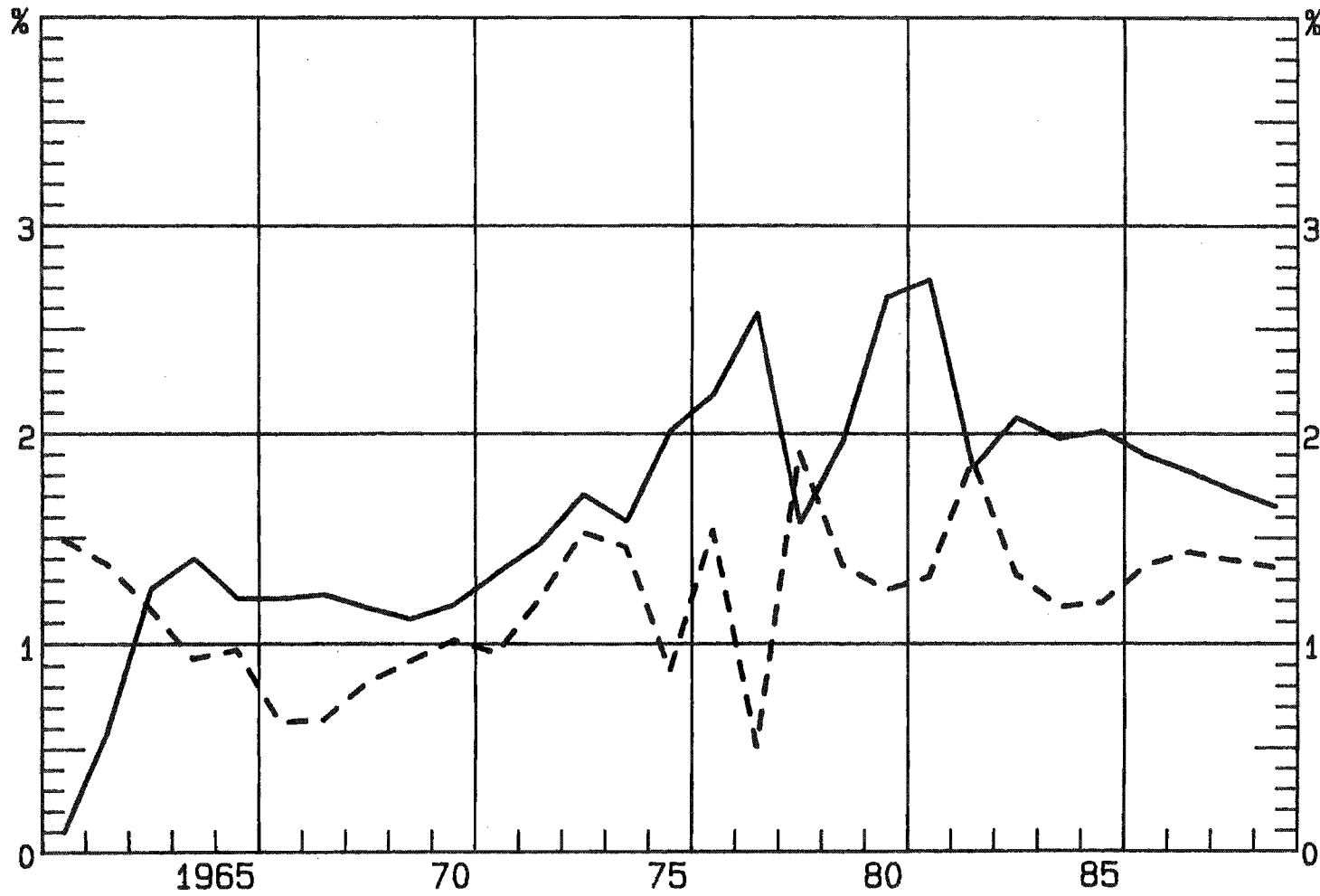
JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

KUVIO 1.

YKSITYISTEN SOS.TURVARAHASTOJEN (TEL.YM) KASVU / BKT, %
VAPAAHT. VAKUUTUSSÄÄSTÄMINEN / BKT, %

—————

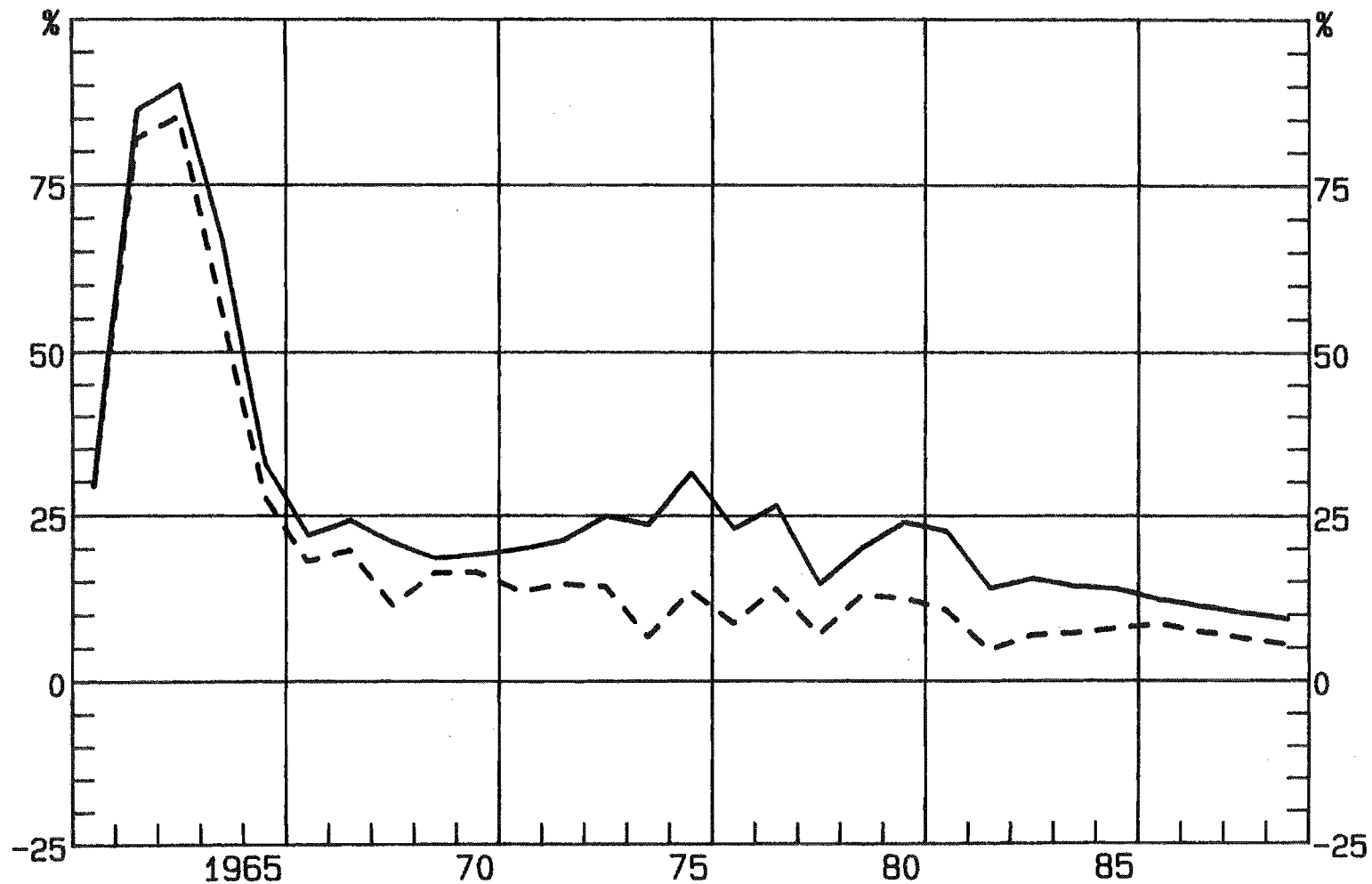
13-Mar-87

KUVIO 2

YKSITYISTEN SOSIAALITURVARAHASTOJEN KASVUVAUHTI, %

-nimellisenä
-reaalisena

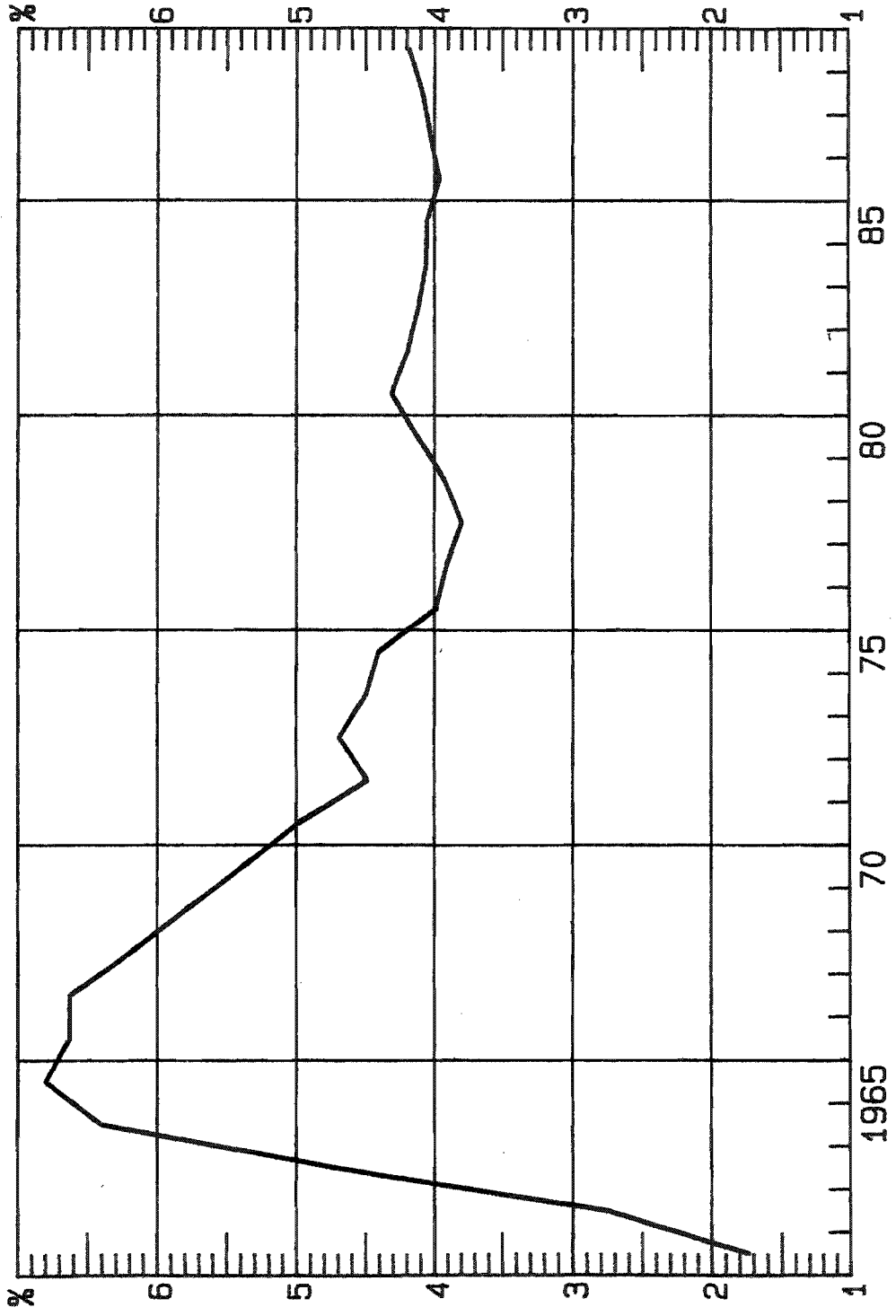
—————
- - - - -

13-Mar-87

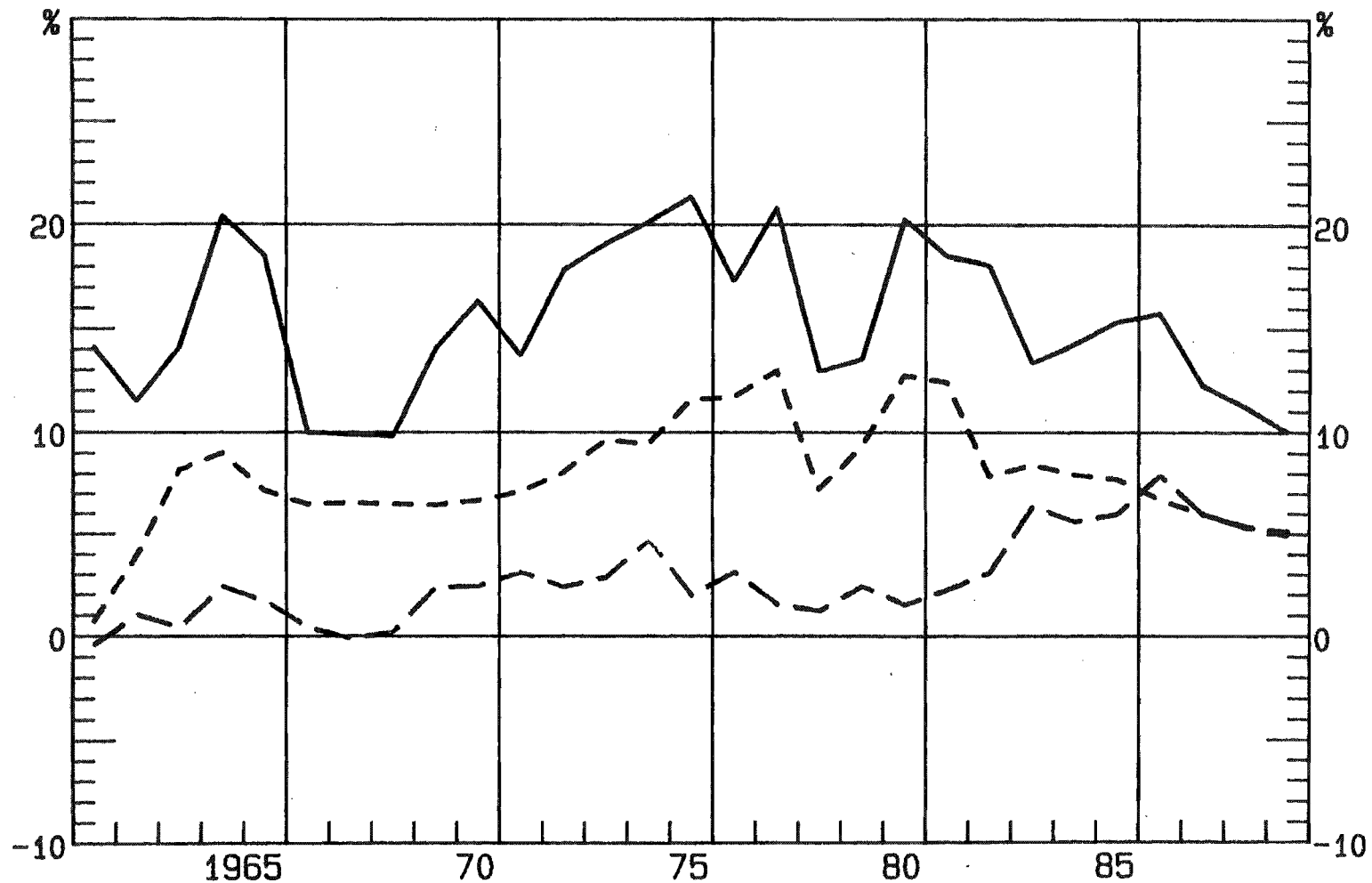
Kuvio 3.

YKSITYISET SOSIAALITURVARAHASTOT / MAKSETUT ETUUKSET

KUVIO 4.

MUIDEN RAHOITUSLAITOSTEN LUOTTOKANNAN KASVU, %
SOSIAALITURVARAHASTOJEN KASVUKONTRIBUUTIO, %
JOUKKOVELKAKIRJAEMISSIÖIDEN KASVUKONTRIBUUTIO, %

13-Mar-87

RAHOITUSTILINPITO JA LUOTTOEKSPANSIO

Rahoitusjäämät ja nettolainananto sektoreittain

Julkisen sektorin rahoitustasapainon arvioidaan heikkenevän kuluvana vuonna selvästi verrattuna muutamaa aikaisempaan vuoteen (kuvio 1). Veronpalautusten siirtyminen maksettaviksi vuoden 1987 tammikuuhun paransi valtion rahoitusasemaa viime vuonna huomattavasti. Valtion nettorahoitustarve olikin vuonna 1986 ainoastaan 0.7 mrd. markkaa. Ennustejaksolla sen arvioidaan nousevan vuosittain runsaaseen 5 mrd. markkaan. Myös bruttorahoitustarve nousee vuoden 1986 vajaan 11 mrd. markasta yli 14 mrd. markkaan tänä vuonna, ja seuraavina vuosina sen arvioidaan kasvavan edelleen jonkin verran. Myöskin kuntien rahoitustarpeen arvioidaan kasvavan ennustejaksolla lisäten niiden luotonottoa ja veroäyrin nostopaineita.

Yrityssektorin rahoitusaliäämä/BKT pysyy vakaana investointien hitaan kasvun vuoksi. Kotitaloussektorin rahoitusaliäämä/BKT kasvoi vuonna 1986 lievästi, pääosin veronpalautusten siirtymisen vuoksi. Kuluvana vuonna kotitaloussektorin rahoitusaseman ennustetaan muuttuvan ylijäämäiseksi. Kehitystä tukee käytettävissä olevien tulojen suotuisa kehitys. Asuntoinvestointien kasvuvauhdin hidastuminen parantaa myös osaltaan sektorin rahoitusasemaa. Rahoitusyhtiöiden kulutusluottojen korkea korko on hidastanut jonkin verran niiden kysyntää, mikä esimerkiksi viime vuonna heijastui jossain määrin siinä, että yksityinen kulutus ei kasvanut arvioitua vauhtia. Rahoituslaitosten rahoitusylijäämä/BKT kasvaa ennustejaksolla lievästi, ts. niiden kannattavuus pysyisi edelleen kohtuullisina.

Kokonaisluottoekspansio

Luottoekspansion kasvuvauhtia on nostettu hieman syksyn ennustetta korkeammaksi BKT:n kasvuennusteiden nousun myötä. Luottojen kasvu nopeutuisi tänä vuonna hieman edellisvuodesta, mutta kasvuvauhdin arvioidaan hidastuvan seuraavina vuosina yksinumeroiselle tasolle (taulukko 1). Luottojen kasvuvauhdin hidastuminen on sopusoinnussa ennustetun vakaan, joskin hitaahkon reaalitalouden kasvun kanssa. Kuluttajahintojen nousun lievä nopeutuminen näyttää epäkonsistentilta kokonaisluottoekspansion ennusteeseen verrattuna. Luottoekspansion kasvua hidastaa kuitenkin osaltaan rahoitusmarkkinoiden nopea kehitys, jonka seurauksena finanssikierron arvioidaan supistuvan. Näin luottoekspansion kasvu vastaa aikaisempia vuosia paremmin reaalitalouden kehitystä (kuviot 2 - 4).

Pankkien yleisöluottojen kasvuvauhti on hieman nopeampaa kuin koko luottoekspansio. Pankkien markkamääräisen luotonannon rakennemuutoksen arvioidaan edelleen jatkuvan, ts. niiden joukkovelkakirjaluotot kasvavat nopeammin kuin perinteinen markka-antolainaus. Muiden rahoituslaitosten luottojen kasvun

SUOMEN PANKKI

SEKTORIRAPORTTI
Luottamuksellinen

Kansantalouden osasto
Pertti Pylkkönen/TAI

26.3.1987

2

ennustetaan hidastuvan selvästi viime vuoden yli 15 prosentin tasolta. Esimerkiksi vakuutusyhtiöiden sijoituslainojen kysyntää on vähentänyt niiden korkeahko korko. Valtion luotonannon kasvun ennustetaan hidastuvan ennustejaksolla lievästi.

LIITTEITÄ

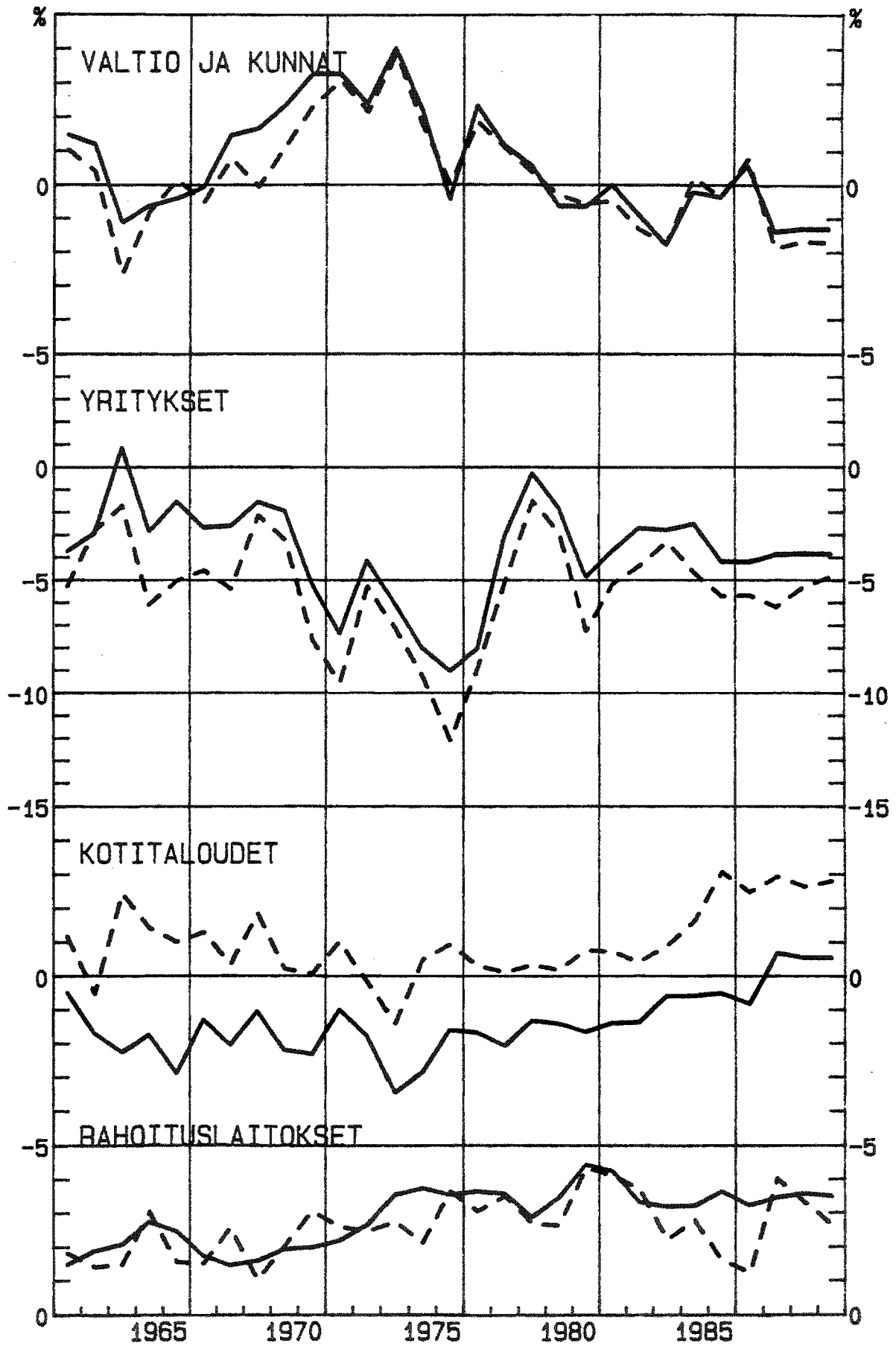
Liitekuviot 1 - 4
Liitetaulukko 1

JAKELU

S. Hämäläinen
KT:n johto
KT:n tutkijat
KT:n laskentahenkilöstö
KT:n arkisto

KUVIO 1.

RAHOITUSJÄÄMÄ III / BKT
NETTOLAINANANTO / BKT

TAULUKKO 1.

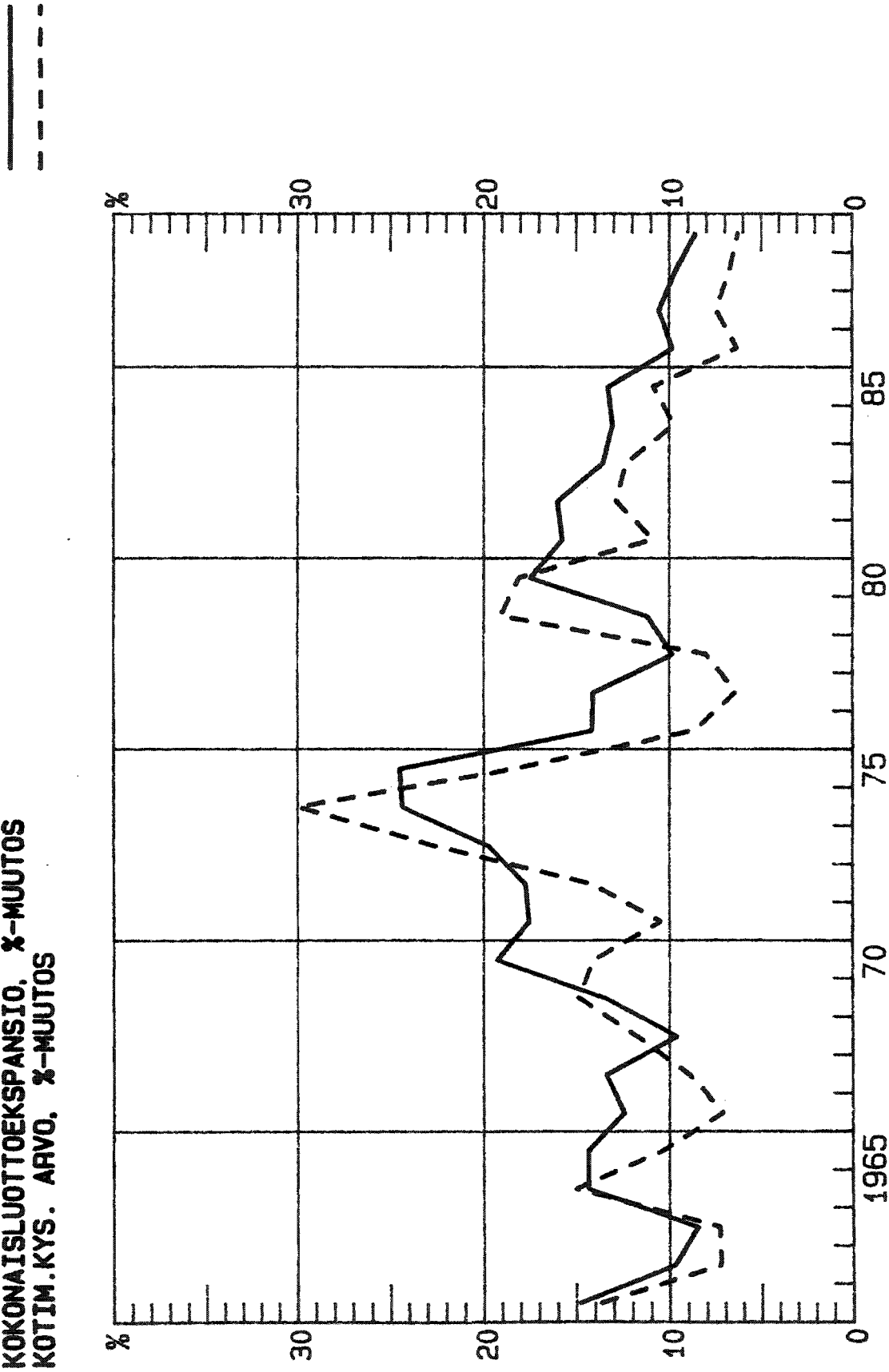
9.7 KOKONAISLUOTTOEKSPANSIO VARANTO, MILJ.MK JA %-MUUTOS

	1985	1986	1987	1988	1989
ULKOMAAT	49432.0 -1.6%	43982.1 -11.8% (2.1)	47332.1 9.6% (5.6)	50932.1 7.6% (5.4)	53232.1 4.5%
VALTIO	28101.2 5.9%	29646.2 5.5% (5.6)	31246.2 5.4% (6.5)	32646.2 4.5% (6.1)	33996.2 4.1%
MUUT RAMOITUSLAI TOKSET	106132.6 13.9%	122908.6 15.8% (14.5)	136810.1 11.3% (9.8)	151721.0 10.9% (8.9)	166925.4 10.0%
TALLETUSPANKIT	178489.2 19.3%	201646.2 13.0% (10.3)	224546.2 11.4% (10.3)	247346.2 10.2% (8.6)	270046.2 9.2%
YHTEENSÄ	362151.0 13.3%	397783.0 9.8% (10.3)	439934.3 10.6% (9.3)	482649.4 9.7% (8.6)	524199.8 8.6%

Suluissa syksyn -86 ennusteet

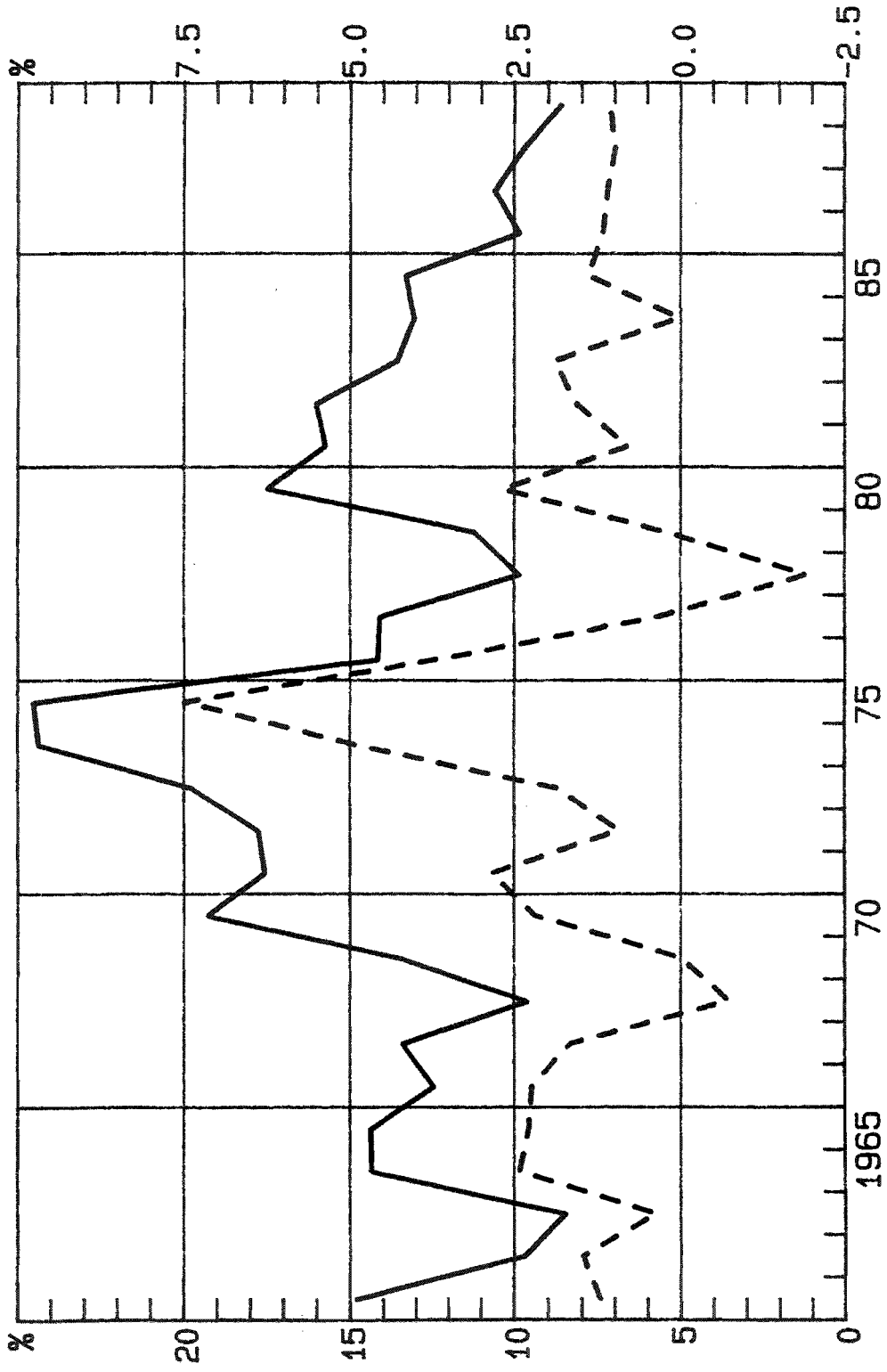
Kuvio 2.

KOKONAISSLUOTTOEKSPANSIO, %-MUUTOS
KOTIM.KYS. ARVO, %-MUUTOS

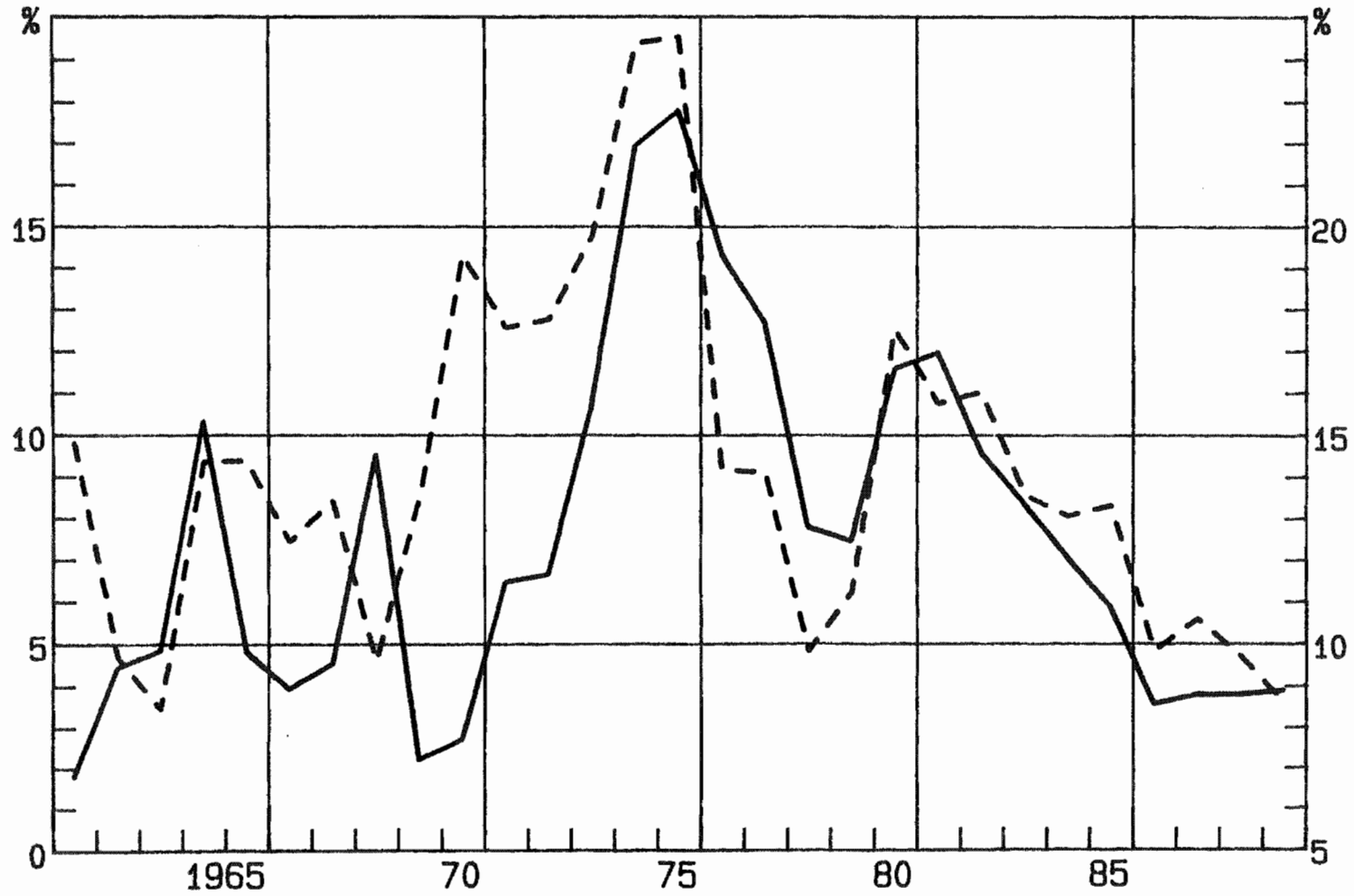
KUVIO 3.

KOKONAISLUOTTOEKSPANSIO, %-MUUTOS (VAS.AST.)
VAIHTOTASE / BKT. % (OIK.AST)

KUVIO 4.

KULUTTAJAHINNAT, %-MUUTOS (VAS.AST)
KOKONAISSLUOTTOEKSPANSIO, %-MUUTOS (OIK.AST)

13-Mar-87

Tutkimusosasto
 Anna-Leena Lehtinen

27.3.1987

BOF4-MALLIN KÄYTTÖ ENNUSTEPROSESSISSA KEVÄÄLLÄ 1987

1. Uusi malliversio ennustekäytössä

Tutkimusosaston neljännesvuosimallin uusi versio, BOF4, otettiin ennustekäyttöön ensimmäisen kerran helmi - maaliskuussa avustettaessa kansantalouden osaston kevään suhdanneennustetta vuosiksi 1987 - 1989.

Ennustekierroksen aikana mallin kiinteäkorkoiselle versiolle laadittiin rekursiivisuusjärjestystä muuttamalla rinnakkaisversio, jossa korko joustaa ja rahan tarjonnan kotimainen komponentti on politiikkainstrumentin asemassa. Malliversiot nimettiin lyhyesti BOF4.A:ksi ja BOF4.B:ksi; niitä luonnehtii seuraava asetelma:

	LYHYTAIKAISEN RAHAN KORKO	VALUUTTA- VARANTO
BOF4.A	kiinteä	joustaa
BOF4.B	joustaa	vakaa

Perusvuoden ja käsitteistön osalta BOF4-mallin sarjat vastaavat KT-osaston ennustejärjestelmän käytäntöä vähäisiä ennustetaulukostossa selitetyjä eroavuuksia lukuunottamatta; taulukostoa kehitetään edelleen saatujen kommenttien pohjalta.

Seuraavassa ei pyritä vertaamaan BOF4-mallin ennustamiiskykyä edelliseen malliversioon, BOF3:een, nähden. Tarkastellaan sen sijaan niitä aiemmasta jonkin verran poikkeavia menettelytapoja, jotka liittyvät uuden mallin ennustekäyttöön.

Mallitulosten jakelussa päästiin tällä ennustekierroksella siihen, että jokainen ennustetyössä mukana ollut tutkija sai vähintään omaa sektoriaan koskevan tulostuksen niistä malliteroinneista, joita käsiteltiin ennustekokouksissa. Keskusryhmälle jaettiin luonnollisesti näiden ennusteaajojen täydellinen taulukosto, joka oli myös kaikkien muiden ennusteeseen osallistuvien saatavilla niin malliryhmän kuin KT-osastolla olevan mallin yhdyshenkilönkin kautta.

Malliennusteen tuloksia raportoitiin nyt ensimmäisen kerran paitsi vuositasolla myös neljännesvuosittain. Keskeinen ongelma neljännesvuosiennustetta laadittaessa on käytettävissä olevien (ennakko) tietojen puutteellisuus: ennusteperiodia edeltävän vuosineljänneksen tiedot on osittain arvioitava vuositason tietojen ja/tai mallin sektorijakoa aggregatiivisempien tietojen pohjalta. Tässä arvioinnissa kannattaisi tulevilla ennustekierroksilla käyttää tämänkertaista enemmän hyväksi sektoritutkijoiden asiantuntemusta.

Sen jälkeen kun arviot toteutuneesta kehityksestä vuosineljänneksittäin on saatu, saadaan mallin lähtötasot paikalleen varsin mekaanisesti. Ennustekierroksen aikana laadittiin mallista nimittäin apuversio, jossa BOF4-mallin keskeisimmät käyttäytymisyhtälöt on ratkaistu ns. vakiokorjaustermien

suhteen. Ratkaisemalla tämä apuversio (BOF4.J) saadaan tulokseksi ne vakiokorjaustermien arvot, jotka tuottavat ennakkotietojen mukaisen huoltotaseen ennusteperiodia edeltäville vuosineljänneksille.

Vakiokorjaustermien mahdollinen jatkaminen nollasta poikkeavilla arvoilla varsinaisella ennusteperiodilla edellyttää harkintaa ennusteperiodia edeltäneellä neljänneksellä vallinneiden poikkeustilanteiden (lakot, veronpalautusten siirtymiset tms.) huomioon ottamiseksi; tässä kaivataan jälleen KT-osaston sektoritutkijoiden asiantuntemusta.

Aiempaa suuremman huomion kiinnittäminen neljännesvuosittaiseen ennusteeseen pelkkien vuositasojen tarkastelun sijaan merkitsee paitsi jonkin verran lisääntynyttä työmäärää myös parempi-laatuista ennusteita. Ensinnäkin entistä huolellisempi lähtötasojen tarkastelu parantaa ennusteiden luotettavuutta. Toiseksi edellä kuvattua menetelyä noudattaen on mahdollista käyttää välittömästi hyväksi toteutunutta kehitystä koskevien tietojen täsmentyminen ennusteprosessin kuluessa.

2. Ennusteet

KT-osastolle raportoitiin jälleen useita ennusteajoja, sillä jatkuvasti ennusteprosessin kuluessa

- eksogeenisten muuttujien historiatieto täsmentyy
- eksogeenisten muuttujien ennusteet (eli KT-osaston käsitys sekä ennusteperiodilla harjoitettavasta talouspolitiikasta että kansainvälisestä talouskehityksestä ennusteperiodin aikana) muovautuvat
- endogeenisten muuttujien historiatieto täsmentyy, mikä voidaan nyt siis joustavasti käyttää hyväksi.

Lisäksi ennusteiterointien edetessä pakotettiin keskusryhmässä sovitulla tavalla joidenkin endogeenisten muuttujien urat vakiokorjaustermien avulla yhteensopiviksi mallin ulkopuolisen, esimerkiksi KT-osaston kyselyjen tuottaman, informaation kanssa.

Raportoituja ennusteajoja luonnehtii seuraava taulukko.

Taulukko 1. KT-osastolle raportoidut ennusteiteroinnit.

Päiväys	Numero	Malli	Ajon luonnehdinta/ulkop. informaatio
12.2.	038	BOF4.A	lähtökohta-ajo
18.2.	056	BOF4.A	idänviennin ura/IK-osasto
	057	BOF4.B	"
	058	BOF4.A	"puhdas" malliratkaisu
	059	BOF4.B	"
27.2	091	BOF4.A	idänviennin ura/IK-osasto sekä
	092	BOF4.B	v. 1987 ansiotaso ja kotim. hinnat/KT
4.3.	099	BOF4.A	edellisten lisäksi mm. teoll. inv./investointikysely/KT länsivienti/vientikysely/KT

Seuraavassa taulukossa verrataan kahta malliajota toisalta syksyn 1986 BDF3-ennusteeseen, toisalta syksyn ja kevään KT-osaston suhdanne-ennusteeseen.

Taulukko 2. Keskeisten huoltotase-erien määrän prosentti-muutokset ja eräiden muiden muuttujien kehitys sekä syksyllä että keväällä laadittujen ennusteiden mukaan. Malliennusteet ovat BDF3-ajo 896 (19.9.1986) sekä BDF4-ajot 057 (18.2.1987) ja 099 (4.3.1987), KT-osaston ennusteet on päivätty 30.9.1986 ja 20.3.1987.

	BDF-ennuste				KT-osaston ennuste			
	1986	1987	1988	1989	1986	1987	1988	1989
BKT								
Syksy 896	1.2	1.6	2.3		1.4	1.5	2.5	
Kevät 057	2.0	3.5	1.7	2.2				
099	2.0	3.5	3.2	3.2	2.0	2.8	2.5	2.0
TUONTI								
Syksy 896	0.5	0.9	0.9		0.0	0.9	3.3	
Kevät 057	5.0	4.0	2.0	3.4				
099	5.0	2.7	2.3	3.4	4.2	3.6	2.3	1.6
VIENTI								
Syksy 896	-2.5	-2.2	3.2		-2.1	-1.6	4.8	
Kevät 057	1.8	0.2	2.5	6.5				
099	1.8	2.1	2.7	4.1	1.8	1.6	2.4	1.9
YKSITYINEN KULUTUS								
Syksy 896	4.1	2.3	2.1		4.0	3.0	2.0	
Kevät 057	3.3	4.0	3.4	2.2				
099	3.3	3.0	3.1	2.8	3.3	3.0	2.7	2.2
YKSITYISET KIINTEAT INVESTOINNIT								
Syksy 896	0.3	1.5	0.2		-0.8	-0.9	-0.3	
Kevät 057	1.1	3.1	-1.7	-0.3				
099	1.1	5.0	1.1	3.4	1.2	2.4	1.9	1.5
TYÖTTÖMYYSASTE, %								
Syksy 896	6.9	7.6	8.0		7.1	8.0	8.2	
Kevät 057	6.7	7.0	7.1	7.3				
099	6.9	7.2	7.1	7.1	6.9	7.1	7.3	7.6
KULUTTAJAHINNAT, %-muutos								
Syksy 896	3.5	2.6	3.1		3.5	3.0	3.5	
Kevät 057	3.4	2.9	1.4	2.8				
099	3.6	3.7	3.8	4.0	3.6	3.8	3.8	3.8
VAIHTOTASE, mrd. mk								
Syksy 896	-4.9	-9.0	-6.7		-3.5	-5.1	-4.5	
Kevät 057	-4.3	-8.5	-8.7	-6.5				
099	-4.2	-5.9	-6.5	-6.5	-4.2	-4.2	-4.0	-4.7

Suhdannekuva on nyt selvästi valoisampi kuin syksyn ennusteissa; suurinta BKT-kasvua ennustetaan kuluvalle vuodelle. Malliennuste (099) on kevään virallista suhdanneennustetta jonkin verran optimistisempi.

3. Vaihtoehtolaskelmat

Ennusteiterointeja täydennettiin vielä muutamilla laskelmilla (11.3.1987), joissa malliennustetta pakotettiin yhä lähemmäs KT-osaston ennustetta. Lisäksi suoritettiin malliennusteen tarkistuslaskelma (ks. liite 1), jossa selvitettiin ennusteen herkkyyttä vuoden 1986 neljännestä neljänneksen kansantalouden tilinpidon ennakkotietojen suhteen.

KPT-työskentelyä varten laadittiin BOF4-mallilla useita laskelmia aiheista talouspolitiikka ja investoinnit sekä verotuksen ja koron vaikutukset pääomakustannuksiin; nämä on raportoitu erillisinä muistioina 26.3.1987. Talouspolitiikka ja investoinnit -muistion liitetaulukot esitetään myös tämän muistion liitteinä 2 - 5.

4. LINK-ennusteet

Ennen LINK-projektin kevään kokousta laadittu ns. prelink forecast ajettiin vielä BOF3-mallilla (ajo 942 16.1.1987). LINK-maailmanmallin edellyttämän SITC-luokituksen soveltaminen ulkomaankauppaeriin oli tuontiraaka-aineiden hintojen poikkeuksellisen suuren vaihtelun vuoksi jossain määrin ongelmallista.

LINK-projektin kokouksessa New Yorkissa 9. - 11.3.1987 esitettiin Suomen ennusteena BOF4-ajo 099 (4.3.1987); kokousraportti esitetään liitteenä 6. BOF4-malli lähetetään LINK-Centeriin Pennsylvaniaan kytkettäväksi LINK-maailmanmalliin BOF3-mallin sijaan ennen seuraavaa ennustekierrosta.

- LIITTEET
1. Ennusteen tarkistuslaskelma: vuoden 1986 neljännestä neljänneksen lähtötasoja tarkistettu.
 2. - 5. KPT-vaihtoehtolaskelmat aiheesta talouspolitiikka ja investoinnit:
 2. Yhtiöverokannan alennus v. 1986 alusta 10% yksikköä.
 3. Vuosien 1986 - 1988 finanssipolitiikka:
 - vuoden 1986 toteutetut toimet
 - vuosien 1987- 1988 politiikka KT-osaston ennusteen mukaisenaFinanssipolitiikaksi katsotaan tässä kaikki veroasteiden muutokset v. 1985 verrattuna ja valtion menojen kasvun poikkeamat 3%:n reaaliselältä uralta. Tämä sisältää edellä mainitun yhtiöverokannan alennuksen.
 4. Rahapoliittinen elvytys, joka olisi vastannut vuosien 1986 - 1988 finanssipolitiikkaa.
 5. Hypoteettinen teollisuusinvestointien tukipaketti.
 6. Projekti LINKin kevätkokouksessa 9. - 11.3.1987 esitetty raportti.

SUOMEN KANSANTALouden NELJANNESVUOSIMALLI BOF4

AJO 115: ENNUSTEEN TARKISTUSLASKELMA

VUODEN 1986 NELJÄNNEKSEN LAHTÖTASOJA TARKISTETTU

Asuinrakennusinvestointien muutos 8504:ään verrattuna -11.2%,
perusratkaisussa 3.8%

Yksityisen kulutuksen määrä 31056 Mmk (1980-hintoihin)
eli prosenttiyksikön pienempi kuin perusratkaisussa

Kumulatiiviset poikkeamat verrattuna perusratkaisuun 112

	1986	1987	1988	1989	1990	1991
BKT, %	-0.37	-1.06	-0.64	-0.37	-0.21	-0.16
Tuonti, %	0.00	-1.90	-1.49	-1.28	-1.13	-1.07
Vienti, %	-0.00	-0.03	-0.06	-0.14	-0.20	-0.21
Länsivienti, %	-0.00	0.00	0.05	0.02	-0.03	-0.06
Itävienti, %	-0.00	-0.30	-0.99	-1.43	-1.58	-1.54
Yksit. kulut., %	-0.25	-1.48	-1.48	-1.20	-1.02	-0.93
Kiinteät yksit. invest., %	-1.04	-1.97	-1.14	-0.73	-0.36	-0.28
BKT:n m hinta, %	0.04	-0.40	-0.61	-0.48	-0.42	-0.41
Kulutushinnat, %	0.00	-0.45	-0.59	-0.44	-0.38	-0.36
Investointihinnat, %	0.00	-0.42	-0.11	0.17	0.08	0.02
Ansiotasoindeksi, %	-0.00	-0.32	-0.43	-0.38	-0.36	-0.34
Teoll. po-tulot/Teoll. bkt-arä, %	-0.37	-0.45	0.36	0.53	0.36	0.14
Tuottavuus, %	-0.10	-0.04	0.05	0.06	0.06	0.03
Vallion nettoraioitustarve, Mmk	-15.	1082.	1220.	1309.	1120.	1000.
SP:n nettosaatava pankeilta, Mmk.	-11.	-817.	-2801.	-4384.	-5362.	-6108.
Pankkien antolainauksen kasvu, %	0.0	-0.3	-0.1	0.1	0.0	-0.0
Vaihtotase, Mmk.	4.	1637.	1112.	860.	710.	714.
Pääoman nettovientä, Mmk	-0.	889.	-852.	-731.	-275.	-33.
SP:n valuuttavaranto, Mmk	4.	752.	2716.	4307.	5292.	6039.
Työllisten määrä, henk.	-0.	-8604.	-9979.	-7538.	-5491.	-4428.
Työvoima, henk.	0.	-6413.	-7994.	-6269.	-4887.	-4169.
Tuottavuus, %	0.00	0.11	0.10	0.07	0.04	0.02

Litetäulu 2.

SUOMEN KANSANTALOUDEn NELJÄNNEsvUOSIMALLI 80F4

AJO 126: Yhtiöverokannan alennus

Kumulatiiviset poikkeamat verrattuna no policy-ratkaisuun 127

	1986	1987	1988
BKT, %	0.04	0.23	0.53
Tuonti, %	0.07	0.40	0.87
Vienti, %	0.00	0.02	0.09
Länsivienti, tavarat %	0.00	0.01	0.03
Itävienti, %	0.00	0.06	0.29
Yksit. kulut., %	0.03	0.15	0.37
Kiinteät yksit. invest., %	0.32	1.48	2.60
Teoll. kiint. invest., %	0.95	2.64	4.34
Kaikki tuotannolliset invest., %	0.42	1.92	3.39
BKT:n mh hinta, %	-0.00	-0.03	-0.16
Kulutushinnat, %	-0.00	-0.04	-0.17
Investointihinnat, %	-0.02	-0.05	-0.17
Ansiotasoindeksi, %	-0.00	-0.01	-0.04
Teoll. po-tulot/Teoll. bkt-erä, %	-0.00	0.06	0.26
Tuottavuus, %	0.00	0.05	0.19
Valtion nettorahoitustarve, Mmk	614.	547.	493.
SP:n nettosaatava pankeilta, Mmk.	5.	161.	835.
Pankkien antolainauksen kasvu, %	-0.0	-0.0	-0.1
Vaihtotase, Mmk.	-64.	-373.	-815.
Pääoman nettovienti, Mmk	-60.	-217.	-136.
SP:n valuuttavaranto, Mmk	-4.	-160.	-838.
Työllisten määrä, henk.	237.	1580.	3933.
Työvoima, henk.	168.	1039.	2359.
Työttömyysaste, %	-0.00	-0.02	-0.07

Liitetäulu 3.

SUOMEN KANSANTALOUDE NELJÄN ISVUOSIMALLI BOF4

AJO 126: Harjoitetun finanssipolitiikan kokonais-
taloudelliset vaikutukset

Kumulatiiviset poikkeamat verrattuna no policy-ratkaisuun 129

	1986	1987	1988
BKT, %	-0.05	0.48	0.62
Tuonti, %	0.15	2.25	3.91
Vienti, %	-0.02	0.36	0.92
Länsivienti, tavarat %	-0.01	0.19	0.13
Itävienti, %	-0.02	1.26	5.75
Yksit. kulut., %	0.14	1.05	1.42
Kiinteät yksit. invest., %	0.44	1.58	2.47
Teoll. kiint. invest., %	1.27	2.30	3.03
Kaikki tuotannolliset invest., %	0.58	2.20	2.99
BKT:n mh hinta, %	0.55	-0.48	-0.41
Kulutushinnat, %	0.16	-0.70	-0.75
Investointihinnat, %	0.30	-0.39	-0.53
Ansiotasoindeksi, %	0.01	-0.38	-0.33
Teoll. po-tulot/Teoll. bkt-erä, %	-0.10	-0.31	-0.50
Tuottavuus, %	0.04	-0.05	-0.18
Valtion nettorahoitustarve, Mmk	1298.	3083.	2387.
SP:n nettosaatava pankeilta, Mmk.	-258.	1341.	2625.
Pankkien antolainauksen kasvu, %	0.5	-0.5	-0.0
Vaihtotase, Mmk.	-57.	-1212.	-1626.
Pääoman nettovienti, Mmk	-324.	417.	-341.
SP:n valuuttavaranto, Mmk	267.	-1363.	-2647.
Työllisten määrä, henk.	-157.	2400.	9065.
Työvoima, henk.	178.	18.	5563.
Työttömyysaste, %	0.01	-0.10	-0.16

Litetäulu 4.

SUOMEN KANSANTALOUDE, NELJÄNNE SVUOSIMALLI 1984

AJO 130: Markkinarahan korkoa laskettu 1.5%-yksiköllä

Kumulatiiviset poikkeamat verrattuna perusratkaisuun 129

	1986	1987	1988
BKT, %	0.14	0.48	0.78
Tuonti, %	0.22	0.83	1.36
Vienti, %	0.01	0.05	0.13
Länsivienti, tavarat %	0.00	0.01	0.01
Itävienti, %	0.01	0.14	0.56
Yksit. kulut., %	0.07	0.27	0.46
Kiinteät yksit. invest., %	0.60	2.23	3.49
Teoll. kiint. invest., %	1.32	3.42	5.43
Kaikki tuotannolliset invest., %	0.57	2.45	4.05
BKT:n mh hinta, %	0.00	0.03	-0.03
Kulutushinnat, %	-0.01	0.00	-0.07
Investointihinnat, %	-0.03	-0.01	-0.08
Ansiotasoindeksi, %	0.00	0.04	0.06
Teoll. po-tulot/Teoll. bkt-erä, %	0.11	0.22	0.28
Tuottavuus, %	0.03	0.08	0.19
Valtion nettorahoitustarve, Mmk	-87.	-367.	-627.
SP:n nettosaatava pankeilta, Mmk.	1029.	1879.	3332.
Pankkien antolainauksen kasvu, %	0.7	1.4	1.4
Vaihtotase, Mmk.	-200.	-726.	-1157.
Pääoman nettovienti, Mmk	827.	119.	295.
SP:n valuuttavaranto, Mmk	-1027.	-1873.	-3325.
Työllisten määrä, henk.	680.	3969.	7492.
Työvoima, henk.	400.	2754.	5265.
Työttömyysaste, %	-0.01	-0.06	-0.10

Litetaulu 5.

SUOMEN KANSANTALOUDEEN NELJÄN-VUOSIMALLI B0F4

AJO 128: Investointien vapaat poisto-oikeudet ja täysi LVV-vapaus teollisuudessa (lisähelpotuksina)

Kumulatiiviset poikkeamat verrattuna perusratkaisuun 126

	1986	1987	1988
BKT, %	0.04	0.18	0.36
Tuonti, %	0.07	0.33	0.67
Vienti, %	0.00	0.02	0.05
Länsivienti, tavarat %	-0.00	0.00	0.01
Itävienti, %	0.00	0.05	0.22
Yksit. kulut., %	0.01	0.06	0.14
Kiinteät yksit. invest., %	0.39	1.26	2.16
Teoll. kiint. invest., %	1.58	4.73	8.08
Kaikki tuotannolliset invest., %	0.52	1.64	2.83
BKT:n mh hinta, %	0.00	0.03	0.08
Kulutushinnat, %	-0.00	0.02	0.06
Investointihinnat, %	-0.31	-0.37	-0.36
Ansiotasoindeksi, %	0.00	0.02	0.05
Teoll. po-tulot/Teoll. bkt-erä, %	-0.00	0.05	0.12
Tuottavuus, %	-0.01	-0.01	0.01
Valtion nettorahoitustarve, Mmk	-24.	-123.	-280.
SP:n nettosaatava pankeilta, Mmk.	0.	86.	463.
Pankkien antolainauksen kasvu, %	0.0	0.0	0.0
Vaihtotase, Mmk.	-69.	-300.	-598.
Pääoman nettovienti, Mmk	-69.	-218.	-226.
SP:n valuuttavaranto, Mmk	-0.	-82.	-454.
Työllisten määrä, henk.	294.	1704.	4051.
Työvoima, henk.	228.	1200.	2760.
Työttömyysaste, %	-0.00	-0.02	-0.06

FINLAND: SUMMARY OF THE BOF4 MODEL FORECAST 1987-1991

1 THE PRESENT ECONOMIC SITUATION

	1984	1985	1986 ¹	1987 ²
Volume of GDP, %	2.7	3.0	2.0	3.5
Unemployment rate	6.2	6.3	6.9	7.2
Inflation rate (CPI)	7.1	5.9	3.6	3.7
Current account, bill. USD	0.0	-0.6	-0.8	-1.3

There was a modest downswing in economic activity in Finland in early 1986. As a consequence, the year-on-year growth of real GDP in 1986 was only 2 per cent, which is below the steady 3 per cent annual growth path on which the output remained during the four preceding years. At the same time, the unemployment rate rose from its earlier level of around 6 per cent to 7 per cent.

The main contribution to growth last year came from private consumption, which grew by 3.3 per cent on a yearly basis. This was due to a marked increase in consumers' purchasing power, which also induced imports of consumer goods to grow by 10.8 per cent. Merchandise imports and services grew by 4.2 per cent. Investment and exports also grew in 1986 but by less than the growth of total output.

Investment grew by 0.9 per cent and exports of goods and services by 1.8 per cent. The latter figure partly reflects the fact that the accumulated trade surplus in Finland's bilateral trade with the Soviet Union caused by the decline in the oil price forced Finland to cut back its exports to the Soviet market in 1986 by 7 per cent. However, Finland also lost market shares in western markets. Although Finnish export markets grew by 5.8 per cent in 1986, Finnish exports to western markets increased by only 2.5 per cent.

The contraction in Finnish foreign trade was concentrated in the first half of the year. There was, however, a strong recovery in Finnish exports in the second half of the year, which is one of the most encouraging aspects in the current Finnish economic outlook. The recovery was at least partly due to the energy tax reform introduced at the beginning of August, which improved competitiveness in the open sectors of the economy.

As a result of fairly favourable developments in the terms of trade the surplus on the Finnish trade balance grew from USD 1.27

¹Preliminary

²Forecast

billion in 1985 to USD 0.78 billion in 1986. The current account deficit also decreased slightly in 1986, amounting USD 0.82 billion, i.e. 1.2 per cent of GDP at current prices.

Inflation continued to decelerate in 1986. The average annual increase in consumer prices was 3.6 per cent as opposed to 5.9 per cent in 1985. Without the energy tax reform, by which energy taxation was changed from excise duties to sales taxation, the slowdown in the rise in consumer prices would have been even more pronounced.

In 1986, the fiscal policy stance was slightly expansive, mainly because of cuts in personal and corporate income tax rates. Tax brackets in personal taxation were adjusted downwards by 8 per cent, which was about twice as much as the actual rate of inflation in 1986. The corporate tax rate was reduced from 43 per cent to 33 per cent.

During the first half of the year, the Bank of Finland continued to gradually lower the call money rate, its main policy instrument, from the very high level reached in 1984. In August, however, the Bank of Finland was forced to raise the call money rate sharply in response to a speculative capital outflow. In August, the call money rate was, on average, 23.2 per cent as opposed to 10.8 per cent in July. However, towards the end of the year, the foreign exchange market settled down and by December the Bank of Finland was able to progressively lower the call money rate to 12 per cent. A clear indication that confidence in the markka has been restored is the fact that the official foreign exchange reserves have increased markedly in the first months of this year as a result of the reversal of last autumn's speculative capital outflows.

2 ASSUMPTIONS OF THE FORECAST

The present forecast is based on the assumption that growth in Finland's western markets will decelerate slightly during the next three years. According to this projection, the volume of imports of Finland's main trading partners is expected to grow by 4.8, 4.0 and 3.0 per cent, respectively, in 1987-1989. International inflation is forecast to stay close to 3 per cent at average annual rates.

It is assumed that monetary policy will be designed so as to stabilize the foreign exchange reserves of the Bank of Finland around the level of FIM 20 billion, corresponding to three months' merchandise imports at current prices. This implies call money rates of 10-11 per cent over the forecast horizon.

Fiscal policy is estimated to be expansionary in 1987 and neutral thereafter. Central government consumption expenditure will grow by 4 per cent this year and by 2 per cent in each of the following two years. The growth of central government outlays on

real investment is forecast to reach 6 per cent this year and 4 and 2 per cent, respectively, in 1988-1989. The nominal growth of transfers, especially transfers to households, will also be much faster than the growth of nominal GDP in 1987. Employers' social security contribution rates were lowered by 1 percentage point from the beginning of this year. In contrast, the inflation adjustment of income tax brackets for this year was neutral, corresponding to an inflation rate of about 4 per cent.

3 THE FORECAST FOR 1987-1991

The cyclical upswing in Finnish exports to western market which started in the latter half of last year is forecast to continue this year. Merchandise exports to western markets are estimated to grow by 7.6 per cent in the current year and thereafter to converge towards an annual growth path of around 4 per cent. Growth this year will slightly exceed the forecast growth of markets. Such a rapid growth of western trade will be possible because of the additional capacity made available by the decrease in Soviet trade. Since, as a result of the fall in the oil price, the clearing account balance in Finnish-Soviet trade now exceeds the credit limit agreed on by a substantial margin, exports to the Soviet Union are forecast to decline by 22 per cent this year and by 9 per cent in 1988. Hence, the real growth of total exports of goods and services will be no more than 2.1 per cent in the current year. The corresponding annual growth figures for 1988-1989 are 2.7 and 4.1 per cent.

Favorable income developments in the household sector will continue to boost private consumption during the forecast period. This year, households' real disposable income is forecast to rise by as much as 5 per cent on an average annual basis. To a large extent, this is due to the wage and salary increases agreed in the spring 1986, but around 1 per cent is attributable to the postponement of last year's tax refund payments to the first quarter of this year. All in all, private consumption is forecast to grow by 3.0 per cent this year and by 3.1 and 2.8 per cent, respectively, in the following two years.

Private fixed investment, however, will impart the greatest contribution to real GDP in 1987. Good demand prospects and the cut in corporate tax rate last year will boost especially the growth of manufacturing investment this year. Mainly as a result of the growth of real income in the household sector, there will - after two year's recession - also be an upswing in housing investment this year. In later years, the gradual lowering of the real interest rate will exercise a positive impact on the growth of private fixed investment. In the years 1987-1989, real private fixed investment is forecast to grow on average by 5.0, 1.1 and 3.4 per cent, respectively.

To sum up, GDP growth is forecast to reach 3.5 per cent this year and thereafter to converge back towards the annual growth path of

3 per cent. This kind of outlook for GDP implies that the unemployment rate will stay around its present level of 7 per cent.

With imports projected to grow by around 2.5-3.5 per cent annually in 1987-1989 and with only a slight deterioration in the terms of trade, the trade balance will remain in surplus throughout the forecast period. However, owing to a gradual increase in interest payments on Finland's external debt, the current account will post an annual deficit of USD 1.2-1.5 billion in the years ahead. The share of the current account deficit in nominal GDP will be 1.5 per cent in 1987 and decrease slightly in later years.

Because of the substantial increases in wages and salaries and higher profit margins in the closed sectors of the economy, the slowdown in the inflation rate is forecast to come to a halt this year. The rise in consumer prices is forecast to reach 3.7 per cent this year and to accelerate slightly in the succeeding years along with the projected rise in world inflation.

